

Årsrapport 2022

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen

**Årsrapport 2022
Regionstyrelsen**

Revisorerna i revisorsgrupp I beslutade vid sitt möte den 2023-04-18
överlämna rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2023-08-31.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Kenneth Strömberg
ordförande

Karelia Pagan
sekreterare

Sammanfattning – Regionstyrelsen

I den årliga revisionen prövas om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna styrningen och kontrollen varit tillräcklig samt om räkenskaperna är rättvisande.

Bedömning för år 2022

	Tillfredsställande	Inte helt tillfredsställande	Otillfredsställande
Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat	X		
	Tillräcklig	Inte helt tillräcklig	Otillräcklig
Intern styrning och kontroll		X	
	Rättvisande	Inte rättvisande	
Räkenskaper	X		

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Coronapandemin har haft fortsatt påverkan på regionens verksamhet och ekonomi även under 2022.

Årets resultat uppgår till 4 965 mnkr, vilket motsvarar 5,4 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatet är 4 824 mnkr högre än budgeterat för regionen som helhet. Årets positiva resultat förklaras till stor del av högre skatteintäkter jämfört med budget. Även för 2022 har regionen erhållit riktade statsbidrag i större utsträckning än budgeterat. För 2022 är dock dessa statsbidrag lägre än föregående år. Om jämförelsestörande poster på 111 mnkr, bl.a. reavinst vid fastighetsförsäljning, inte medräknas uppgår resultatet till 4 854 mnkr.

Revisionen bedömer att fullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts för 2022 i och med att resultatet för regionen överstiger budgeterat resultat.

Efter flera år med positiva resultat kommer de ekonomiska utmaningarna från och med 2023 vara betydande. För att nå ekonomi i balans 2025, efter att budgeten både för 2023 och 2024 underbalanserats med totalt 4 374 mnkr, kommer kraftfulla åtgärder behöva vidtas.

Under året har investeringsutgifterna uppgått till 13 013 mnkr, vilket motsvarar en genomsnittlig upparbetningsgrad på 73 procent av den budgeterade årsvolymen. Investeringsutgifterna för 2022 är ca 2 mdkr högre än föregående år, men upparbetningsgraden är lägre.

I fullmäktiges budget för 2022 anges tre inriktningsmål. Två av dessa har liksom föregående år uppnåtts; *Långsiktig ekonomisk uthållighet* samt *En hållbar regional utveckling*. Inriktningsmålet *Hållbar arbetsgivare* har enligt fullmäktiges målmodell delvis uppnåtts, då ett underliggande mål är uppnått och ett inte är uppnått.

Inom inriktningsmålet *En hållbar regional utveckling* har de underliggande målen Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar och En hälso- och sjukvård av god kvalitet, inte uppnåtts. Ytterligare två av de underliggande målen har inte följts upp då de saknar indikatorer. Av övriga 14 underliggande mål har tio uppnåtts enligt regionstyrelsens bedömning. Revisionen delar inte den uppfattningen utan anser att det enligt modellen bör vara åtta som har uppnåtts. Orsaken till annan bedömning handlar i huvudsak om hur viktningen av indikatorer ska hanteras då flera indikatorer inte gått att mäta.

Revisionen konstaterar att ca två tredjedelar av de uppdrag som fullmäktige under 2022 och tidigare har lämnat till nämnder och bolag har avslutats under 2022. Revisionen menar liksom tidigare att uppdragen bör vara tidsbestämda. Där det inte är möjligt bör det kommenteras hur uppdraget ska återrapporteras.

För år 2022 bedöms det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet som tillfredsställande.

Samordning, styrning och kontroll

Revisionen bedömer att det i styrdokument fortsatt finns behov av att konkretisera styrningen mot en god ekonomisk hushållning i ett långsiktigt perspektiv. Revisionen menar, liksom tidigare, att det finns risk att fokus blir allt för kortsiktigt. Regionstyrelsen bör säkerställa att analyser görs även i ett långsiktigt perspektiv i samband med att mål och indikatorer för ekonomin fastställs. Såväl i budget som i årsredovisningen behöver en analys göras av vad som ligger till grund för de målvärden som satts för de finansiella indikatorerna.

Regionstyrelsen bör också, enligt tidigare rekommendation, säkerställa att mål och indikatorer inför fullmäktiges budgetbeslut är tillräckligt beredda, förankrade och att det finns en process för kvalitetssäkring. Det bör även i övergripande styrdokument framgå vilka kriterier som gäller för att verksamhetsmässiga mål- och indikatorer ska anses uppfyllda, framförallt hur viktningen av indikatorer i praktiken ska fungera vid uppföljning.

Revisionen rekommenderade i delrapporten 2022 att regionstyrelsen bör tydliggöra och säkerställa hanteringen när nämnder/styrelser prognostiserar negativa avvikelser mot resultatkrav. Enligt regionstyrelsens yttranden avser regionstyrelsen under 2023 utveckla tydligare anvisningar för nämnder och bolag om hanteringen av prognoser. Revisionen kommer att följa arbetet.

Revisionen bedömer att det pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete kopplat till fastighets- respektive investeringsstyrning. Många rekommendationer som följts upp under året är dock pågående, men inte avslutade, eller ännu inte påbörjade. Revisionens granskningar av investeringar inom hälso- och sjukvårdsområdet under året visar att det inte är tydligt vem/vilka av regionens nämnder eller bolagsstyrelser som ska ansvara för att ta fram en långsiktig vårdfastighetsstrategi som kan kopplas till det planerade framtida vårdbehovet. Revisionen ser positivt på att fullmäktige i budget för 2023 ger hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att i samråd med primärvårdsnämnden förstärka arbetet med vårdbehovsanalyser. Revisionen har också framfört att det behövs en tydlig målbild samt risk- och sårbarhetsanalyser på systemnivå för att bättre kunna prioritera bland de investeringar som krävs för en ökad robusthet i hälso- och sjukvårdssystemet.

Revisionen bedömer att förändringsprojektets slutrapport, för att omhänderta rekommendationer efter utvärdering av hanteringen av coronapandemin, ger en översikt inom flera viktiga utvecklingsområden. Revisionen konstaterar dock att det inte finns någon samlad planering för en kontinuerlig, uppföljning av planerade respektive föreslagna åtgärder. Det innebär en risk att värdefull information gällande behov av utvecklingsinsatser inte tas till vara och att utvecklingsbehov inte omhändertas strukturerat, framför allt där det i slutrapporten inte finns förslag på fortsatt hantering.

Revisionen konstaterar att det under 2022 har genomförts en revidering och harmonisering av krisberedskapsplanen och den katastrofmedicinska beredskapsplanen. Revisionen ser positivt på att det nu finns en tydlig och gemensam bild av hur stabsarbetet ska organiseras och med vilka funktioner, men bedömer att det behöver tydliggöras vilka faktiska beslutsmandat som finns för beslutsfattarna när de regionala staberna är aktiverade. Regionstyrelsen bör även följa upp att övriga nämnder och styrelser utför de specifika uppdrag som har specificerats i planen.

Revisionen bedömer att regionens arbete med risk- och sårbarhetsanalyser behöver formaliseras i en tydlig och förutsägbar process. Regionstyrelsen bör också årligen efterfråga en statusrapportering utifrån aktuell risk- och sårbarhetsanalys.

I ett särskilt projekt har revisionen granskat regionstyrelsens hantering gällande underhåll och utveckling av vårdinformationsmiljön. Revisionen bedömer att regionstyrelsen behöver tydliggöra ansvar och ägarskap för den befintliga vårdinformationsmiljön och hur arbetet med att hålla ihop pågående utvecklingsarbete, framför allt utbyte av befintligt huvudjournalssystem samt utveckling av ett vårddatalager, ska hanteras framöver. Karolinskas roll i arbetet med vårddatalager behöver tydliggöras i förhållande till regionstyrelsens ansvar för detta utvecklingsarbete.

Vidare behöver det tas fram en totalkalkyl för initierat utvecklingsarbete och en strategisk plan som tydliggör hur det fortsatta arbetet ska genomföras samt hur risker och utmaningar ska hanteras. Det behöver också framgå vilka typer av beslut som bör fattas på den politiska nivån.

I ett särskilt projekt har revisionen granskat den regionövergripande trafikplaneringen. Revisionen bedömer att regionstyrelsen tillsammans med trafiknämnden bör säkerställa att det inbördes förhållandet mellan de regionala inriktningsdokumenten för trafikplaneringen förtydligas. Detta gäller framför allt i sammanhang där samverkan sker med externa parter.

Revisionen har granskat regionstyrelsens uppsikt över inköpsarbetet samt det förebyggande arbetet mot oegentligheter i inköpsarbetet. Revisionen bedömer att styrelsen har uppsikt över nämnder och styrelser genom uppföljningen i inköpsbokslut. Vidare bedrivs arbete med att förebygga oegentligheter inom en rad områden. Revisionen bedömer att styrelsen bör se över formerna för information och återsrapportering till fullmäktige både vad gäller inköp och det förebyggande arbetet mot oegentligheter.

Regionen har en omfattande mängd styrdokument. I samband med uppföljning och revidering av styrdokument bedömer revisionen att regionstyrelsen, så långt som möjligt, behöver säkerställa att det är tydligt vad som förväntas av enskild nämnd/bolag, t.ex. om lokala styrdokument behöver antas. Detta gäller särskilt för de nämnder/bolag som köper förvaltningsstöd.

Regionstyrelsen har åtgärdat tidigare lämnade rekommendationer inom flera områden. Övrig rekommendationsuppföljning och genomförda granskningar under 2022 visar sammantaget att det fortsatt finns behov av att stärka regionstyrelsens arbete med samordning, styrning och kontroll. Utöver de områden som nämnts ovan gäller det t.ex. kompetensförsörjning och klimatområdet.

Revisionen bedömer, utifrån genomförd granskning, att regionstyrelsens samordning, styrning och kontroll sammantaget inte varit helt tillräcklig.

Räkenskaper

Årsredovisningen för Region Stockholm bedöms i allt väsentligt vara upprättad enligt god revisionssed, enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Regionstyrelsens redovisningsenheter

Revisionen bedömer liksom 2021 att regionstyrelsen bör stärka uppföljning

och redovisning av regionledningskontorets verksamhet och ekonomiska utfall i enlighet med regionens styrdokument.

Revisionen bedömer att den interna processen för arbetet med att ta fram respektive följa upp planen för intern kontroll behöver utvecklas så att det blir tydligare hur risker hanteras. Granskningen visar på förbättrade rutiner gällande kontroller i leverantörsfakturahanteringen, men utvecklingsbehov gällande den interna kontrollen i löneprocessen kvarstår fortfarande. För processer kopplat till den finansiella rapporteringen kvarstår tidigare identifierat behov av riskanalyser och dokumentation av kontroller. Revisionen noterar dock ett genomfört utvecklingsarbete med att dokumentera processerna kopplat till statsbidragshanteringen.

Utifrån de regionövergripande styrdokumenterna bör regionstyrelsen för egen del säkerställa att den nämnd som köper förvaltningsstöd av regionstyrelsen får tillräckligt stöd gällande styrdokumentshanteringen.

Den interna styrningen och kontrollen bedöms, utifrån genomförd granskning, vara tillräcklig.

Årsbokslutet för regionstyrelsen/regionledningskontoret respektive koncernfinansiering är i allt väsentligt upprättade enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Övriga nämnder och styrelser

Coronapandemin har fortsatt påverkat regionens verksamhet och ekonomi under 2022. Fullmäktige har beslutat att regionens nämnder och bolag under 2022, liksom 2020 och 2021, ska undanta pandemirelaterade merkostnader och intäktsbortfall vid avstämning mot fullmäktiges resultatkrav.

Revisionens granskning visar att flertalet nämnder och styrelser för 2022 sammantaget bedöms ha ett tillfredsställande ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat. Avvikelse finns dock i antingen ekonomiskt eller verksamhetsmässigt resultat för några styrelser. Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB och Södertälje sjukhus AB uppvisar negativa avvikelser mot resultatkravet. Det verksamhetsmässiga resultatet har inte uppnåtts för Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, AISAB.

Den interna styrningen och kontrollen bedöms som inte helt tillräcklig för trafiknämnden/SL samt hälso- och sjukvårdsnämnden.

Räkenskaperna bedöms för samtliga nämnder och styrelser vara rättvisande.

Innehåll

1	Granskningens omfattning och inriktning	1
2	Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat	2
2.1	Ekonomiskt resultat ur ett regionövergripande perspektiv	2
2.2	Verksamhetsmässigt resultat ur ett regionövergripande perspektiv	10
3	Ekonomistyrning	19
3.1	Ekonomistyrning under året	19
3.2	God ekonomisk hushållning i ett långsiktigt perspektiv	23
3.3	Fastighets- och investeringsstyrning	30
4	Samordning samt styrning och intern kontroll av verksamheten	37
4.1	Målstyrning	37
4.2	Erfarenheter från coronapandemin	40
4.3	Vårdkoncernen – styrning av den egenägda vården	44
4.4	Styrdokument	46
4.5	Inköpsprocessen	48
4.6	Förebyggande arbete mot oegentligheter i inköpsprocessen	51
4.7	Visselblåsarfunktionen	53
4.8	Bidrags- och projekthantering	57
4.9	Hanteringen av hälsodata	62
4.10	Vårdinformationsmiljön – underhåll och utveckling	64
4.11	Trafikplanering	66
4.12	Uppföljning av tidigare rekommendationer	67
5	Räkenskaper	67
5.1	Region Stockholms årsredovisning	67
6	Redovisningsenheter inom regionstyrelsen	69
6.1	Regionstyrelsen/regionledningskontoret	69
6.2	Koncernfinansiering	78
7	Regionstyrelsens yttrande över delrapport 2022	79
Bilaga 1	Sammanställning och uppföljning av rekommendationer till regionstyrelsen	
Bilaga 2	Sammanställning och uppföljning av rekommendationer till ledningen	
Bilaga 3	Bedömningsmål och bedömningskriterier	
Bilaga 4	Yttrande över delrapport 2022	

Förteckning över under året lämnade PM

Följande PM har från revisionskontoret lämnats till förvaltningsledningen:

- Utveckling regionens krisberedskap
- Hantering av Hälsodata

1 Granskningens omfattning och inriktning

Revisorerna granskar och prövar om verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. I revisorernas uppdrag ingår även att granska hur regionstyrelsen fullgör sin uppsikt samt hur styrelsen leder och samordnar förvaltningen av regionens angelägenheter. En annan viktig del i granskningen är regionstyrelsens beredning av ärenden till fullmäktige. Revisorerna ska även bedöma om resultatet i Region Stockholms årsredovisning är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning.

I denna årsrapport redovisas revisionens granskning av regionstyrelsens övergripande styrning och samordning av Region Stockholms verksamhet 2022 till grund för revisorernas ansvarsprövning. Även granskningsresultatet för regionstyrelsens egen verksamhet och dess enheter; regionledningskontoret, skadekontot och koncernfinansiering ingår. I bilagor framgår samtliga tidigare lämnade rekommendationer och revisionens uppföljning av regionstyrelsens åtgärder för respektive rekommendation. Årsrapporten med bilagor ligger till grund för revisorernas revisionsberättelse avseende regionstyrelsens verksamhet 2022.

Effekterna av coronapandemin har fortsatt påverkat regionens verksamhet och ekonomi under 2022. Fullmäktige har mot denna bakgrund även för 2022 beslutat om vissa undantag och justeringar vad gäller fastställda resultatkrav. Revisionen har i sin granskning och bedömning av enskilda nämnder och bolag utgått från detta.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, regionens regler och anvisningar samt god revisionssed för kommunal verksamhet. Revisionen har utgått från den revisionsplan som fastställts av revisorsgrupperna och revisorskollegiet.

Revisorernas granskningsuppdrag utförs dels i form av basgranskning som årligen genomförs på alla nämnder/styrelser, dels genom fördjupad granskning av specifika områden utifrån en risk- och väsentlighetsanalys.

Under granskningsåret har revisorerna genomfört ett möte för dialog med presidiet för regionstyrelsen.

I granskningen har revisorerna biträttats av regionens revisionskontor. Granskningen har genomförts av granskningsansvarig Kristina Brismark m.fl. vid revisionskontoret. Räkenskapsrevisionen har genomförts av konsult från EY AB med huvudansvarig revisor Johan Perols m.fl.

Ett utkast av årsrapporten har stämts av med förvaltningsledningen.

2 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

I detta avsnitt görs en bedömning av om regionstyrelsen uppnått fullmäktiges resultatkrav och övriga ekonomiska samt verksamhetsmässiga mål. Bedömningen omfattar även om regionstyrelsen genomfört givna uppdrag samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. I avsnitt 6 görs en bedömning av ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat i regionstyrelsens redovisningsenheter. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 3.

2.1 Ekonomiskt resultat ur ett regionövergripande perspektiv

2.1.1 Regionens resultat 2022

	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Resultaträkning (mnkr)			
Verksamhetens intäkter	28 517	30 358	31 376
varav jämförelsestörande intäkter	-	157	80
Verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar	- 115 493	-116 016	-115 122
varav omställningskostnader	-	-44	-28
varav jämförelsestörande kostnader	-	-2	-1 332
Verksamhetens nettokostnad	-86 977	-85 658	-83 746
Skatteintäkter mm	89 688	92 760	87 970
Finansnetto	-2 570	-2 137	- 2 403
Varav jämförelsestörande kostnader	-	-	-543
Årets resultat	142	4 965	1 821
Balansomslutning (mnkr)			147 914
Helårsarbeten			44 033

Årets resultat uppgår till 4 965 mnkr, vilket motsvarar 5,4 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatet är 4 824 mnkr högre än budgeterat och 3 144 mnkr högre än utfallet 2021 för regionen som helhet. Resultatet har påverkats av jämförelsestörande intäkter och kostnader på 111 mnkr netto.¹ Om dessa poster inte medräknas uppgår resultatet till 4 854 mnkr.

Årets resultat förklaras till stor del av högre skatteintäkter jämfört med budgeterat. Även för 2022 har regionen erhållit riktade statsbidrag i större utsträckning än budgeterat. För 2022 är dock dessa statsbidrag lägre än föregående år. Lägre pensionskostnader än budgeterat bidrar också till att uppväga de ökade kostnader som finns jämfört med budget.

¹ Reavinster 157 mnkr, omkostnader vid försäljning av fastigheter 2 mnkr och kvarvarande omställningskostnader i sjukvården 44 mnkr (omställning framtidens hälso- och sjukvård).

Merkostnaderna kopplat till covid-19 har under 2022 uppgått till ca 779 mnkr, där merparten kan hänföras till hälso- och sjukvården. Regionen har erhållit statsbidrag på 924 mnkr för att hantera kostnaderna för covid-19 i sjukvården och hantering av uppskjuten vård. Vid årets slut har hälso- och sjukvårdsnämnden meddelat att alla medel inte har förbrukats varför intäkten är reducerad med 223 mnkr. Total intäkt för detta statsbidrag är därmed 701 mnkr. Regionen har därutöver erhållit statsbidrag på 461 mnkr för att hantera uppdämda vårdbehov och 213 mnkr för fler vårdplatser. Regionen har även erhållit 1 341 mnkr i bidrag för kostnader kopplat till provtagning, vaccinering för covid-19 och smittskydd.

Biljettintäkterna inom kollektivtrafiken har även under 2022 påverkats negativt av fortsatt lägre resande p.g.a. pandemin. Totalt är intäktsbortfallet inom kollektivtrafiken 1 730 mnkr. Kollektivtrafiken har erhållit statsbidrag kopplat till intäktsbortfallet på 472 mnkr. Därmed täcks knappt 30 procent av intäktsbortfallet inom kollektivtrafiken av statsbidrag.

2.1.1 Jämförelse med budget 2022

Såväl intäkter som kostnader har fortsatt påverkats av pandemin. Men i jämförelsen med budgeten är skillnaderna mindre än de två föregående åren.

Verksamhetens intäkter uppgår till 30 358 mnkr, vilket är 1 841 mnkr (6,5 procent) högre än budgeterat. Bidrag ifrån staten samt övriga bidrag överstiger budgeten med 2 784 mnkr (36,1 procent). Ökningen av bidragen jämfört med budget består främst av riktade statsbidrag för sjukvården kopplat till covid-19; uppdämda vårdbehov (461 mnkr), vaccination och provtagning m.m. (1 341 mnkr), fler vårdplatser (213 mnkr). Därtill tillkommer bidrag för minskade resenärsintäkter till följd av pandemin (472 mnkr) samt diverse övriga tillkommande statsbidrag (504 mnkr). Det högre utfallet motverkas i viss mån av att statsbidraget för covidrelaterad vård och uppskjuten vård (som fanns med i budgeten) inte har utnyttjats fullt ut (224 mnkr).

Resenärsavgifterna inom kollektivtrafiken är 1 757 mnkr (17,5 procent) lägre än budget. Övriga intäkter är 718 mnkr (50,5 procent) högre än budget, vilket delvis förklaras av reavinst från fastighetsförsäljning och tilläggsköpeskillingar² medan resterande intäktsökning avser hälso- och sjukvården. En ökning i intäkter i övrigt på 105 mnkr (2,1 procent) beror på högre hyresintäkter, ökad försäljning av övriga tjänster samt material och varor jämfört med budgeterat.

Verksamhetens kostnader uppgår till 109 126 mnkr, vilket är 779 mnkr (0,7 procent) högre än budgeterat. Personalkostnaderna inklusive inhyrd personal överstiger budgeten med 2 257 mnkr (7,3 procent).

² Reavinsten, som uppgår till 155 mnkr och avser försäljning av Glaven 12 samt tilläggsköpeskillning för Sicklaön 73:49 och 73:50 (Nacka), är jämförelsestörande.

Avvikelsen är enligt årsredovisningen främst kopplad till hälso- och sjukvården där hög sjukfrånvaro under pandemin samt hantering av uppskjuten vård har lett till ökade kostnader för personal inklusive inhyrning av personal. Pandemin har vidare påverkat kostnaderna för köpt hälso- och sjukvård som är 1 635 mnkr (6,8 procent) högre än budget. Även läkemedel är 436 mnkr (4,8 procent) högre än budget liksom material och varor som är 648 mnkr (9,8 procent) högre än budget. Detta beror enligt årsredovisningen främst på kostnader för vaccinering, hantering av uppskjuten vård efter pandemin samt på prisökningar.

Samtidigt blev pensionskostnaderna 1 080 mnkr (17,3 procent) lägre än budgeterat vilket i huvudsak beror på att budgeten innehöll en post för oförutsedda pensionskostnader på 1 000 mnkr, några sådana tillkommande pensionskostnader har dock inte uppkommit under 2022. Lämnade bidrag blev 378 mnkr lägre (14,0 procent). De lägre kostnaderna för lämnade bidrag avser främst regionstyrelsens projekt inom personal och forskning som inte genomförts i den omfattning som planerats (se vidare avsnitt 6.1).

För övriga kostnader redovisas 2 680 mnkr (29,5 procent) lägre kostnader än budgeterat, även om kostnaderna för konsulter översteg budget (180 mnkr)³. De lägre kostnaderna jämfört med budget beror på återföring av avsättning (641 mnkr) för den bonus till medarbetarna som kostnadsfördes 2021 (mot-svarande kostnad finns bland personalkostnaderna). Inom övriga kostnader finns en budgeterad riskkostnad (2 500 mnkr) där utfallet enligt regionledningskontoret i huvudsak redovisats som högre kostnader inom andra kostnadsposter (se redovisade avvikelser ovan). Det preciseras inte vilka andra kostnadsposter som avses. Vissa ökade kostnader, t ex för vaccinationer, motsvaras av högre intäkter.

Avskrivningarna är 256 mnkr (3,6 procent) lägre än budget vilket främst beror på tidsförskjutningar i investeringsprojekt samt försenade leveranser till följd av kvarstående effekter från pandemin.

De samlade skatteintäkterna överstiger budgeten med 3 072 mnkr (3,4 procent). Utvecklingen av skatteunderlaget har medfört att utfallet för skatteintäkterna är 2 780 mnkr (3,3 procent) högre än budgeterat. För utjämnningssystemet har kostnaderna blivit lägre än budgeterat, 288 mnkr (11,1 procent).

De finansiella intäkterna är 44 mnkr (99,7 procent) högre än budgeterat och de finansiella kostnaderna är 390 mnkr (14,9 procent) lägre. Budgetavvikelsen för de finansiella kostnaderna förklaras med lägre räntekostnader än budgeterat då de externa långfristiga skulderna har minskat (226 mnkr) samt lägre finansiella kostnader i årets pensionskostnader (30 mnkr). Resterande budgetavvikelse förklaras av en budgeterad reserv som inte har utnyttjats.

³ Störst avvikelse mot budget för konsulter har FSN/serviceförvaltningen 70 mnkr, Karolinska 48 mnkr och regionstyrelsen 45 mnkr.

Revisionen konstaterar att avvikelser mot budget i huvudsak har kommenterats på ett tillfredställande sätt. Dock skulle det behövas utförligare information med belopp och analys gällande avvikelser framför allt inom posten övriga kostnader. Revisionen har här behövt hämta in kompletterande information.

I årsredovisningen konstaterar regionstyrelsen att regionens resultat 2022 medger avsättning till resultatutjämningsreserven (RUR). En reservering av medel till resultatutjämningsreserven har därför gjorts med 3 882 mnkr. Region Stockholm redovisar efter avsättning ett positivt balanskravsresultat, dvs. resultat efter reducering av realisationsvinster och reservering till resultatutjämningsreserven, på 928 mnkr (se avsnitt 3.2.1).

2.1.2 Avvikelse per nämnd/bolag

På samma sätt som för verksamhetsåren 2021 och 2020⁴, har fullmäktige för 2022⁵ beslutat att merkostnader och minskade intäkter till följd av pandemin ska undantas vid bedömningen av om resultatkravet uppnåtts. Realisationsvinster är per definition jämförelsestörande poster och ska därmed, enligt regionledningskontorets anvisningar, inte heller räknas in i bedömningen om nämnd/bolag nått resultatkravet.⁶ Regionledningskontoret har i mallen för nämnders och bolags verksamhetsberättelse lagt in en tabell för utredning av resultatkravet (nedan kallat justerat resultat) där hänsyn tas till ovanstående poster.

Nämnder och bolag inom hälso- och sjukvården har enligt beslut i fullmäktige erhållit regioninterna bidrag för att fullt ut kompensera för merkostnaderna p.g.a. covid-19⁷ (se avsnitt 3.1.2). Vid avstämningen mot resultatkravet har det justerade resultatet för nämnder/bolag reducerats med denna ersättning.

I samband med anvisningarna för årsrapporteringen har regionledningskontoret meddelat att nämnder och bolag, vid framräkning av justerat resultat, även ska exkludera ökade kostnader för semester- och löneskuld som blivit effekten av att ett högre personalomkostnadspålägg (PO-pålägg) ska tillämpas vid framräkning av dessa skulder.⁸ Beslut om detta är planerat att fattas av fullmäktige i samband med årsredovisningen och i anvisningarna framgår att justeringen görs ”under förutsättning att fullmäktige beslutar om det” (se avsnitt 3.1.2).

⁴ År 2020 gällde detta enbart nämnder och bolag inom hälso- och sjukvården.

⁵ Fullmäktiges sammanträde 2022-02-08, RS 2021-0685

⁶ När det gäller förändringen av pensionsförpliktelser till följd av ändrad diskonteringsränta har regionens helägda bolag tidigare fått undanta effekterna av detta vid bedömningen av resultatkravet. Då regionen har förändrat principerna för denna hantering är det för 2022 enbart Locum som får denna effekt och följaktligen också får justera för detta.

⁷ Fullmäktiges sammanträde 2022-06-07, RS 2022-0445

⁸ Vid beräkningen av semester- och löneskuld ska 2023 års PO-pålägg tillämpas. PO-pålägget för 2023 har höjts jämfört med nivån för PO-pålägget 2022.

I tabellerna nedan redovisas avvikelser mellan justerat resultat enligt ovan och respektive nämnds/bolags resultatkrav. Revisionen konstaterar att nämnder och bolag i princip har följt regionledningskontorets anvisningar gällande framräkningen av det justerade resultatet. Dock har vissa nämnder och bolag inte justerat för PO-effekten.

Nedan redovisas de tre bolag som har en negativ avvikelse mot resultatkravet även efter justering enligt ovan.

Bolag	Avvikelse	Faktorer som påverkat
Danderyds sjukhus AB	-237	Främst ökade personal- och bemanningskostnader samt höga kostnader till följd av ökad produktion.
Södersjukhuset AB	-216	Främst ökade personal- och bemanningskostnader.
Södertälje sjukhus AB	-8,7	Främst ökade bemanningskostnader.

Följande nämnder redovisar en negativ avvikelse mot fullmäktiges resultatkrav före justeringar. Efter justeringarna uppnås ett positivt resultat mot resultatkravet för dessa nämnder.

Nämnd	Avvikelse	Faktorer som påverkat
Karolinska Universitetssjukhuset	+189	Statsbidrag bl.a. för masstester av covid - 19 och ersättning för produktion över målnivåer.
Trafiknämnden	+136	Trafikförvaltningen (+119) bl.a. lägre kostnader för vissa trafikslag och lägre avskrivningar än budgeterat. FUT (17,5) högre räntekostnader för lån.

Ett antal nämnder/bolag redovisar en positiv avvikelse alternativt ett resultat i nivå med fullmäktiges resultatkrav redan före justeringarna. I tabellen nedan anges dock avvikelsen, på samma sätt som ovan, efter justeringar.⁹

⁹ Här kan noteras att regionstyrelsen, färdtjänstnämnden, Medicarrier, trafiknämnden/FUT, Locum, Ambulanssjukvården, och Film Stockholm inte har justerat för PO-effekten.

Nämnd/bolag	Avvikelse	Faktorer som påverkat
Regionstyrelsen/regionledningskontoret	+354	Avsatta medel för oförutsedda utgifter respektive utveckling har inte utnyttjats fullt ut. Bidrag som inte utnyttjats enligt plan.
Färdtjänstnämnden	+288	Lägre kostnader än budgeterat till följd av minskat resande.
Fastighets- och servicenämnden	+ 244	Fastighetsverksamheten (+254 ¹⁰) bland annat ökade hyresintäkter, ökad försäljning av fastighetstjänster samt lägre förvaltningskostnader. Serviceförvaltningen (-10) ökade kostnader kopplat till bl.a. avyttringen av Berga Naturbruksgymnasiet, uppvärmning, el och livsmedel samt högre personalkostnader.
Hälso- och sjukvårdsnämnden	+231	Statsbidrag som varit högre än budgeterat
Stockholms läns sjukvårdsområde	+195	Högre covid-relaterade ersättningar än motsvarande kostnader
Folktandvården i Stockholms Län AB	+47,6	Ökade statsbidrag för asyltandvård samt lägre personalkostnader än budgeterat.
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	+32	Personal- och utbildningsbidrag som inte haft motsvarande kostnader.
Medicarrier AB	+27,3	Sålda varor, erhållna bidrag och ersättning för merkostnader inom ramen för civilt försvar och försörjningsberedskap.
Tillväxt- och regionplanenämnden	+13,7	Lägre kostnader för personal och drift, samt lägre utlämnade bidrag.
Locum AB	+10,9	Lägre personal- och it-kostnader samt högre statsbidrag än budgeterat.

Övriga nämnder och bolag redovisar ett resultat i nivå med budgetens resultatkrav.

¹⁰ Avvikelsen på 254 mnkr är revisionens bedömning av vilken avvikelse fastighetsförvaltningen bör ha. Enligt nämndens verksamhetsberättelse är avvikelsen +185. Skillnaden beror på att nämnden inte har justerat för coronarelaterade kostnadsökningar och intäktsminskningar. Enligt vad som framkommit i granskningen har nämndens hantering stämts av med regionledningskontoret. (Revisionens bedömning skiljer sig även mot årsredovisningens angivelse av avvikelsen för fastighets- och servicenämnden då årsredovisningen inte tar med justering för coronarelaterad intäktsminskning.)

2.1.3 Finansiella mål

Inom ramen för regionens målstyrning finns ett antal finansiella mål och indikatorer definierade.

Inriktningsmålet Långsiktig ekonomisk uthållighet har två underliggande mål; Ett resultat i balans och Hållbar investeringsutveckling. Till dessa hör sex indikatorer vilka samtliga har nått fastställda målvärden. De två underliggande målen samt det övergripande inriktningsmålet bedöms därmed vara uppfyllda.

Se vidare avsnitt 2.2.1 gällande mål och indikatorer samt avsnitt 3.1 om God ekonomisk hushållning i ett långsiktigt perspektiv.

2.1.4 Kapitaltäckningsgarantier och ägartillskott för bolag

En kapitaltäckningsgaranti syftar till att upprätthålla det egna kapitalet inom moderbolaget och dess dotterbolag så att det överstiger mer än hälften av det registrerade aktiekapitalet vid varje tillfälle. Detta för att efterleva aktiebolagslagens regler samt undvika att behöva upprätta en kontrollbalansräkning vid kapitalbrist. Om faktiskt behov av kapitaltäckning uppstår kan bolag avropa ägartillskott utifrån beslutad kapitaltäckningsgaranti.

I maj beslutade fullmäktige att utfärda en kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB) på maximalt 1 mdkr.¹¹ Samtidigt godkände fullmäktige att LISAB i sin tur utfärdar kapitaltäckningsgaranti till ingående dotterbolag. LISAB har under 2022 erhållit 400 miljoner kronor i aktieägartillskott för att täcka de negativa resultaten i LISAB-koncernens bolag. Film Stockholm AB har under året avropat och erhållit ägartillskott på 0,2 mnkr från LISAB.

Ambulanssjukvården i Storstockholm har under året återbetalat tidigare utbetalt villkorat aktieägartillskott till LISAB med 6,5 mnkr. Folktandvården i Stockholms län AB har återbetalat 123,5 mnkr.¹²

2.1.5 Investeringar

Under året har investeringsutgifterna uppgått till 13 013 mnkr, vilket motsvarar en genomsnittlig upparbetningsgrad på 73 procent av den budgeterade årsvolymen på 17 917 mnkr. Genomförandet av investeringar pågår oftast under flera år och det sker vanligtvis förskjutningar i planerade investeringsutgifter mellan åren. Investeringsutgifterna för 2022 är ca 2 mdkr högre än föregående år, men upparbetningsgraden är lägre. Trafikens¹³ upparbetningsgrad ökade mellan 2019 och 2021 då upparbetningsgraden var 83 procent. Upparbetningsgraden för 2022 har därefter sjunkit till 74 procent¹⁴.

¹¹ RS 2022-0062

¹² RS 2022-0062

¹³ Avser trafiknämnden och färdtjänstnämnden

¹⁴ Det finns mindre avvikelser mellan de totalbelopp för investeringsutfallet som trafiknämnden lämnar i sin verksamhetsberättelse och de belopp som redovisas i årsredovisningen.

Upparbetningsgraden för vårdens investeringar¹⁵ på 66 procent är dock i nivå med 2021.

När det gäller investeringar inom hälso- och sjukvårdens nämnder och bolag är utfallet 421 mnkr lägre än budget. Detta förklaras på en övergripande nivå med att covid-19-pandemin tagit tid och resurser från att planera investeringsbehoven och arbeta med kravställning. Halvledar- och annan materialbrist har dessutom påverkat tillgången på medicinteknisk utrustning. De största beloppsmässiga avvikelserna redovisas för Karolinska (400 mnkr), Södersjukhuset (120 mnkr) och SLSO (90 mnkr).

Årets investeringsutgifter understigit budgeten med 435 mnkr för strategiska investeringar i vårdfastigheter, som fastighetsdelen inom fastighets- och servicenämnden ansvarar för. I en övergripande kommentar anges att avvikelsen främst beror på att vårdens planerade hyresgäst Anpassningar senarelagts på grund av att omprioriteringar i budgetarbetet. Omprioriteringarna har medfört en mer utdragen planering. Inom fastighets- och servicenämnden (serviceförvaltningen) redovisas vidare en avvikelse på 132 mnkr till följd av tidsförskjutningar inom ramen för samlokaliseringsprojektet, nätutbyten på några sjukhus och it-investeringar som även fortsättningsvis har långa leveranstider.

Trafiknämndens investeringsbudget för året var 13 967 mnkr, varav 7 805 mnkr avsåg investeringar inom trafikförvaltningens ansvarsområde. Årsredovisningen anger att utfallet totalt är 3 596 mnkr lägre än budget varav 2 795 härrör från trafikförvaltningens investeringsverksamhet och 801 mnkr från förvaltningen för utbyggd tunnelbana. Investeringsverksamheten inom trafiknämnden har utöver överklaganden och överprövningar också påverkats av omvärldsläget. Covid-19-pandemin och kriget i Ukraina har medfört logistikproblem som orsakat leveransförhöjningar av framför allt av fordon.

I årsredovisningen anges att samtliga investeringar har påverkats av kraftigt ökade drivmedels- och energipriser.

Investeringsverksamheten kommenteras i årsredovisningen på en övergripande nivå. Avvikelser för några enskilda investeringsobjekt redovisas eller kommenteras inte i förvaltningsberättelsen.

I den del av årsredovisningen som kallas verksamhetsberättelse finns information om investeringar för enskilda nämnder och bolag. Regionstyrelsen särredovisar här större investeringar utifrån verksamheternas investeringsvolym och komplexitet. Inom trafiknämnden redovisas därför investeringar med genomförandebeslut och en totalkostnad överstigande 300 miljoner kronor. Inom fastighets- och servicenämnden kommenteras investeringar med genomförandebeslut överstigande 100 miljoner kronor. För hälso- och sjukvårdens nämnder och bolag kommenteras främst investeringsplanerna i sin

¹⁵ Avser hälso- och sjukvården, fastighets- och servicenämnden samt Locum

helhet eftersom investeringsvolymerna i princip utgörs av mindre investeringar understigande 100 miljoner kronor.

2.1.6 Bedömning av ekonomiskt resultat

Revisionen bedömer att fullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts för 2022 i och med att resultatet för regionen överstiger budgeterat resultat. Resultatet medger avsättning av medel till resultatutjämningsreserv.

Revisionen konstaterar att även om regionen har redovisat positiva resultat de senaste åren innebär de kommande åren betydande ekonomiska utmaningar för Region Stockholm liksom för många andra regioner och kommuner.

Revisionen noterar att årsredovisningens för 2022 i stort ger en tydlig analys av det ekonomiska resultatet men att det fortsatt i vissa delar behöver förklaras tydligare vilka belopp det handlar om när avvikelser mot budget kommenteras.

Revisionen bedömer att det i huvudsak funnits tydliga beslut och anvisningar för avstämningen av nämnders och bolags resultat i förhållande till resultatkravet. Flera nämnder/styrelser har dock inte följt anvisningarna för den sena justeringen av personalomkostnaderna på löne- och semesterskuld då de ändå klarat resultatkravet. Denna typ av avvikelse från anvisningarna gällande justering har förekommit även tidigare år. Om justering enbart ska göras i de fall där det har betydelse för avstämningen mot resultatkravet bör anvisningarna vara utformad på det sättet.

Revisionen bedömer att investeringsverksamheten är mycket omfattande och att det inte är praktiskt möjligt att redovisa enskilda objekt i själva förvaltningsberättelsen. I verksamhetsberättelsen, där ett urval av enskilda investeringar per nämnd/bolag redovisas, bör det framgå vilka principer som har använts för urvalet.

2.2 Verksamhetsmässigt resultat ur ett regionövergripande perspektiv

2.2.1 Mål och indikatorer

Samtliga fullmäktigemål och indikatorer ska enligt fullmäktiges budget följas upp i samband med årsredovisningen. För 2022 finns tre inriktningsmål nedbrutna i 17 verksamhetsspecifika och fem nämndspecifika mål. Målen ska mätas och följas upp med totalt 100 indikatorer. Tre indikatorer kvarstår dock att utveckla och har därför inte några mätvärden. Av de återstående 97 indikatorerna har 14 indikatorer inte gått att mäta på grund av byte av mätmetoder, att målvärde saknas, eftersläpning i statistisk eller att utfall på annat sätt saknas. De indikatorer som inte gått att mäta under året ska inte ingå i bedömningen av måluppfyllelsen (se vidare avsnitt 4.1). Det innebär att 83 indikatorer har mätts till årsbokslutet.

Regionledningskontoret använder vid målbedömning på koncernnivå en vikt som speglar indikatorns betydelse i procent. Bedömning av måluppfyllelse mäts på koncernnivå genom det samlade resultatet från viktningen och visar om målet har uppfyllts, uppfyllts delvis eller inte uppfyllts. Ett mål är uppfyllt om de viktade indikatorerna som uppfylls sammantaget uppgår till mer än 50 procent och ett mål är delvis uppfyllt om de viktade indikatorerna som uppfylls uppgår till exakt 50 procent.

Två av inriktningsmålen uppnåddes 2022. **Långsiktig ekonomisk uthållighet** där samtliga underliggande mål uppfylldes och dess indikatorer nådde sina värden (se avsnitt 2.1.3 och 3.2.2 och **En hållbar regional utveckling** där fler än hälften av de mätbara underliggande målen uppfylldes. Inriktningsmålet **Hållbar arbetsgivare** uppfylldes delvis.

Tabell 1: Måluppfyllnad för inriktnings-, verksamhets- och nämndspecifika mål 2022 (revisionens bedömning)

Inriktnings-mål	Nämnd-/verksamhetsspecifika mål	Uppfylld
Långsiktigt hållbar ekonomi	Ett resultat i balans	
	Hållbar investeringsutveckling	
En hållbar regional utveckling	En hälso- och sjukvård av god kvalitet	
	Region Stockholms verksamheter har år 2035 minimerat sina utsläpp av skadliga ämnen	-
	Region Stockholm bidrar till att förbättra folkhälsan för alla	
	Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar	
	Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet	
	Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter	
	Region Stockholm är tillgänglig för alla och bemötandet likvärdigt	*
	Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019	
	Region Stockholms måltider främjar hälsa och är hållbara	
	Utformning av de fysiska miljöerna i Region Stockholms verksamheter är hållbara och hälsofrämjande	-
	2035: Flöden i Region Stockholms verksamheter är cirkulära	
	2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta	
	Kärnverksamhet ska prioriteras	
	Hög innovations- och digitaliseringsgrad	
	En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa	
	Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion	*
	Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen	
	Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion	
Hållbar arbetsgivare	Region Stockholm – attraktiv arbetsgivare	
	Systematisk kompetensförsörjning	

*) Revisionen har gjort annan bedömning än regionstyrelsen.

Bland de 18 mål som kopplar till inriktningsmålet **En hållbar regional utveckling** finns två mål som inte har indikatorer och därför inte har kunnat mätas under 2022. Fem mål bedöms inte uppnådda medan tio mål kopplade till inriktningsmålet uppges i årsredovisningen vara uppfyllda och ett mål delvis uppfyllt. Revisionen delar inte bedömningen utan anser att det är åtta mål som uppfylls inom detta inriktningsmål. Revisionen gör således en annan bedömning gällande två mål:

- Målet *Region Stockholm är tillgänglig för alla och bemötandet likvärdigt* uppges uppfyllt. En indikator har plockats bort p.g.a. svårigheter att mäta indikatorn. Den indikator som uppnått sitt värde viktas enbart till 40 procent varför revisionen menar att målet inte är uppfyllt, utan delvis uppfyllt.
- Inom målet *Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion* har endast hälften av de 14 indikatorerna kunnat mätas. Av dessa har fem indikatorer nått sina målvärden, vilket gör att målet anses uppfyllt. Revisionen har tidigare påpekat att när alltför många indikatorer inte kunnat mätas ger det inte tillräcklig grund för bedömning av måluppfyllnad. Dessa fem uppnådda indikatorer utgör 41 procent av viktningen. Enligt regionledningskontoret är ett mål uppfyllt om summan av vikterna som uppfylls uppgår till mer än 50 procent. Revisionen delar därför inte bedömningen att målet är uppnått.

Flera av indikatorerna kopplade till målet *Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion* har hämtats från RUFS 2050.¹⁶ Därmed är målvärden satta för hela den geografiska regionen och flera andra aktörer än Region Stockholm ska bidra till måluppfyllnaden. Dessa mål ska ha uppnåtts 2030. Revisionen har tidigare framfört att målåret bör framgå vid uppföljning av dessa indikatorer (se avsnitt 4.1).

För målen *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* respektive *Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar*, se avsnitt 2.2.1 respektive 2.2.2.

Att inriktningsmålet **Hållbar arbetsgivare** bedöms delvis uppfyllt handlar om att flera indikatorer kopplat till Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare inte nått sina målvärden. Det gäller t.ex. indikatorerna *Motivation*, *Ledarskap* och *Styrning*. Regionstyrelsen kommenterar inte utfallet med orsaksanalys eller liknande i förvaltningsberättelsen.

Bedömning

Revisionen instämmer i bedömningen att två av fullmäktiges tre inriktningsmål uppnåtts enligt måluppfyllelsemodellen.

¹⁶ Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS 2050 (TRN 2015-0015)

I likhet med tidigare anser dock revisionen att det finns svårigheter att bedöma måluppfyllelsen för vissa av de underliggande målen, särskilt där flera indikatorer inte går att mäta som exempelvis i målet *Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion*.

Revisionen bedömer, till skillnad från regionstyrelsen, att målet *Region Stockholm är tillgänglig för alla och bemötandet likvärdigt* är delvis uppnått när viktningsmodellen tillämpas. Revisionen bedömer av samma anledning också att målet *Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion* inte är uppnått. Revisionen menar dessutom att då hälften av indikatorerna gällande målet om regional utveckling inte gått att mäta är det ett alltför tunt underlag för att kunna bedöma måluppfyllelsen.

Regionstyrelsen och revisionen gör, som framgått ovan, olika bedömningar vid viktningsmodellens tillämpning. Revisionen menar att det inte är helt tydligt vad som gäller vid användandet av viktningsmodellen, bland annat hur den ska tillämpas då indikatorer faller bort och inte ingår i målbedömningen. Som framgått finns det även i år ett antal indikatorer som inte har kunnat mätas. Revisionen bedömer därför att beredningen av mål och indikatorer behöver stärkas och tydligare utgå från fullmäktiges styrdokument Integrerad ledning och styrning (ILS)¹⁷ som slår fast att förutsättningar för uppföljning behöver beaktas när mål och indikatorer tas fram. Se vidare avsnitt 4.1.

Revisionen menar att inriktningsmålet **Hållbar arbetsgivare**, som endast är delvis uppfyllt, hade behövt kommenteras och analyseras i förvaltningsberättelsen.

2.2.2 Uppdrag från fullmäktige

Fullmäktige beslutar om uppdrag till nämnder och styrelser, i syfte att stödja måluppfyllelsen. Uppdrag är ett beslut om att specifika åtgärder ska genomföras under viss tid. Uppdrag från fullmäktige ska återredovisas i delårsbokslut och i årsredovisning.

Antalet uppdrag har minskat under perioden 2019-2022:

Tabell 2: antalet uppdrag under perioden 2019-2022

År	2019	2020	2021	2022
Antal uppdrag	241	175	148	128

85 uppdrag uppges i årsbokslutet vara avslutade, 36 pågår enligt plan, fyra med avvikelse och tre är ej påbörjade. Av 2022 års uppdrag är merparten, 80 st, givna före 2022.

¹⁷ Regionfullmäktige 2022-12-07, RS 2020-0740

Tabell 3: Antal uppdrag och uppdragens status 2022

Pågående enligt plan	Pågående med avvikelse	Avslutad	Ej påbörjad	Uppdrag 2022, antal	Uppdrag före 2022, antal	Antal Uppdrag
36	4	85	3	48	80	128

Samtliga fullmäktiguppdrag har i budgeten kopplats till något av målen i målstyrningsmodellen. Flest uppdrag finns inom målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* (31 st). Andelen avslutade uppdrag 2022 är enligt årsredovisningen 66 procent. Regionstyrelsen anger att minst hälften av de återstående uppdragen kopplat till detta mål kommer att kunna avslutas under 2023.

Det finns flera uppdrag från tidigare år kopplade till målet *Ett resultat i balans*. Flertalet handlar om fastighetsförsäljningar. Fem av dessa är pågående med avvikelse eller ej påbörjade. Dessa uppdrag är knapphändigt kommenterade och ingen tidplan redovisas. Revisionen noterar att fullmäktige i budget 2023¹⁸ gett regionstyrelsen i uppdrag att ta fram ett omarbetat förslag gällande hanteringen av strategiska fastigheter.

Uppdrag kopplade till målet *Regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion* är rapporterade som avslutade i tillväxt- och regionplanenämndens verksamhetsberättelse med hänvisning till att uppdragen har flyttats till regionstyrelsen respektive klimat- och regionutvecklingsnämnden. I regionstyrelsens verksamhetsberättelse skiljer sig redovisningen då uppdragen där har status pågående enligt tidplan och saknar uppgifter om överflyttat ansvar. Även dessa uppdrag saknar uppdaterad information om arbetsläget.

Liksom tidigare år konstaterar revisionen att flera uppdrag från fullmäktige inte är tidsbestämda i uppdragsbeskrivningen vilket försvårar bedömningen av uppdragens status. Revisionen har följt upp uppdrag inom respektive styrelse/nämnd i syfte att verifiera inrapporterade uppgifter och regionstyrelsens bedömning av genomförandet.

Bedömning

Revisionen konstaterar att ca två tredjedelar av de uppdrag som fullmäktige lämnat till nämnder och bolag är avslutade. Revisionen menar liksom tidigare att uppdragen från fullmäktige bör vara tidsbestämda. Där det inte är möjligt bör det kommenteras hur uppdraget ska återrapporteras.

¹⁸ RS 2022-0123

Revisionen anser också liksom tidigare att det genomgående i rapporteringen av status bör redovisas tidplaner för uppdragens genomförande alternativt att en förklarande kommentar lämnas.

Uppdrag som flyttas till annan nämnd menar revisionen inte bör rapporteras som avslutade utan som just överflyttade. Se även avsnitt 6.1 där revisionen kommenterar att det finns behov av ett kompletterande statusalternativ att användas när uppdrag utgår eller upphör av någon orsak.

2.2.1 Hälso- och sjukvården

Vårdkonsumtion

Under 2022 hade länets befolkning konsumerat 302 973 vårdtillfällen inom slutenvården, vilket är en ökning med 0,8 procent jämfört med föregående år och återfinns huvudsakligen inom äldresjukvården. Pandemin under 2020 ledde till en nedgång av antalet besök och vårdtillfällen. Under år 2021 och 2022 har antalet vårdtillfällen ökat i jämförelse med pandemins första år. Både vårdbesök inom öppenvården¹⁹ och vårdtillfällen inom slutenvården har ökat. Distanskontakterna har även i år ökat och rör framför allt chattfunktion, exempelvis inom husläkarverksamheten där distanskontakter ökat med cirka 18 procent jämfört med år 2021.

Antalet läkarbesök totalt har ökat (0,8 procent) och är ungefär på samma nivå som år 2019. Antalet läkarbesök i primärvården under 2022 jämfört med 2021 uppges ha ökat med cirka 2,5 procent. Detta beror, enligt hälso- och sjukvårdsnämnden, dels på en återgång till mer normala besöksmönster, dels på att nya husläkarmottagningar öppnat samt på att digitala vårdgivare etablerat sig med fysiska mottagningar inom regionen.

Även besök hos övriga vårdgivare har ökat (5,7 procent jämfört med 2021) och är över 2019 års nivå.

Mål

Fullmäktiges mål *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* har brutits ned i fem områden: Vård på rätt plats, Vård i rätt tid, Säker vård, Effektiv vård samt Vård med patienten i fokus. Antalet indikatorer har minskat från förra årets 19 till 15 stycken. För en av dessa, *Säker vård: Förekomsten av vårdrelaterade infektioner*, har mätmetoden ändrats och den ingår därför inte i 2022 års målbedömning.

De 13²⁰ indikatorer som mäts till årsredovisningen är desamma som föregående år. Av dessa uppnår sju sina målvärden och sex når inte sina värden.

¹⁹ Läkarbesök, övriga besök (t.ex. sjuksköterskebesök, fysioterapi, arbetsterapi, logopedi, fotvård)

²⁰ Det har i budgeten funnits två indikatorer för att mäta *Andel väntandet till första besök hos specialist: Andel väntande till första besök inom 90 dagar hos specialist* mättes t.o.m.

Enligt måluppfyllelsemodellen för nämndnivån (hälso- och sjukvårdsnämnden) är målet uppfyllt. På den regionövergripande nivån där viktningsmodellen används når indikatorerna sina målvärden endast till 42 procent. Eftersom indikatorer utgått ur målbedömningen blir inte summan av vikterna 100 procent och de indikatorer som inte når sina värden uppgår därför till 47 procent. Regionstyrelsen bedömer målet som inte uppnått.

Indikatorerna som inte nås är framför allt kopplade till området Vård i rätt tid eftersom pandemin har haft fortsatt påverkan på hälso- och sjukvården. Detta avspeglar sig exempelvis i tillgängligheten inom hälso- och sjukvård under 2022, se vidare nedan i avsnittet Vård i rätt tid - Vårdgarantin.

Indikatorer som inte nås finns även i områdena Vård på rätt plats och Vård med patienten i fokus. Där återfinns indikatorer som *Andel besök på närakuter av det totala antalet besök på närakuter och akutsjukhusens akutmottagningar* samt *Helhetsintryck i primärvården*.

Vård i rätt tid - Vårdgarantin

Tre av indikatorerna²¹ i målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* och som kopplar till vård i rätt tid är hämtade från den nationella vårdgarantin. Region Stockholm har dessutom en egen indikator som mäter tid för första besök hos specialistläkare med färre dagar än i vårdgarantin. Utöver detta finns ytterligare två egenutvecklade indikatorer inom området Vård i rätt tid. Nedan redovisas utfall jämfört med uppsatta målvärden och i jämförelse med rikssnittet för vårdgarantin.

andra kvartalet och ersattes därefter av den regionala indikatorn för vårdgarantin. Dvs. indikatorn med 90 dagar ingår inte i målbedömningen utan ersattes av *Andel väntande till första besök inom 30 dagar hos specialist*. Här har noterats vissa oklarheter i anvisningarna till nämnder/bolag hur detta skulle hanteras vid bedömning av måluppfyllelse. Se vidare avsnitt gällande Vård i rätt tid - Vårdgarantin.

²¹ Se dock not nedan gällande *Andel väntande till första besök inom 90 dagar hos specialist*

Tabell 4: Vård i rätt tid, inkl vårdgarantin och jämförelse mellan Region Stockholm och riket
(källa: Sveriges kommuner och regioner (SKR), www.vantetider.se, statistikuttag 2022-03-17)

	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022	Uppnått målvärde	Utfall 2022 Riket
Indikatorer från nationella vårdgarantin							
Andel patienter som fått en medicinsk bedömning inom 3 dagar på husläkarmottagning ²²	90%	90%	93%	93%	≥90%	Ja	87%
Andel väntande till första besök inom 90 dagar hos specialist ²³	-	-	90%	87%	≥89%	Nej	68%
Andel väntande till behandling inom 90 dagar hos specialist	85%	74%	61%	66%	≥77%	Nej	61%
Intern indikator med koppling till nationella vårdgarantin							
Andel väntande till första besök inom 30 dagar hos specialistläkare ²⁴	70%	68%	-	58%	≥70%	Nej	-
Övriga mått i nationella vårdgarantin som inte följs upp av Region Stockholm							
Kontakt med primärvården samma dag	-	-	-	-	-	-	83%
Övriga interna indikatorer inom området Vård i rätt tid							
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning	48%	47%	42%	37%	≥ 78 %	Nej	-
Medianväntetid till första läkarbedömning på akutmottagning, alla patienter	-	-	60	66	56	Nej	-

År 2022 uppnår en av tre indikatorer kopplade till nationella vårdgarantin sina målvärden. Med undantag för medicinsk bedömning inom tre dagar på husläkarmottagning har ännu inte utfallen för några av indikatorerna kopplade till vård i rätt tid återgått till nivåerna före pandemin.

I likhet med tidigare års jämförelser²⁵ visar även 2022 att Region Stockholm har högre utfall på samtliga vårdgarantimått jämfört med övriga riket.

²² Den nationella vårdgarantin uttrycker det som "Andel patienter som fått en medicinsk bedömning inom 3 dagar i primärvården".

²³ Indikatorn har under 2022 mätts under perioden 1 januari till 31 augusti. Därefter följdes måttet upp av den regionala indikatorn om 30 dagar. Det är indikatorn med 30 dagar som används i analysen av måluppfyllelse men utfallet gällande 90 dagar redovisas ändå.

²⁴ Indikatorn har under 2022 mätts under perioden 1 september till 31 december. Under första delen av året följdes den upp av den nationella vårdgarantin om 90 dagar.

²⁵ Redovisade i årsrapporter för regionstyrelsen 2019 (RK 2019-0018), 2020 (RK 2020-0002) och 2021 (RK 2021-0015)

2.2.2 Kollektivtrafiken

Resande

Pandemin har haft en negativ effekt på resandet även under 2022. Resandet återhämtade sig dock något efter februari 2022 p.g.a. lättade restriktioner i samhället och har under 2022 uppgått till 77 procent av nivån för normalåret 2019²⁶.

Tabell 5: Antalet påstigande i kollektivtrafik en vanlig vardag, tusental

	2019	2020	2021	2022	Förändring utfall fg år
Buss	1105	764	710	853	20,1 %
Pendeltåg	390	258	241	330	36,9 %
Tunnelbana	1180	707	679	874	28,7 %
Lokalbana	207	130	135	175	29,6 %
Skärgårdsbåt	1798	1160	1245	1484	19,2 %
Pendelbåt	4060	2008	2923	4846	65,8 %

Antalet påstigande i kollektivtrafik på land (samtliga trafikslag) minskade under pandemiåren 2020 och 2021, men har 2022 ökat med 26,5 procent. Antalet når dock inte upp till budgeterad nivå. Antalet påstigande på vatten ökar 2022 liksom 2021.

Mål

Fullmäktiges mål *Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar* är nedbrutet i fyra områden: Attraktiva resor, Trygga resor, Effektiva resor och Hållbara resor. Elva indikatorer kopplar till målet. En indikator saknar utfall för 2022 och ingår därför inte i målbedömningen.

Av totalt tio indikatorer som gått att mäta har fyra nått sina målvärden och med viktningsmodellen uppnår de 42 procent av sina målvärden. Dessa är framför allt kopplade till området Attraktiva resor.

Indikatorn *Trygga resenärer* nådde inte riktigt upp till sitt målvärde. Tidigare indikator som mätt trygghet²⁷ har inte uppnått sitt målvärde under de senaste fem åren.

²⁶ Sista normalår innan pandemin, används som basår vid jämförelser rensade för pandemi-effekter.

²⁷ Tidigare formulerades indikatorn som Andel resenärer som känner sig trygga i allmän kollektivtrafik på land och med pendelbåtar

För 2022 har målvärdena för framför allt området Effektiva resor anpassats utifrån pandemins påverkan och ett nytt normalläge. Fyra indikatorer är kopplade till Effektiva resor varav tre mäts och ingår i målbedömningen. En av dessa uppnår sitt målvärde. Två av dem uppnår inte sitt målvärde heller i år. *Kostnad per personkilometer* och *Tusental påstigande en vanlig vardag* har fortsatt starkt påverkats av pandemin.

Två indikatorer mäter området Hållbara resor. Ingen av dessa uppnår sina målvärden. Indikatorn *Uppfyllnad av miljömål i trafikförsörjningsprogrammet* har samma utfall som 2021 och 2020, 57 procent jämfört med målvärde ≥ 67 procent. Utfallet för *Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt* är 81 procent (målvärdet är ≥ 83 procent).

Bedömning

Revisionen konstaterar att pandemin och ändrade resvanor i stor utsträckning har påverkat möjligheten att uppnå fullmäktiges mål 2022 för kollektivtrafiken. Av totalt tio indikatorer som gått att mäta har fyra nått sina målvärden. Revisionen konstaterar därmed att målet *Region Stockholm stärker ett hållbart resande så att klimatpåverkan från transporter minskar* inte har uppnåtts.

3 Ekonomistyrning

3.1 Ekonomistyrning under året

3.1.1 Hantering av prognostiserad negativ avvikelse mot resultatkrav
I styrdokumentet *Riktlinjer Ekonomistyrning*²⁸ betonas regionstyrelsens samt nämnders/styrelsers ansvar för en tydlig och transparent hantering av befarade negativa avvikelser mot resultatkrav. I styrdokumentet anges också principer för hur nämnder/styrelser respektive regionstyrelsen ska agera vid prognos om negativ avvikelse mot resultatkrav. I regionledningskontorets Ekonomihandbok för regionen finns en tillhörande tillämpningsanvisning; Beslutsordning för prognoser inom koncernen.

Revisionen konstaterade i delårsrapporteringen 2022 att det var fem nämnder/styrelser som prognostiserade en negativ avvikelse mot resultatkravet efter justering av coronarelaterade poster. För fyra av dessa framgick att hanteringen av den negativa prognosen inte följt föreskrivna rutiner vare sig från nämnden/styrelsens sida eller regionstyrelsen. Fastighets- och servicenämnden hemställde, i enlighet med rutinen, till regionstyrelsen om att regionstyrelsen skulle godkänna en negativ prognos på -34,5 mnkr avseende serviceförvaltningens verksamhet. Hemställan har dock inte behandlats av regionstyrelsen under 2022.

²⁸ Fastställt av regionstyrelsen 2021-10-19, RS 2021-0287

3.1.2 Beslut med ekonomiska konsekvenser under verksamhetsåret

Beslut om att tillföra extra medel till verksamheterna under verksamhetsåret
Fullmäktige har under 2022 fattat ett antal beslut om ekonomiska tillskott till verksamheterna på sammanlagt ca 1,7 mdkr.

Revisionen konstaterar att förslaget till beslut om att tillföra hälso- och sjukvårdsnämnden 500 mnkr i utökat anslag för att stärka hälso- och sjukvården lämnades av regionrådsberedningen, inom ramen för ärendet om avstämning av budget 2022, utan föregående tjänstemannaberedning.²⁹ I beslutet finns inget krav på återredovisning gällande hur de tillförda medlen har använts. Fullmäktiges beslut i juni om att tillföra vissa nämnder och bolag sammanlagt 219 mnkr för att genomföra personalfrämjande åtgärder³⁰ omfattar inte något krav på återredovisning. Inget av de två besluten har heller följts upp på annat sätt och de kommenteras inte i årsredovisningen.

Av beslutsunderlaget gällande att tillföra trafiknämnden 60 mnkr³¹ framgår att kostnaden för satsningen är osäker. I beslutet fanns krav på återredovisning av utfallet i delårsbokslutet. Revisionen konstaterade i delrapporten att trafiknämnden i sin delårsrapport redovisade ett beräknat intäktsbortfall, dvs. minskad försäljning av ungdomsbiljetter på ca 50 mnkr, medan regionstyrelsen i sin delårsrapport inte återrapporterade detta till fullmäktige.

Fullmäktige har också beslutat att ersätta nämnder och bolag inom hälso- och sjukvården för merkostnader till följd av covid-19 (se vidare nedan).

Regionens interna styrdokument ställer höga krav på att ärenden till fullmäktige ska ha en tydlig beredning och en tydlig redovisning av ekonomiska kalkyler och effekter. Revisionen konstaterade i delrapporten att beslutsunderlagen till ovanstående beslut är mycket kortfattade. I den ekonomiska analysen hänvisas enbart till skatteintäkternas utveckling och någon ekonomisk helhetsanalys av det slag som föreskrivs i regionens styrdokument fanns inte redovisad.

Vid sammanträde i februari 2023 beslutade fullmäktige om återställande av Region Stockholms del av ekonomiskt underskott för åren 2019 och 2020 i Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje på 67,1 mnkr. Kostnaden har enligt förslaget belastat 2022 års resultat.³²

Beslut kopplat till nämnders och bolags resultat jämfört med resultatkrav
I februari 2022 beslutade fullmäktige att nämnder och bolag även för innevarande år skulle få undanta merkostnader och minskade intäkter med

²⁹ Fullmäktiges sammanträde 2022-02-08, RS 2021-0685

³⁰ Fullmäktiges sammanträde 2022-06-07, RS 2022-0445

³¹ Fullmäktiges sammanträde 2022-06-07, RS 2022-0400

³² Fullmäktiges sammanträde 2023-02-07, RS 2022-0902

koppling till covid-19 vid bedömning av om de uppnått sina budgeterade resultatkrav.³³

Därefter beslutade fullmäktige i juni 2022 att tillföra nämnder/bolag inom hälso- och sjukvård extra ersättning motsvarande merkostnaderna till följd av covid-19.³⁴ Av beslutet framgår att 520 mnkr, som motsvarar inrapporterade merkostnader januari-april, skulle fördelas till berörda nämnder och bolag via extra bidrag till hälso- och sjukvårdsnämnden. Merkostnader för reserande del av året skulle enligt beslutet regleras i samband med årsbokslutet 2022 utifrån då inrapporterade merkostnad. Av tjänsteutlåtandet till årsredovisningen framgår att utfallet för maj - december blev 356 mnkr. I ursprungsbeslutet finns ingen motivering till att ersättning bara skulle utgå till nämnder inom hälso- och sjukvården. Beslutsunderlaget redovisar inte heller bakgrunden till att berörda nämnder och bolag ska erhålla ersättning, då de ändå kan räkna bort merkostnaderna vid jämförelse med resultatkravet.

Som framgått av avsnitt 2.1.2 har regionledningskontoret i anvisningarna för årsbokslut och verksamhetsberättelse meddelat att nämnder och bolag, vid framräkning av justerat resultat, även ska exkludera ökade kostnader för semester- och löneskuld. De ökade kostnaderna är en effekt av att ett högre personalomkostnadspålägg (PO-pålägg) ska tillämpas vid framräkning av dessa skulder. Det framgår av revisionens granskning och utkast till tjänsteutlåtande gällande årsredovisningen att beslut om denna princip är planerat att fattas av fullmäktige i samband med behandlingen av årsredovisningen. I anvisningarna till nämnder och bolag anges mot denna bakgrund att justeringen som ska göras vid framräkning av justerat resultat ska innehålla skrivningen att detta görs ”under förutsättning att fullmäktige beslutar om det”.

Samlingsärenden

Revisionen noterade i årsrapporten för regionstyrelsen 2021 att ett antal ärenden av olika karaktär sammanförts till ett samlingsärende inför beslut i regionfullmäktige. De ingående ärendena är var och ett självständiga ärenden som i normalfallet skulle ha haft ett beslutsunderlag i form av eget tjänsteutlåtande från regionledningskontoret samt skrivelse från regionrådsberedningen. I stället finns en gemensam bilaga för dessa med en kort redogörelse gällande varje enskilt ingående ärende. Revisionen konstaterar att samma hantering finns även under 2022, framför allt i regionstyrelsens förslag till budget 2023. Här ingår ett antal ärenden av egen karaktär bland annat plan för införande av kategoristyrkt inköpsarbete, upphandling av nytt huvudjournalssystem respektive utveckling av regionalt vårddatalager (se även avsnitt 4.10) och förnyat genomförandebeslut för Depå Nya Tunnelbanan. Här finns också ett antal beslut som regionstyrelsen fattar för egen del gällande revidering av riktlinjer för intern kontroll samt inledning av inriktningsfas för olika trafikinvesteringar. Enligt budgeten finns ytterligare beslutsunderlag att tillgå

³³ Fullmäktiges sammanträde 2022-02-08, RS 2021-0685

³⁴ Fullmäktiges sammanträde 2022-06-07, RS 2022-0445

i diariet. Genomgång av de ingående ärendena visar dock att det i diariet inte finns någon ytterligare dokumentation gällande beredningen av ärendet.

3.1.3 Prognos kontra utfall 2022

Enligt regionens delrapport prognostiserades ett resultat för 2022 på 2 146 mnkr. Skillnaden mellan utfallet för 2022 och prognosen handlar framför allt om ett prognostiserat utfall för pensionskostnaderna på 2 000 mnkr kopplat till inflationens effekt på kommande års pensionsutbetalningar. Av delårsrapporten framgår att regionstyrelsen ska utreda redovisningen av pensioner med anledning av den ovanligt stora kostnadsökningen som inflationen medför på pensionsskuldens utveckling. I fullmäktiges budget för 2023 har prognosen för 2022 ändrats till 4 146 mnkr. Här framgår att Region Stockholm följer de redovisningsprinciper för beräkning av pensionsskuld samt kostnader för pensioner som lämnas av Rådet för kommunal redovisning, RKR. Prognosen är därmed uppreviderad med 2 mdkr.

Revisionen rekommenderade i delrapporten 2022 regionstyrelsen att tydliggöra och säkerställa hanteringen när nämnder/styrelser prognostiserar negativa avvikelser mot resultatkrav. I regionstyrelsens yttranden över delrapporten anges att regionstyrelsen till tertialrapporten 2023 kommer utveckla tydligare anvisningar avseende beslutsordningen för prognoser. I anvisningarna ska enligt yttrandet även tillämpningen för nämnder och bolag framgå. Revisionen kommer att följa upp anvisningar och den praktiska hanteringen under 2023.

3.1.4 Nämnder med två förvaltningar

Revisionen noterar att de två nämnder som har två förvaltningar, trafiknämnden och fastighets- och servicenämnden, lämnar separata verksamhetsberättelser för respektive förvaltning. Från nämndernas sida görs inte någon sammanvägning av det totala ekonomiska resultatet för nämnden som svarar mot det resultatkrav på respektive nämnd som finns i fullmäktiges budget. I årsredovisningen redovisas däremot det sammanvägda resultatet. (Se även motsvarande kommentar inom målstyrningen, avsnitt 4.1.)

3.1.5 Bedömning

Revisionen konstaterar att beredningen och beslutsunderlag gällande flera fullmäktigebeslut under 2022 inte svarar mot de krav som finns på beredning och beslutsunderlag i fullmäktiges respektive regionstyrelsens styrdokument.

Revisionen rekommenderade i delrapporten 2022 att regionstyrelsen bör tydliggöra och säkerställa hanteringen när nämnder/styrelser prognostiserar negativa avvikelser mot resultatkrav. Enligt regionstyrelsens yttranden avser regionstyrelsen under 2023 utveckla tydligare anvisningar för nämnder och bolag om hanteringen av prognoser. Revisionen kommer att följa arbetet.

Vidare har flera ärenden även under 2022 behandlats i ett gemensamt samlingsärende.

Detta gäller även investeringsärenden som i normalfallet har specifika och omfattande krav på beredning och beslutsunderlag vilket här inte tillgodoses. Revisionen konstaterar liksom 2021 att budgeten är ett stort och komplext ärende som kan vara svårt för såväl förtroendevalda som medborgare att överblicka, särskilt i en sådan omfattande organisation som Region Stockholm. Att samla flera ärenden i en bilaga försvårar transparens och spårbarhet. Det blir svårare för medborgarna att identifiera de enskilda ärendena och om det finns anledning att laglighetspröva ett särskilt beslut. Revisionen bedömer att tidigare lämnad rekommendation gällande hanteringen av enskilda ärenden kvarstår.³⁵

Revisionen anser att framförhållningen gällande hanteringen av effekter kopplat till förändrat PO-pålägg kom sent, när nämnder och bolag påbörjat bokslutsarbetet. Revisionen menar, liksom tidigare, att regionstyrelsen bör undvika en hantering som innebär att fullmäktige i efterhand, efter att nämnder och bolag har fastställt sina verksamhetsberättelser, tar beslut om ändrade principer för bedömning av resultatkrav.

Revisionen menar att bedömningen av resultatkrav för nämnder med två förvaltningar behöver tydliggöras. Ansvar för ekonomi och verksamhet ligger på nämnd-/styrelsenivå och det behöver bli tydligt hur analysen i verksamhetsberättelserna ska ske sammantaget för hela nämndens verksamhet. Detta har betydelse även inom målstyrningen (se avsnitt 4.1).

3.2 God ekonomisk hushållning i ett långsiktigt perspektiv

3.2.1 Den ekonomiska utvecklingen på 3 års sikt

Som framgått av avsnitt 2.1 visar årsredovisningen för 2022 på ett betydande resultatöverskott för regionen. En avsättning görs till resultatutjämningsreserven med 3 882 mnkr vilket innebär att regionens resultatutjämningsreserv efter 2022 omfattar 7 128 mnkr. Resultatet för 2022 innebär att soliditeten har förbättrats med 2,4 procentenheter i jämförelse med föregående år och nu uppgår till 17,3 procent (om ansvarsförbindelsen för pensioner räknas med uppgår soliditeten till 3,3 procent). Samtidigt framgår det av budgeten för 2023 att budgeten är underfinansierad med -3 456,2 mnkr för 2023 och -918 mnkr för 2024. Detta framför allt mot bakgrund av inflationens effekt på värdesäkringen av pensioner 2023 och 2024.

Omvärldsfaktorer som påverkar ekonomin framåt

De ekonomiska utmaningarna framåt är omfattande, särskilt för 2023 och 2024 vilket beskrivs både i årsredovisningen för 2022, i fullmäktiges budget för 2023 samt i avstämningärendet gällande budget 2023.

³⁵ Rekommendation nr 78277, regionrevisorerna årsrapport regionstyrelsen 2021: Regionstyrelsen bör säkerställa att fullmäktiges beslut som rör skilda frågor så långt som möjligt hanteras i separata ärenden för att öka transparens och spårbarhet.

I fullmäktiges budget för 2023 framhålls den demografiska utvecklingens betydelse för både regionens intäkter och kostnader. En viktig faktor är här att andelen barn/unga och äldre ökar i förhållande till andelen personer i förvärvsaktiv ålder. På intäktssidan är det sedan avgörande för den faktiska skatteintäkten hur arbetslöshet, självförsörjningsgrad och kompetensnivå utvecklas i de förvärvsaktiva åldrarna. En åldrande befolkning innebär att kostnaderna inom hälso- och sjukvården väntas öka kraftigt. De ökade behoven i kombination med stora pensionsavgångar, medför enligt budgeten en påtaglig risk för arbetskrafts- och kompetensbrist inom vårddyrken.

Budgeten för 2023 anger att prognosen för de samlade skatteintäkterna har reviderats upp jämfört med tidigare bedömning inför 2022. Enligt budgeten innebär dock inflationen att de nominellt högre skatteintäkterna inte innebär någon reell resursförstärkning. Budgeten pekar också på betydande risk för den ekonomiska utvecklingen framåt och därmed risk för att region Stockholms skatteintäkter blir lägre än enligt prognosen för åren 2024 och framåt.

Prognoserna för den kommunalekonomiska utjämningen visar, enligt budget 2023, att avgiften för Region Stockholm ökar från 1,1 mdkr 2021 till ca 6,2 mdkr 2025 (mellan 2022 och 2023 beräknas avgiften höjas med 2,5 mdkr). Samtidigt utgår budgeten för 2023 från att en större andel av de riktade statsbidragen fasas ut förutom i de fall då de är årligen återkommande. För 2023 beräknas en minskning med 2,4 mdkr jämfört med 2022.³⁶

Värdesäkringen av pensionsåtagandena får en betydande effekt på pensionskostnaderna för 2023-2024. Åtagandena räknas upp med den årliga inflationsutvecklingen³⁷ och för 2023 är uppräkningsfastställd till 8,7 procent vilket motsvarar 3,4 mdkr jämfört med 2022. Uppräkningen för 2024 förutspås uppgå till 6,3 procent för att därefter minska till 2,5 procent för 2025 och 1,9 procent för 2026.

Den 1 januari 2023 träder ett nytt pensionsavtal i kraft vilket också innebär ökade pensionskostnader. Hur mycket pensionerna kommer att öka p.g.a. omläggningen av pensionsavtalen är dock till viss del beroende av vilka val individer kommer att göra under våren 2023.³⁸

Inflationens utveckling kommer fortsatt påverka kostnadssidan samtidigt som flera nämnder och bolag enligt budgeten väntas göra stora underskott 2022 och också gå in i år 2023 med underliggande underskott givet de höga personalkostnaderna.

³⁶ Enligt en överenskommelse mellan SKR och regeringen kommer det att finnas statsbidrag för vaccinering mot covid-19 för första halvåret 2023.

³⁷ Beräkningsmodellen (utgår från Sverige kommuners och regioners, SKR:s, riktlinjer RIPS, RIPS – Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld) tar inte hänsyn till faktisk inflationsutveckling på balansdagen under innevarande år, varför kostnadseffekten överförs till efterföljande år.

³⁸ Individer som omfattas av förmånsbestämd ålderspension i det nuvarande avtalet KAP-KL kommer att få välja att antingen stanna kvar i detta avtal eller att gå över till det nya avtalet.

Hanteringen i budget 2023

Som framgått ovan innebär inflationens effekt på värdesäkringen av pensioner 2023 och 2024 en belastning som enligt fullmäktiges budget inte kan hanteras med tillfälliga åtgärder. Det budgeterade resultatet för 2023 uppgår till -3 456 mdkr och för 2024 till -918 mdkr. För det negativa resultatet åberopas synnerliga skäl³⁹, med anledning av de tillfälligt högre pensionskostnaderna.

Enligt budgeten behöver nämnder och bolag effektivisera resursanvändningen och därmed begränsa kostnadsutvecklingen under den kommande perioden. Inom kollektivtrafiken behöver verksamheten anpassas för att möta ett minskat resande och en långsammare befolkningsutveckling än tidigare bedömt. I budgeten för 2023 får trafikorganisationen en tillfällig sänkning av resultatkravet med anledning av de förändrade resandevolymer och att biljettpiserna hålls oförändrade på 2022 års nivå. Till 2025 ska trafiknämnden och SL har genomfört verksamhetsförändringar så att resultatet åter är i nivå med tidigare resultatkrav.

Om samtliga kostnadsminskningar som ligger i budget för 2023 och plan för 2024-2025 genomförs anges i budgeten att Region Stockholm 2025 åter når en ekonomi i balans enligt god ekonomisk hushållning med ett resultat på 2 442 miljoner kronor som motsvarar drygt två procent av de samlade skatteintäkterna (se även avsnitt 3.2.2). Soliditeten kommer enligt budgeten att kunna återställas till 2022 års nivå senast 2026. Som förutsättningar för denna planering nämns bl.a. att kostnadsökningstakten inklusive högre pensionskostnader under 2023, 2024 och 2025 i genomsnitt inte kan överstiga 3,0 procent i förhållande till de budgeterade totala intäkterna (att jämföra med kostnadsökningstakten 2016-2019 som i genomsnitt var 4,6 procent per år).

Reglering av negativt balanskravsresultat

Enligt kommunallagen ska ett negativt balanskravsresultat regleras under de närmaste tre åren. I årsredovisningen för 2022 konstaterar regionstyrelsen att om resultatet är negativt ska underskottet återställas med motsvarande överskott inom tre år.

Enligt lagstiftningen ska fullmäktige även anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske. Revisionen konstaterar att budgeten för 2023 innehåller skrivningar om planering och förutsättningar för att återställa tidigare resultatnivå och nivån på soliditeten

I årsredovisningen för 2022 anger regionstyrelsen att vid ett negativt balanskravsresultat kan Region Stockholm vid årets slut åberopa synnerliga skäl och därmed inte behöva återställa underskottet inom en treårs period vilket

³⁹ I enlighet med kommunallagens kapitel 11 §5.

stämmer med lagstiftningen. Revisionen kommer följa den fortsatta hanteringen av budgeterat underskott kopplat till lagstiftningens krav.

Åtgärder i avstämningsärendet för budget 2023

I avstämningsärendet gällande budget 2023⁴⁰ bedöms Region Stockholms skatteintäkter och generella statsbidrag, utifrån senaste skatteprognosen, öka med drygt 700 miljoner kronor under 2023 jämfört med budget 2023. Samtidigt framgår att en granskning av akutsjukhusens ekonomi som regionledningskontoret genomfört i samarbete med de berörda sjukhusen visar på betydande prognostiserade underskott 2023 för samtliga akutsjukhus utom S:t Eriks ögonsjukhus. I avstämningsärendet beslöt fullmäktige mot denna bakgrund om ett tillskott till hälso- och sjukvårdsnämnden på 2,0 mdkr i syfte att hantera de större ekonomiska underskotten på akutsjukhusen. Förstärkningen ska enligt förslaget finansieras bland annat genom högre skatteintäkter än budgeterat i budget 2023.

Av regionstyrelsens beslut framgår samtidigt att regionstyrelsen uppmanar fastighets- och servicenämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden, Karolinska, SLSO, Södersjukhuset, Södertälje Sjukhus samt trafiknämnden att i samband med sin respektive tertialrapport per april 2023 redovisa planerade åtgärder för att säkerställa att resultatkravet under planperioden 2023-2025 nås. Vidare uppmanas Karolinska, Danderyds sjukhus, Södersjukhuset, Södertälje sjukhus och SLSO att ta fram en gemensam åtgärdsplan med åtgärder som dels effektiviserar verksamheten och sänker kostnadsnivån, dels påskyndar omställningen mot en ökad andel primärvård. Samtliga uppdrag ska avrapporteras i samband med tertialrapporten per 31 april.

I avstämningsärende konstateras att några nämnder och bolag arbetar mot egna mål och ambitioner som delvis går vid sidan av eller bortom regionfullmäktiges mål. Här poängteras i ärendet att det i rådande läge är avgörande att mål och ambitioner prioriteras inom ramen för en ekonomi i balans och i enlighet med regionfullmäktiges beslut. I sammanhanget hänvisas till att regionstyrelsen har i uppdrag att under 2023 se över målsystemet.

3.2.2 Den långsiktiga ekonomiska styrningen

God ekonomisk hushållning

Årsredovisningen anger att Region Stockholm långsiktigt över flera budgetperioder ska ha en god ekonomisk hushållning för att säkerställa ekonomisk stabilitet samtidigt som länets invånare får en tillgänglig vård med god kvalitet och en tillförlitlig kollektivtrafik.

⁴⁰ Behandlat av regionstyrelsen 2023-03-07, RS 2022-0638. Behandling i fullmäktige 2023-03-20.

God ekonomisk hushållning är ett begrepp från kommunallagen som föreskriver att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Vidare ska fullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.⁴¹ Enligt SKR behöver definitionen av vad som är god ekonomisk hushållning utgå från regionens egen situation och de egna förutsättningarna för ekonomi och verksamhet.⁴²

Fullmäktiges policy för god ekonomisk hushållning⁴³ anger att god ekonomisk hushållning innebär att regionen ska ha en uthållig ekonomi över tid där resultatöverskott och måluppfyllelse möjliggör att länets invånare erhåller en tillgänglig hälso- och sjukvård med god kvalitet och en attraktiv kollektivtrafik. Policyn anger vidare att resultatöverskott krävs för att det egna kapitalet ska följa samhällets löne- och prisutveckling, för att ta ansvar för Region Stockholms långsiktiga finansiering av tillgångar, skulder och pensioner, för att möta svängningar i konjunkturer och för att hantera oväntade kostnader och utveckling av verksamheten.

I policyn anges också vissa inriktningar som att koncernens driftkostnader och ersättningsinvesteringar ska finansieras inom koncernens kassaflöde och att framtida pensioner ska tryggas genom god finansiell planering.

I årsredovisningen för 2022 framgår att regionstyrelsens samlade bedömningen är att Region Stockholm har en god ekonomisk hushållning 2022. Detta motiveras med att regionen uppnår en ekonomi i balans och att majoriteten av regionfullmäktiges mål har uppfyllts. I årsredovisningen finns inte någon ytterligare analys kopplat till de definitioner som finns i policyn.

Målstyrning för långsiktig ekonomisk uthållighet

Det framgår av policyn för god ekonomisk hushållning att det i den årliga budgeten ska anges mål och indikatorer som stödjer en god ekonomisk hushållning.⁴⁴ I budgeten för 2022 finns inriktningsmålet Långsiktig ekonomisk uthållighet. Inriktningsmålet har två underliggande mål: *Ett resultat i balans och Hållbar investeringsutveckling.*

⁴¹ Kommunallagen (2017:725) 11 kap, 1§, 6§

⁴² SKR:s webbplats 2023-03-01 <https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/godekonomisk-hushallning.1715.html>

⁴³ RS 2021-0285

⁴⁴ Dokumentet anger att dessa mål ska bidra till en effektiv och ändamålsenlig verksamhet, att det egna kapitalet ska öka för såväl koncernen Region Stockholm, som för enskilda nämnder och bolag, för att säkerställa Region Stockholms soliditet, att säkerställa hur stor andel av nyinvesteringar som kan finansieras med upptagna lån, en tydlig och enhetlig kapitalstruktur för Region Stockholms nämnder och bolag samt dotterbolag, för att säkerställa ett robust ägande.

Till målet Ett resultat i balans finns endast en indikator; *Ett positivt resultat för Region Stockholm enligt balanskravet*. Målvärdet för 2022 är 142 mnkr, dvs. budgeterat resultat för regionen vilket enligt årsredovisningen uppnås då utfallet är 4 810 mnkr⁴⁵. Revisionen konstaterar att namnet på målet innehåller ordet ”balans” och att indikatorns namn hänvisar till ”balanskravet” som egentligen enbart handlar om att budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna⁴⁶. Detta är ett lagstiftat minimikrav för alla regioner/kommuner och säger egentligen ingenting om vilka resultatnivåer som krävs specifikt i Region Stockholm för en långsiktig ekonomisk uthållighet. Det framgår inte hur målvärdet för 2022, dvs. ett budgeterat resultat på 142 mnkr förhåller sig till det övergripande målet för långsiktig ekonomisk uthållighet.

Revisionen konstaterar att målet och indikatorn för 2022 kvarstår i budget 2023; Målvärdet för indikatorn *Ett positivt resultat för Region Stockholm enligt balanskravet* är dock, som framgått tidigare, för 2023 och 2024 satt till ett negativt budgeterat resultat för regionen på -3 456,2 respektive -918 mnkr. Målvärdet för 2025 är enligt budgeten att ”åter nå en ekonomi i balans enligt god ekonomisk hushållning med ett resultat på 2 442 miljoner kronor som motsvarar drygt två procent av de samlade skatteintäkterna”. För krav på återställande enligt balanskravet, se avsnitt 3.2.1.

Det andra underliggande målet, *Hållbar investeringsutveckling*, har 5 indikatorer vilka samtliga uppnås för 2022 enligt regionens årsredovisning.

Hållbar investeringsutveckling	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022	Vikt	Måluppfyllelse
Finansiering av Region Stockholms driftskostnader och ersättningsinvesteringar ska ske inom koncernens kassaflöde	100%	100%	100%	25%	Uppfylls ●
Självfinansieringsgrad av investeringsutgifter	-	100%	≥ 84 %	25%	Uppfylls ●
Kapitalkostnadernas ¹⁾ andel av Region Stockholms totala intäkter	7,0%	6,6%	≤ 8,7%	20%	Uppfylls ●
Andel räntebärande skulder justerat för kassalikviditet i förhållande till de totala intäkterna	40%	37%	≤ 50%	20%	Uppfylls ●

⁴⁵ Här avses resultatet exklusive reavinster.

⁴⁶ Kommunsektorns balanskrav innebär att kommuner och regioner ska upprätta budgeten för nästa kalenderår så att intäkterna överstiger kostnaderna. Om underskott ändå uppstår ska det negativa resultatet balanseras med motsvarande överskott under de närmast följande tre åren. Balanskravet är ett av de tre budgetpolitiska målen som ingår i det finanspolitiska ramverket (se även Utgiftstak och Överskottsmål). (Definitionen hämtad från konjunkturinstitutets webbplats 2023-03-01: <https://www.konj.se/ordlista/ordforklaringar/2021-02-01-balanskrav-.html>)

Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl	100%	100%	100%	10%	Uppfylls ●
---	------	------	------	-----	------------

¹⁾ Kapitalkostnaderna avser avskrivningskostnader och räntekostnader från leasing- och låneskuld samt andra motsvarande skulder.

När det gäller den femte indikatorn som handlar om att det ska finnas en total ekonomisk bedömning innan genomförandebeslut så var detta helt uppfyllt redan 2021. I budget 2023 är denna indikator borttagen.

För övriga indikatorer inom målet Hållbar investeringsutveckling finns det i budget 2022 inte någon bakomliggande analys varför målvärdena för indikatorerna bör vara på den nivå som anges i budgeten. Det framgår därför inte om målvärdena är satta utifrån en långsiktig ekonomisk hållbarhet. Inte heller fullmäktiges budget 2023 innehåller någon förklarande analys till de målvärden som ingår där.

Övriga nyckeltal - soliditet

I årsredovisningen anges att soliditeten⁴⁷ uppgår till 17,3 procent. Vidare att soliditeten har ökat med 2,4 procentenheter i jämförelse med föregående år. Om ansvarsförbindelsen för pensioner inräknas uppgår soliditeten till 3,3 procent. I årsredovisningen anges också att Region Stockholms soliditet har förbättrats succesivt de senaste fem åren vilket främst förklaras av de positiva resultaten. I årsredovisningen finns inte någon analys av vilken soliditet som behövs utifrån en långsiktig ekonomisk hållbarhet.

Det framgår av både årsredovisningen 2022 och budgeten för 2023 att den positiva utvecklingen av regionens soliditet under de senaste åren till största delen beror på höga resultat till följd av effekter av engångskaraktär kopplat till pandemin, även om lägre pensionskostnader också bidragit enligt budget 2023.

I budgeten för 2023 anges att Region Stockholms soliditet behöver öka för att den långsiktiga betalningsförmågan ska vara stabil och för att säkerställa att koncernen kan hantera sina åtaganden för investeringar, skulder och pensioner. Även om det anges vissa orsaker till behovet av att öka soliditeten så saknas även här en analys gällande en långsiktig målnivå för soliditeten. Det framgår inte heller vad som kommer att krävas för att nå en stabil nivå.

3.2.3 Bedömning

Det framgår av budget 2023 att regionen står inför betydande ekonomiska utmaningar de närmaste åren och att både 2023 och 2024 har budgeterats med negativa resultat för regionen på totalt 4 374 mnkr. Avstämningsärendet för budget 2023 visar visserligen på högre skatteintäkter än budgeterat men redovisar samtidigt stor risk för betydande underskott för akutsjukhusen.

⁴⁷ I årsrapporten används två olika förklaringar till nyckeltalet soliditet: dels "det finansiella handlingsutrymmet", dels den långsiktiga betalningsförmågan.

Ekonomiskt tillskott föreslås i syfte att hantera dessa underskott. Revisionen konstaterar att kraftfulla åtgärder behöver vidtas för att nå ekonomi i balans 2025. Revisionen noterar uppdrag till sjukhusen att redovisa åtgärder för att klara resultatkraven 2024 och 2025 samt ett gemensamt uppdrag till flera nämnder/bolag inom hälso- och sjukvården att ta fram en åtgärdsplan med åtgärder som dels effektiviserar verksamheten och sänker kostnadsnivån, dels påskyndar omställningen mot en ökad andel primärvård. Revisionen noterar också kraven på kollektivtrafiken att genomföra verksamhetsanpassningar så att resultatnivån är återställd till 2025.

Revisionen menar att det skulle bidra till ökad förståelse för de finansiella indikatorerna om analysen tydliggör vad det är indikatorerna mäter och på vilket sätt de är viktiga för det övergripande målet. Revisionen konstaterar vidare, som tidigare, att det såväl i budget som i årsredovisningen behövs en analys av vad som ligger till grund för satta målvärden för målet en långsiktig ekonomisk uthållighet. Regionstyrelsen har i yttrande över revisionens delrapport angivit att detta kommer att beaktas i samband med översyn av målstyrningen 2023.

På samma sätt skulle en analys kopplat till redovisningen av nyckeltalet soliditet underlätta. Nyckeltalet bör därför sättas i relation till och bedömas mot t.ex. tidigare år, övriga regioners soliditet och framförallt vilken framtida nivå på soliditeten som bedöms behövas för Region Stockholm.

Revisionen bedömde i årsrapporten för 2021 att det fortsatt finns potential att konkretisera styrningen mot en god ekonomisk hushållning i ett långsiktigt perspektiv. Revisionen menar att det finns risk att fokus blir alltför kortsiktigt och att regionstyrelsen därför bör säkerställa analyser även i ett långsiktigt perspektiv i samband med att mål och indikatorer utvecklas samt att målvärden beräknas. Revisionen kommer att fortsätta följa detta arbete.

3.3 Fastighets- och investeringsstyrning

Revisionen har genomfört tre granskningar av fastighets- och investeringsstyrningen, vilka redovisats i separata projektrapporter. Sammandrag av dessa granskningar redovisas nedan liksom ett sammandrag från delårsrapportens granskning av indexrisken kopplat till investeringarna i utbyggd tunnelbana.

Vidare redovisas uppföljande granskning av fullmäktiges uppdrag respektive revisionens rekommendationer kopplat till fastighets- och investeringsstyrningen.

3.3.1 Underhåll i vårdens fastigheter

I ett särskilt projekt⁴⁸ har revisionen granskat om underhåll och ersättningsinvesteringar i vårdfastigheterna prioriteras så att förutsättningar finns för att säkerställa fastigheternas värde och funktionalitet.

Revisorernas samlade bedömning är att fullmäktiges föresats i budget 2022, att grunden i investeringsplanen framöver behöver utgöras av ersättningsinvesteringar, inte kommer uppfyllas under de kommande åren. Revisionen bedömer dock att regionstyrelsen i sin beredning av budget 2023 har initierat flera aktiviteter och uppdrag som bedöms skapa större förutsättningar för att underhåll och ersättningsinvesteringar i vårdfastigheterna ska kunna prioriteras framöver. Det gäller till exempel uppdraget till hälso- och sjukvårdsnämnden och primärvårdsnämnden att stärka arbetet med vårdbehovsanalyser. Samtidigt bedömer revisionen att det, i enlighet med revisionens tidigare rekommendation till regionstyrelsen, saknas ett tydligt uppdrag till vem, eller vilka av regionens nämnder eller bolagsstyrelser som ska ansvara för att ta fram en långsiktig vårdfastighetsstrategi som kopplas till det planerade framtida vårdbehovet.

Revisorerna i revisorsgrupp I har överlämnat rapporten till regionstyrelsen för kännedom med möjlighet till yttrande senast 2023-06-30.

3.3.2 Åtgärdsvalsprocessen

I ett särskilt projekt⁴⁹ har revisionen granskat om regionens riktlinje för investeringar ger tillräckliga förutsättningar för berörda nämnder och styrelser att genomföra åtgärdsvalsprocessens olika steg.

Revisionens samlade bedömning är att investeringsriktlinjens åtgärdsvalsmetodik skapar förutsättningar för en effektiv investeringsstyrning i regionen. Revisionen har granskat totalt tio genomförda åtgärdsvalsstudier/behovsanalyser, varav tre inom trafikområdet och sju inom vårdområdet. Över lag bedöms dessa följa intentionen i regionens riktlinje för investeringar, i de delar som den berör åtgärdsvalsprocessen. Vidare bedöms att berörda nämnder och styrelser ges tillräckliga förutsättningar att genomföra åtgärdsvalsprocessens olika steg.

Revisionen har tidigare rekommenderat regionstyrelsen att tydliggöra ansvarsfördelningen för vårdinvesteringar på systemövergripande nivå. Detta sammanfaller med bedömningen i nu genomförd granskning att ansvaret för en långsiktig vårdfastighetsstrategi utifrån ett bakomliggande vårdplaneringsbehov behöver förtydligas. Revisionen anser även att det är otydligt hur hälso- och sjukvårdsnämnden ska kunna ta sitt ansvar för behovet av robusta och säkra lokaler i enlighet med Socialstyrelsens föreskrift om katastrofmedicinsk beredskap.

⁴⁸ Regionrevisorerna, projektrapport 10/2022 Underhåll av vårdens fastigheter

⁴⁹ Regionrevisorerna, projektrapport 1/2022 Åtgärdsvalsprocessen i investeringsverksamheten

Nämnden har enligt reglementet ansvaret för kris- och katastrofberedskap men ges inte ett direkt ansvar för fastigheterna enligt reglementet.

Revisorerna i revisorsgrupp I överlämnade rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2023-01-31. Av yttrande från regionstyrelsen framkommer att det nu finns ett pågående arbete med frågor kring en långsiktig vårdfastighetsstrategi. Vidare hänvisar regionstyrelsen till budget 2023 för Region Stockholm, där det enligt styrelsen ges inriktning och uppdrag för att påskynda ett systematiskt arbete med vårdbehovsanalyser och anläggningstillgångar. Detta kommer, enligt yttrandet, att leda till att ansvaret för en långsiktig vårdfastighetsstrategi och ansvaret för behovet av robusta och säkra lokaler i enlighet med Socialstyrelsens föreskrift om katastrofmedicinsk beredskap ska kunna förtydligas. Vidare framgår det av regionstyrelsens yttrande att det inom ramen för arbetet med beredskapsfrågor och civilt försvar kommer att ingå att identifiera lämplig dimensionering på robusthet för hälso- och sjukvårdens fastigheter. Arbetet kommer att ske i dialog med hälso- och sjukvårdens utförare- och beställarverksamhet samt fastighetsverksamheten. Med detta arbete som grund kan sedan, enligt regionstyrelsen, bedömning göras om förtydligande bör ske i någon nämnds reglemente.

3.3.3 Robusta sjukhus

I ett särskilt projekt⁵⁰ har revisionen granskat om styrningen av arbetet med att säkerställa akutsjukhusens robusthet sker så att det finns förmåga att förebygga, motstå och hantera störningar. Revisionen konstaterar att det pågår ett antal aktiviteter för att skapa ett långsiktigt och systematiskt arbete med vårdens fastigheter, vilket på sikt kommer att förbättra förutsättningarna även för robusthet. Den samlade bedömningen är dock att arbetet med robusthet behöver stärkas på några punkter för att förbättra sjukvårdssystemets förmåga att förebygga, motstå och hantera störningar. Det handlar t.ex. om en tydlig målbild för robusthet, prognoser för långsiktiga vårdbehov och risk- och sårbarhetsanalyser på systemnivå för att bättre kunna prioritera bland de investeringar som krävs för en ökad robusthet samt en tydligare ansvarsfördelning. I regionstyrelsens yttrande framgår att de rekommendationer som lagts kommer att åtgärdas genom de skrivningar som finns i fullmäktiges budget 2023.

Gällande arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser på systemnivå inom hälso- och sjukvården, se även avsnitt 4.2.2.

3.3.4 Indexrisker i Sverige- respektive Stockholmsförhandlingarnas investeringar

I revisionens delrapport för regionstyrelsen 2022 noterades att tidigare påtalade risker kopplat till indexhanteringen i regionens avtal gällande utbyggd tunnelbana har börjat falla ut.

⁵⁰ Regionrevisorerna, projektrapport 2/2022 Robusta sjukhus

Bakgrunden är att avtalet mellan parterna för utbyggnad av tunnelbanan bygger på att kostnadsutvecklingen i projekten följer konsumentprisindex (KPI) och att regionen får ersättning av parterna utifrån den prisutvecklingen. De faktiska kostnaderna i projekten följer dock snarare i huvudsak byggindex än KPI, vilket innebär att regionen står för den ekonomiska risken om byggindex överstiger KPI.

Av trafiknämndens delårsrapport 2022 gällande förvaltning utbyggd tunnelbana (FUT) framgick att indexutbetalningar, dvs. mellanskillnaden mellan KPI och byggindex har börjat betalas ut under året vilket därmed ökar investeringsutgifterna.

Revisionen noterade i delrapporten att trafiknämnden i sin delårsrapport inte redovisade hur totalprognosen för FUT:s projekt avviker mot totalbudgeten för projekten. Det framgick i regionstyrelsens delrapport att totalprognosen för projekten var 1,8 mdkr högre än totalbudgeten. Revisionen noterade dock att det inte tydligt framgick att det finns en betydande risk, som utifrån omvärldsfaktorer i år har förstärkts, att totalprognosen kontinuerligt kommer att höjas om KPI-utvecklingen fortsätter att utvecklas lägre än byggindex.

Revisionen menade i delrapporten att regionstyrelsen behöver efterfråga och rapportera en bedömning av storleken på dessa risker samt tydliggöra risken för fortsatta effekter på totalprognosen för dessa projekt.

Granskningen visar att trafiknämnden lyfter fram indexrisken i nämndens internkontrollplan. I uppföljningen av planen kommenteras åtgärder som genomförts för att reducera risken. Samtidigt framgår det att förvaltningen under den senaste tidsperioden ser ett kraftigt förändrat indexläge med större differens mellan byggindex och KPI. Revisionen noterar i granskningen av regionens årsredovisning att avvikelser mot totalbudget p.g.a. indexutvecklingen kommenteras för berörda enskilda projekt inom FUT. Någon generell kommentar om risken för fortsatta ökade avvikelser finns dock inte med i årsredovisningen.

3.3.5 Uppföljning av uppdrag och rekommendationer

Revisionen har i samband med delårs- respektive årsgranskningarna följt upp fullmäktiges uppdrag respektive ett antal tidigare lämnade revisionsrekommendationer kopplat till fastighets- och investeringsstyrning.

Fullmäktiges uppdrag fastighets- och investeringsstyrning

Revisionen konstaterar att flera av regionens styrande dokument för investeringsverksamheten förändrades genom beslut om ny policy för god ekonomisk hushållning 2021. De tidigare styrande principer från 2019 för regionens investeringar upphörde då att gälla. Den tidigare riktlinjen för investeringar från budget 2020 reviderades samtidigt.

Regionstyrelsen fick i samband med budget 2020 i uppdrag att genomföra en översyn av regionens investeringsverksamhet samt återkomma med förslag om förändringar. Av tidigare rapportering från regionstyrelsen har framgått att uppdraget bör bedömas som avslutat då regionstyrelsens tertialrapport för 2020 innehöll förslag till fullmäktige om investeringar som borde avbrytas, ges ny inriktning eller omfattning. Samtidigt framhöll regionstyrelsens delårsrapport att arbetet med att stärka investeringsstyrningen pågår och kommer att rapporteras inom ny inriktning på uppdraget: Stärka styrningen av investeringsverksamheten.⁵¹ Enligt regionstyrelsens verksamhetsberättelse 2022 har regionledningskontoret under 2022 planerat, och i viss mån genomfört åtgärder. Arbetet fortsätter enligt verksamhetsberättelsen under 2023. Av fullmäktiges budget för 2023 framgår att regionstyrelsen har ett nytt uppdrag kopplat till investeringsstyrningen; att uppdatera det regionövergripande styrdokumentet Riktlinje investeringar.⁵²

Fullmäktige gav i budget 2019 regionstyrelsen i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för mark- och fastighetsägande.⁵³ Enligt regionstyrelsens rapportering pågår arbetet med avvikelse. Det framgår också att det inför 2023 finns ett nytt uppdrag till regionstyrelsen att göra ett omtag gällande de strategiska fastigheterna.⁵⁴ Arbetet med att ta fram en långsiktig plan behöver enligt regionstyrelsen därmed koordineras med det nya uppdraget.

Rekommendationer inom fastighets- och investeringsområdet

Flera av revisionens tidigare lämnade rekommendationer⁵⁵ inom fastighets- och investeringsområdet pekar i samma riktning som fullmäktiges uppdrag till regionstyrelsen, men även till andra nämnder. Vid uppföljning i samband med årsgranskningen framkommer att arbetet med rekommendationerna är fortsatt pågående. I några fall finns också t.ex. förslag till nya anvisningar framtagna inför kommande beslut. Det framgår att arbetet med rekommendationerna inför 2023 kopplas ihop med det tidigare nämnda uppdraget till regionstyrelsen att ta fram en långsiktig plan för regionens mark- och fastighetsägande samt det tidigare nämnda nya uppdraget inför 2023 att uppdatera det regionövergripande styrdokumentet Riktlinje investeringar.

⁵¹ Den nya inriktningen beslutades i samband med Region Stockholms tertialrapport 2020 (RS 2019-1041)

⁵² Fullmäktiges budget 2023. Uppdrag nr 17 till regionstyrelsen: Regionstyrelsen uppdras att uppdatera Region Stockholms riktlinje för investeringar i syfte att åstadkomma bättre styrning och kontroll.

⁵³ LS 2017-1455

⁵⁴ Fullmäktiges budget 2023. Uppdrag nr 12 till regionstyrelsen: "Regionstyrelsen uppdras att, i dialog med berörda nämnder och bolag, omdefiniera och uppdatera listan över strategiska fastigheter..."

⁵⁵ Framförallt rekommendationerna nr 21119 från årsrapport regionstyrelsen 2015, 73634, 73635, 73638 från projektrapport 7/2021 Försäljning av regionens vårdfastigheter och 36766 från projektrapport 14/2019 Investeringsprocessen – förutsättningar för styrning och samordning

Regionstyrelsen har tidigare rekommenderat regionstyrelsen att säkerställa att prioriteringar av ersättningsinvesteringar och underhållsåtgärder görs inom ramen för regionens möjliga investeringsutrymme.⁵⁶ Här hänvisar regionledningskontoret i kommentarer till rekommendationerna till att det i fullmäktiges budget för 2023 finns en uppmaning till trafiknämnden samt fastighets- och servicenämnden att under 2023 säkerställa och aktualitetspröva långsiktiga planer för underhåll och ersättningsinvesteringar för samtliga anläggningstillgångar.⁵⁷ För möjlighet att följa upp hur ersättningsinvesteringar faktiskt genomförs, se nästa avsnitt.

Revisionen har även tidigare rekommenderat regionstyrelsen att identifiera behov av tillkommande investeringar inom både vård- och trafikområdet för att ge en heltäckande bild av investeringsutgifterna i förhållande till beräknat ekonomiskt utrymme. Trafiknämnden respektive fastighets- och servicenämnden har i budgetprocessen inför 2023 beskrivit totala investeringsbehov (inom och utom investeringsutrymme) vilket har beretts i budgetprocessen. I budget 2023 nämns övergripande investeringsbehov utöver investeringsutrymmet för den närmaste tioårsperioden gällande hälso- och sjukvårdens fastigheter (ca 23 mdkr) respektive kollektivtrafiksystemet (ca 15 mdkr).

Redovisning av investeringsverksamheten

Revisionen har tidigare rekommenderat regionstyrelsen att utöka sin redovisning till fullmäktige av pågående investeringar i form av prognoser gällande tidplan, investeringsutgifter och objektsinnehåll, samt avvikelser mot fullmäktiges fattade genomförandebeslut.⁵⁸ Revisionen konstaterar att denna information från 2022 på en rimlig nivå framgår av årsredovisningens verksamhetsberättelse, kopplat till varje enskild nämnd/bolag.

Regionens behov av ersättningsinvesteringar lyfts fram i olika sammanhang, bland annat kopplar en av de finansiella indikatorerna till ersättningsinvesteringarna (se också ovan). Granskning av årsredovisningen visar dock att investeringsredovisningen inte ger någon information som möjliggör analys gällande utfall jämfört med budget och föregående år för ersättnings- respektive nyinvesteringar på den regionövergripande nivån.

Revisionen har också sedan tidigare rekommenderat regionstyrelsen att säkerställa att utvärderingar och slutredovisningar av avslutade investeringar genomförs mot fullmäktiges ursprungliga genomförandebeslut gällande tidplan, investeringsutgifter och objektsinnehåll.⁵⁹

⁵⁶ Rekommendation nr 29342, regionrevisorerna projektrapport 13/2018 God ekonomisk hushållning – styrning och kontroll av ökande investeringsvolym

⁵⁷ Detta omnämns i löpande text i budget 2023. Några specifika fastställda uppdrag till de två nämnderna med detta innehåll finns dock inte i budgetbeslutet.

⁵⁸ Rekommendation nr 58381, regionrevisorerna projektrapport 8/2020 Vårdens fastighetsinvesteringar – Uppföljning, utvärdering och återsrapportering

⁵⁹ Rekommendation nr 58382, regionrevisorerna projektrapport 8/2020 Vårdens fastighetsinvesteringar – Uppföljning, utvärdering och återsrapportering

Här framgår att den reviderade riktlinjen för investeringar innehåller förtydliganden kring denna redovisning. I regionens årsredovisning för 2022 finns inga avslutade projekt redovisade. En kontroll mot trafiknämndens respektive fastighets- och servicenämndens verksamhetsberättelser visar att det inte heller där finns någon redovisning av avslutade investeringsprojekt. Revisionen utgår därmed från att det inte har avslutats några investeringsprojekt under 2022.

3.3.6 Bedömning

Inom områdena fastighetsstyrning respektive investeringsstyrning pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete, även om det fortfarande finns flera utmaningar och behov av fortsatta utvecklingsinsatser. Här finns också sedan tidigare uppdrag från fullmäktige och ett flertal rekommendationer från revisionen. Revisionen noterar att det pågår arbete både med uppdrag och rekommendationer, men att flertalet av revisionens rekommendationer kvarstår som pågående och i vissa fall ännu inte är påbörjade.

Revisionen konstaterar att det finns ett par gemensamma nämnare för genomförda projektgranskningar av investeringar inom hälso- och sjukvårdsområdet under året. Det handlar dels om att det inte finns en tydlig analys av hur det faktiska planerade vårdbehovet ser ut, dels att det är otydligt vem/vilka av regionens nämnder eller bolagsstyrelser som ska ansvara för att ta fram en långsiktig vårdfastighetsstrategi som kopplas till det planerade framtida vårdbehovet. Revisionen ser därför positivt på att fullmäktiges budget för 2023 innehåller ett uppdrag till hälso- och sjukvårdsnämnden att i samråd med primärvårdsnämnden förstärka arbetet med vårdbehovsanalyser. Revisionen kommer att följa arbetet med detta uppdrag.

Vidare noterar revisionen att det i budget 2023 finns skrivningar om att prioriteringen av Region Stockholms investeringar ska genomföras så att de mest verksamhetskritiska behoven på systemnivå säkerställs. Här anger budgeten att det för hälso- och sjukvård innebär en prioritering som utgår från en långsiktig vårdfastighetsstrategi kopplad till planerat framtida vårdbehov och utveckling. Revisionen konstaterar dock att budgeten inte tydliggör var ansvaret för en sådan vårdfastighetsstrategi ligger, vilket regionstyrelsen snarast bör hantera. Revisionen har tidigare rekommenderat regionstyrelsen att förtydliga hur hälso- och sjukvårdsnämnden ska involveras i de strategiska fastighetsfrågor som är väsentliga för den framtida vårdplaneringen.⁶⁰ Rekommendationen kvarstår.

Revisionen konstaterar att regionens investeringsverksamhet är mycket omfattande och att det därför inte är möjligt med någon mer detaljerad redovisning av investeringsverksamheten i årsredovisningens förvaltningsberättelse.

⁶⁰ Rekommendation nr 73642, regionrevisorerna projektrapport 7/2021 Försäljning av regionens vårdfastigheter

Revisionen konstaterar att redovisningen kopplat till enskilda nämnder/bolag i den s.k. verksamhetsberättelsen har förbättrats varför tidigare lämnad rekommendation bedöms vara åtgärdad. Den tidigare rekommendationen om redovisning av avslutade investeringsobjekt kommer revisionen att följa upp när det finns några sådana objekt.

Revisionen konstaterar att ersättningsinvesteringar och nyinvesteringar behöver kunna följas upp var för sig. Revisionen menar därför att det i förvaltningsberättelsen behöver finnas information om dessa två investeringstyper var för sig jämfört med budget och föregående år. Revisionen menar vidare att det fortsatt finns behov av att tydliggöra indexriskerna som är kopplade till utbyggnaden av tunnelbanan.

4 Samordning samt styrning och intern kontroll av verksamheten

4.1 Målstyrning

Revisionen granskar årligen regionstyrelsens arbete med att utveckla den regionövergripande målstyrningsmodellen, liksom styrelsens beredning av mål och indikatorer inför fullmäktiges budgetbeslut. Utifrån dessa granskningar har revisionen under flera år pekat på olika förbättringsområden i målstyrningsmodellen och särskilt när det gäller indikatorerna.

På den övergripande målnivån har revisionen tidigare pekat på att mål i flera fall mäts med ett begränsat antal indikatorer, som också bara täcker en mindre del av målformuleringen. En generell svårighet har också varit att flera mål, särskilt om de är nya, ska mätas med indikatorer som ännu inte är färdigutvecklade. Här noterar revisionen dock en förbättring där det i senare budgetdokument är mer tydligt vilka indikatorer som är under utveckling och som därför inte ingår i målbedömningen.

Från år 2021 använder regionledningskontoret vid målbedömning på koncernnivå en viktning av de ingående indikatorerna som ska spegla respektive indikatorns betydelse. För varje mål viktas indikatorer med en totalsumma av 100 procent. Revisionen har tidigare framfört att modellen behöver bli tydligare i hur viktningen ska hanteras när någon indikator inte går att mäta eller av annan anledning utgår. Principiellt betydelsefulla indikatorer för målet riskerar annars att bortses från i bedömningen vilket därmed kan ge en skev bild av måluppfyllnaden. Revisionen noterar också 2022 att en effekt av modellen kan bli att ett mål bedöms vara uppfyllt av ansvarig nämnd, medan när viktningen tas in på den regionövergripande nivån blir målet inte uppfyllt (se exempel i avsnitt 2.2).

Revisionen konstaterar vidare för 2022 att de två nämnderna som har två förvaltningar (trafiknämnden och fastighets- och servicenämnden) lämnar separata bedömningar av måluppfyllelsen för respektive förvaltning.

Nämnderna lämnar själva separata verksamhetsberättelser för respektive ingående förvaltning. Regionstyrelsen väger däremot ihop de båda förvaltningsarnas resultat i målbedömningen. Det finns därmed behov av att tydliggöra om bedömning av måluppfyllelse ska ske på förvaltnings- eller nämndnivå.

Gällande enskilda indikatorer återkommer revisionen årligen till att regionstyrelsen i sitt förslag till budget inte förmedlar någon information gällande styrelsens beredning av föreslagna målvärden för de enskilda indikatorerna. Det är därmed inte möjligt att ha en uppfattning om ambitionsnivån för indikatorn och mot vilken bakgrund nivån är satt. Det finns t.ex. indikatorer där målvärdet är betydligt lägre än tidigare års utfall samtidigt som andra indikatorer har ett målvärde som är avsevärt högre än tidigare år. För 2022 finns också exempel där mätmetoden ändrats vilket gör indikatorn mer utmanande utan att detta framgår i budgeten. Revisionen konstaterar att det också finns indikatorer som haft svårt att uppnå sina måtvärden under flera år utan att det finns någon egentlig analys av detta. Här finns till exempel indikatorerna Uppfyllnad av miljömål i trafikförsörjningsprogrammet, Andel nämnder och bolag som har förmåga att hantera extraordinära händelser samt Kommunala planers överensstämmelse med plankartan i RUFS. Granskningen visar samtidigt att det finns indikatorer som under hela perioden uppnått sitt målvärde samtidigt som målvärdet varit oförändrat under hela mandatperioden. Bland dessa återfinns exempelvis indikatorn Andel nämnder och bolag som har infört metoder och verktyg för att arbeta med innovationer på ett systematiskt sätt. Inte heller här finns någon analys gällande om dessa indikatorer, och indirekt även det övergripande målet, har någon egentlig effekt i målstyrningen.

Revisionen noterar att nivån på de beskrivningar som finns gällande indikatorer och deras mätmetoder varierar där vissa indikatorer är tydligt beskrivna medan det för andra saknas en fullständig beskrivning. Revisionen har vidare under de senaste åren konstaterat att mätmetoderna inte är tillförlitliga för alla indikatorer. Det handlar exempelvis om att enkäter används utan urvalskontroll och om att indikatorer inte går att mäta med innevarande års statistik. Framförallt gäller detta indikatorer som kopplar till regional utveckling. En särskild problematik handlar om att målstyrningen innehåller ett stort antal indikatorer som är hämtade från RUFS 2050 och som gäller hela Stockholmsregionen. För dessa indikatorer har Region Stockholm en mer eller mindre begränsad rådighet varför de kan ifrågasättas utifrån ett nämndstyrningsperspektiv. För indikatorer som kommer från RUFS konstaterar revisionen som tidigare också att de målvärden som anges i budgetdokument är målvärden satta för år 2030. Uppföljningen gällande hur långt den geografiska regionen har kommit utifrån dessa målvärden görs regelbundet i den separata RUFS-uppföljningen.

Revisionen konstaterar att arbetet med mål och indikatorer har utvecklats under de senaste åren. Det övergripande styrdokumentet Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm (ILS)⁶¹ innehåller en översiktlig beskrivning av målmodellen. Regionledningskontorets anvisningar kopplat till rapporteringstillfällena⁶² innehåller information om hur mål och indikatorer ska bedömas, men det saknas fortfarande en del information för att de ska vara fullständiga. För 2022 konstateras särskilt att det inte framgår av anvisningarna enligt vilken skala indikatorer ska bedömas. Av granskningen framgår att regionledningskontoret menar att det är tydligt att endast rött / grönt får användas. Granskningen visar dock att flera nämnder/styrelser i sin uppföljning bedömer att indikatorer är delvis uppfyllda ("gult"). Detta justeras sedan i den regionövergripande bedömningen. Det finns därmed risk att nämnder och bolag bedömer måluppfyllelsen på olika sätt.

Granskningen visar att regionledningskontoret har ett pågående arbete med utveckling och kvalitetssäkring av indikatorer. Här förs dialog med förvaltningarna gällande enskilda indikatorer och man har också genom en utvärderingsmall gett nämnder och bolag möjlighet att utvärdera befintliga indikatorer som grund för fortsatt utvecklingsarbete. Revisionen har i tidigare granskningar berört att införandet av nya indikatorer kräver långsiktighet då det oftast behövs tid för att identifiera och pröva mätmetoder. I många fall behövs också en s.k. nollmätning gällande var verksamheten befinner sig för att kunna definiera ett målvärde. Revisionen noterar en förbättring då det, som även nämnts ovan, nu oftast finns en större tydlighet i vilka indikatorer som verksamheterna behöver ta fram inför nästkommande års budgetbeslut.

Bedömning

Revisionen bedömer att arbetet med mål och indikatorer utvecklats och att större tydlighet har uppnåtts. Revisionen bedömer att anvisningarna kopplat till målstyrningen fortsatt behöver utvecklas för att bli mer fullständiga. Tydliga anvisningar i kombination med dialog och uppföljning från regionledningskontorets sida behövs för att säkerställa att alla bedömningar görs enligt de principer som gäller i målstyrningsmodellen. Det bör framgå redan i övergripande styrdokument vilka kriterier som gäller för mål- och indikatoruppfyllnad samt t.ex. hur viktningssmodellen ska fungera. Det behöver också tydliggöras om/hur måluppfyllelse ska bedömas sammantaget för nämnder med två förvaltningar. (Se även avsnitt 3.1.4 avseende den ekonomiska bedömningen).

Revisionen konstaterar att tidigare redovisade förbättringsområden gällande framför allt indikatorerna i hög grad kvarstår, trots pågående utvecklingsarbete.

⁶¹ RS 2020-0740

⁶² T.ex. Riktade anvisningar till verksamhetsberättelse 2022, RLK, 2022-12-02

Revisionen menar att indikatorer som t.ex. har betydande mätproblem eller målvärden som inte kan härledas försvårar bedömningen av nämnders och bolags verksamhetsmässiga resultat och i slutänden även det regionövergripande resultatet. Det kan även innebära onödigt administrativt arbete.

Enligt tidigare rekommendation bör regionstyrelsen säkerställa att mål och indikatorer inför fullmäktiges budgetbeslut är tillräckligt beredda, förankrade och att det finns en process för kvalitetssäkring.⁶³ Rekommendationen kvarstår. Revisionen menar, kopplat till fullmäktiges lämnade uppdrag om översyn av målstyrningen under 2023, att regionstyrelsen behöver säkerställa att identifierade förbättringsområden med indikatorerna omhändertas.

Revisionen menar också att problematiken med de mål och indikatorer som hämtas från RUFs 2050 behöver hanteras. Det innebär att indikatorer och målvärden som kopplar till den regionala utvecklingen i fullmäktiges budget bör utgå från vad Region Stockholm ska uppnå för aktuellt budget/planår likt övriga mål och indikatorer.⁶⁴

Rekommendation:

- Regionstyrelsen bör säkerställa att indikatorer och målvärden som kopplar till den regionala utvecklingen i budgeten utgår från vad Region Stockholm ska uppnå för aktuellt budget/planår.

4.2 Erfarenheter från coronapandemin

4.2.1 Förändringsprojektet

Under 2021 granskade revisionen regionstyrelsens arbete med att ta till vara erfarenheter från omställningen av hälso- och sjukvården under pandemin⁶⁵. I revisionens delrapport 2022 följdes arbetet i det s.k. förändringsprojektet upp. Ytterligare uppföljning har skett i granskningen för 2022.

På uppdrag av regiondirektören, har Region Stockholms hantering av coronapandemins effekter utvärderats.⁶⁶ I april 2021 gav regionstyrelsen regiondirektören i uppdrag att samordna arbetet med att stärka krishanteringsförmågan, med beaktande av vad som framförts i den externa utvärderingen.

⁶³ Rekommendation nr 30106, regionrevisorerna delrapport regionstyrelsen 2019

⁶⁴ Revisionen har tidigare lämnat en rekommendation (nr 58884) till tillväxt- och regionplanenämnden om hanteringen av målår 2030. Rekommendationen utgår till förmån för ny rekommendation.

⁶⁵ Regionrevisorerna, projektrapport 11/2021 Hantering av Coronapandemin.

⁶⁶ Två rapporter: Oberoende utvärdering av Region Stockholms hantering av det nya coronavirusets effekter, KPMG 2021-03-08 respektive 2021-10-13. RS 2020-0384.

Mot denna bakgrund tillsatte regiondirektören våren 2021 det s.k. förändringsprojektet med uppgift att omhänderta rekommendationer från både utvärderingen och interna analyser. Arbetet strukturerades i ett antal fokusområden⁶⁷ och i juni 2022 avlämnades en slutrapport till regionstyrelsen.⁶⁸

Slutrapporten redovisar för varje fokusområde ett antal förbättringsområden (mellan tre och åtta per fokusområde) som arbetet utmynnat i. För varje förbättringsområde beskrivs kortfattat vilka åtgärder som behövs. Revisionen konstaterade i delårsrapporten att beskrivningen av åtgärder är på mycket olika nivå beroende på status i respektive fokusområde. För vissa fokusområden anges tydligt vilka åtgärder som pågår eller är planerade, var ansvaret ligger och när åtgärderna beräknas vara klara (eller att de redan är genomförda). För andra fokusområden är beskrivningarna mer vaga utan till exempel tydligt utpekade ansvar och tidplan för arbetet. I vissa fall anges förslag till uppdrag/åtgärder.

Revisionens uppföljning under 2022 visar att det i den underliggande projektdokumentationen finns återkopplingar från respektive fokusområde när det gäller hur de enskilda rekommendationerna i den externa utvärderingen⁶⁹ har omhändertagits. Återkopplingarna är på skiftande detaljeringsnivå. Från fokusområdet Vaccination, smittskydd och provtagning finns dessutom två längre rapporter med samlade erfarenheter från vaccinations- respektive provtagningsarbetet. Det framgår av granskningen att arbetet med dokumentation från projektet ännu inte är helt färdigställt.

Det framgår av slutrapporten och genomförda intervjuer i samband med revisionens delrapportering att det inte finns någon planering för fortsatt samlad uppföljning av slutrapportens förbättringsområden och pågående, planerade samt föreslagna åtgärder. Det fortsatta arbetet kommer enligt rapporten att bedrivas ”i linjen”.

Som framgår i avsnitt nedan initierades 2022, som ett resultat av förändringsarbetet, den samverkansform som under det gångna året gått under namnet Vårdkoncernen (se avsnitt 4.3).

Bedömning

⁶⁷ Kris- och beredskapsplaner och organisering, Varuförsörjning inkl. läkemedel, Personal, Trafik, Kommunikation, Extern samverkan, Vaccination och Smittskydd samt Forskning. Projektet har dessutom omfattat området Special under ledning av regiondirektören för rekommendationer som bedömts vara av mer genomgripande karaktär och som krävt involvering av den högsta tjänstemannaledningen.

⁶⁸ Avrapporteringen skedde inom ramen för regionstyrelsens egen tertialrapport 2022.

⁶⁹ Av totalt 688 rekommendationer från den externa utvärderingen har 380 strukits för att de var dubletter eller liknande. 308 rekommendationer har blivit hanterade på något sätt. Hanterade innebär att man har antingen tagit ett beslut på att åtgärda och har åtgärdat, tagit beslut på att inte åtgärda eller planerar att åtgärda den.

Revisionen bedömer att förändringsprojektets slutrapport ger en översikt gällande flera viktiga utvecklingsområden. Rapporten redogör för att en rad aktiviteter har genomförts, pågår alternativt finns planerade.

Samtidigt finns förbättringsområden där planeringen och beslut inte kommit lika långt. Revisionen ser positivt på att dokumentation av underliggande material pågår, vilket bör ge goda möjligheter att vid behov söka fördjupad information om respektive område. Här kan särskilt framhållas dokumentationen av erfarenheterna från arbetet med vaccination respektive provtagning.

Revisionen konstaterar, som tidigare, att det inte finns någon planering för en kontinuerlig, samlad uppföljning av planerade respektive föreslagna åtgärder efter förändringsprojektet. Det innebär en risk att värdefull information gällande behov av utvecklingsinsatser inte tas till vara och att utvecklingsbehov inte omhändertas strukturerat, framför allt inom de områden där det inte finns förslag på hantering.

4.2.2 Utveckling av regionens krisberedskap

Revisionen har tidigare granskat regionens allmänna beredskap för extraordinära händelser⁷⁰ och regionens specifika pandemihantering⁷¹ vilket resulterade i ett antal rekommendationer till regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden⁷². En gemensam nämnare för dessa rekommendationer var behovet av att revidera styrdokument med fokus på att harmonisera och tydliggöra hur krisberedskapen och den katastrofmedicinska beredskapen förhåller sig till varandra. Revisionen rekommenderade att roller och ansvar samt beslutsstrukturer skulle tydliggöras. Revisionen rekommenderade bland annat också regionstyrelsen att stärka uppföljningen av krisberedskapen.⁷³

Kopplat till tidigare lämnade rekommendationer har revisionen under 2022 genomfört en uppföljande granskning av arbetet med krisberedskapen och den katastrofmedicinska beredskapen. Iakttagelserna från denna granskning, inklusive hanteringen av tidigare och nya rekommendationer, redovisas i en promemoria till regionledningskontoret. Revisionens bedömning redovisas nedan.

Bedömning

Revisionen konstaterar att det under 2022 har genomförts en revidering och harmonisering av krisberedskapsplanen och den katastrofmedicinska beredskapsplanen. Tidigare lämnad rekommendation till regionstyrelsen respektive hälso- och sjukvårdsnämnden om att samordna en revidering och harmonisering av krisberedskapsplanen och katastrofmedicinska beredskapsplanen för att tydliggöra hur dessa ska interagera med varandra bedöms därmed

⁷⁰ Regionrevisorerna, projektrapport 5/2019 Beredskap för extraordinära händelser i fredstid

⁷¹ Regionrevisorerna, delrapport respektive årsrapport regionstyrelsen 2020

⁷² Rekommendationer finns även kopplat till försörjningsberedskap, men dessa rekommendationer kommer att följas upp under 2023.

⁷³ För samtliga rekommendationer, se bedömningsavsnittet respektive bilaga 1

vara åtgärdad.⁷⁴ Övriga lämnade rekommendationer till regionstyrelsen respektive hälso- och sjukvårdsnämnden kopplat till krisberedskapsområdet bedöms helt eller delvis kvarstå. I samband med granskningen har samtliga kvarstående rekommendationer setts över och omformulerats, se kommentarer och nya rekommendationer i bilaga 1 och 2.

Revisionen bedömer att den övergripande strukturen gällande vilka styrande dokument som ingår i beredskapsområdet och hur de förhåller sig till varandra bör tydliggöras. Detta för att kunna överblicka hur beredskapsområdet styrs med olika styrdokument och få en gemensam utgångspunkt i det fortsatta arbetet med att revidera och ta fram nya styrande dokument.

Revisionen ser positivt på att det nu finns en tydlig och gemensam bild av hur stabsarbetet i regionen ska organiseras och vilka funktioner som kan vara aktuella i stabsarbetet. Revisionen bedömer att de reviderade styrdokumenterna ger en tydligare bild än tidigare styrdokument gällande de två regionala stabernas (regionala särskilda sjukvårdsledningen, RSSL och regionala krisledningen, RKL) roller, hur dessa kan och får aktiveras samt vilken information som ska lämnas vid aktivering. Det är också tydligt vilka funktioner som kan vara beslutsfattare i respektive stab. Däremot behöver det tydliggöras vilka faktiska beslutsmandat som finns för beslutsfattarna när staberna är aktiverade. Detta gäller särskilt beslutsmandat i förhållande till övriga nämnder och bolag.

Revisionen bedömer vidare att det inom regionledningskontoret behöver tydliggöras hur den regionala krisledningen RKL:s stabsarbete ska fungera. Det behöver också säkerställas att den personal som kan bli aktuell i stabsarbetet har tillräcklig utbildning för detta. Generellt finns också behov av att regionstyrelsen säkerställer den övergripande planeringen för övning kopplat till krisberedskap. Regionstyrelsen bör också, i enlighet med det ansvar som finns utpekad i krisberedskapsplanen, följa upp att övriga nämnder och styrelser utför de specifika uppdrag som har specificerats i planen. Regionledningskontoret bör även analysera om det finns behov av en lokal krisberedskapsplan för regionstyrelsen eller om planering etc. kan hanteras på annat sätt.

Revisionen bedömer att arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser behöver formaliseras i en tydlig och förutsägbar process på motsvarande sätt som t.ex. arbetet med internkontrollplanen respektive den ekonomiska uppföljningen.

⁷⁴ 51308 (RS), regionrevisorerna delrapport regionstyrelsen 2020 Rek 51386 (HSN), regionrevisorerna delrapport hälso- och sjukvårdsnämnden 2020

I detta behöver också formerna för den regionövergripande analysen tydliggöras. Mot bakgrund av regionstyrelsens ansvar för att leda och samordna Region Stockholms krisberedskapsarbete menar revisionen vidare att regionstyrelsen årligen bör efterfråga en statusrapportering utifrån aktuell risk- och sårbarhetsanalys för regionen som helhet.

Oavsett den formella strukturen för regionens krisberedskap vill revisionen framhålla att den faktiska krishanteringen i hög grad är beroende av organisationens förmåga att samarbeta. I granskningen har framkommit att det inte varit helt tydligt hur utvecklingsarbetet skulle organiseras och vilken samverkan som varit nödvändig. Revisionen vill här understryka vikten av att fortsätta utveckla samarbetsformerna i det löpande och förberedande arbetet på olika organisatoriska nivåer för att på detta sätt stärka förutsättningarna för en effektiv samverkan i krissituationer.

4.3 Vårdkoncernen – styrning av den egenägda vården

I samband med delåret granskade revisionen införandet av den så kallade vårdkoncernen och tillsättandet av en sjukvårdsdirektör inom regionledningskontoret som en försöksverksamhet.⁷⁵ Bakgrunden till vårdkoncernens införande är erfarenheterna från pandemin kring fördelarna med en tätare samverkan mellan de centrala förvaltningarna och större vårdgivare.⁷⁶ Sjukvårdsdirektörens uppdrag, som inte finns formaliserat i något beslut⁷⁷, är enligt slutrapporten för förändringsprojektet (se avsnitt 4.2.1), att leda vårdkoncernen. Syftet med vårdkoncernen angavs i förändringsprojektet slutrapport vara att förbättra regionens förmåga att hantera extraordinära händelser, men också att i ett normalläge prioritera arbete som leder till förbättrad resurseffektivitet. Revisionen konstaterade i delrapporten att vårdkoncernens arbete är tänkt att omfatta ett stort antal områden där produktionsstyrning, kapacitetsplanering, samordning av investeringar, krisberedskap och varuförsörjning bara är några av de områden som nämns.

Revisionen konstaterade i delrapporten att sjukvårdsdirektörens roll i förhållande till bolagens vd:ar inte överensstämmer med aktiebolagslagen. Vidare menade revisionen, när det gäller sjukvårdsdirektörens roll i förhållande till förvaltningscheferna, att intern information och beslut i interna styrdokument behöver ensas så att de stämmer överens.

⁷⁵ Sjukvårdsdirektören tillsattes från och med 1 januari 2022 och är enligt beskrivningen sjukvårdsdirektör för all egenägd vård i Region Stockholm, tillika vd för LISAB.

⁷⁶ Enligt förändringsprojektet var den s.k. produktionssamordningsgruppen viktig för t.ex. bedömningar av kapaciteten på intensivvårdsavdelningarna. Gruppen bedöms ha bidragit till en effektivare planering.

⁷⁷ Förutom att tillsättningen av ny vd för LISAB är formellt beslutat av styrelsen för LISAB (LISAB 2021-0033) efter att regionstyrelsen beslutat om förändring i Instruktion för regiondirektören (RS 2021-0389) (där framgick tidigare att regiondirektören är vd för LISAB)

Det framgår av informationen i förändringsprojektets slutrapport att formandet av vårdkoncernen ska utvärderas innan den permanentas vilket också betonades i intervjuer under granskningen i samband med delåret. Av uppföljande granskning i samband med årsbokslutet framkommer att det från regionstyrelsens eller regionledningskontorets sida inte finns någon formell utvärdering av försöksverksamheten.

Revisionen noterar att LISAB:s ägardirektiv för 2022 är förändrat jämfört med 2021. Framför allt gäller detta en skrivning i 2021 års ägardirektiv om att bolaget *ansvarar för* ägarstyrning, strategisk samordning och uppföljning av bolagens verksamhet utifrån regionfullmäktiges direktiv och fastställda ramar. Denna skrivning har i 2022 års ägardirektiv ändrats till att bolaget som ägare också ska *bidra till* strategisk samordning och utveckling av dotterbolagens verksamhet.

Samtidigt har LISAB i fullmäktiges budget 2022 fått i uppdrag att ”under 2022 utreda synergimöjligheter i Region Stockholms egenägda vårdproduktion och föreslå åtgärder för att bättre använda tillgängliga resurser över tid.” I LISAB:s delårsrapport kommenteras uppdraget med olika gemensamma insatser som genomförts.

LISAB:s verksamhetsberättelse för 2022 innehåller i princip samma information som delårsrapporten. Någon analys och utvärdering av arbetet under 2022 utifrån fullmäktiges uppdrag att utreda synergimöjligheter och föreslå åtgärder framgår inte. Uppdraget till LISAB har genom fullmäktiges budgetbeslut för 2023 återkallats.⁷⁸

I regionens årsredovisning för 2022 anges att det under 2022 har gjorts en utredning av synergimöjligheter i Region Stockholms egenägda vårdproduktion med förslag på åtgärder för att bättre använda tillgängliga resurser över tid. Årsredovisningen anger att arbetet avseende samordning kommer ligga till grund för fortsatt utredning av en framtida styrmodell.

I fullmäktiges budget 2023 anges att en stärkt produktionssamordning har etablerats och att gemensamma aktiviteter pågår. I budgeten får regionstyrelsen i uppdrag att tillsätta en parlamentarisk utredning av styrningen av den egenägda vårdproduktionen ”för att få på plats en ny styrmodell, inklusive styrelsesammansättning, som är starkare, tydligare, får berörda förvaltningar att samverka i högre grad och ger möjligheter till ett utökat ansvarsutkrävande. Utredningen ska även undersöka effekten av en avbolagisering av de egenägda akutsjukhusen.”

I februari 2023 har regionstyrelsen beslutat att tillsätta en parlamentarisk utredning och lämnar direktiv för denna utredning. Utredningen ska enligt direktivet delredovisas i maj 2023 och slutredovisas i september 2023.⁷⁹ Revisionen kommer att följa det fortsatta arbetet. Enligt beslut av regiondirektören

⁷⁸ I enlighet med Bilaga 4 i Region Stockholms Budget 2023 (RS 2022-0723).

⁷⁹ Regionstyrelsens sammanträde 2023-02-14 RS 2023-0146

permanentas rollen som sjukvårdsdirektör i regionledningskontoret från 2023-05-01.

4.4 Styrdokument

Revisionen har granskat regionstyrelsens uppsikt gällande regionövergripande styrdokument och har följt upp tidigare lämnad rekommendation⁸⁰ om den administrativa hanteringen av dessa.

De regionövergripande styrdokumenterna är för närvarande ca 85 stycken.⁸¹ I revisionens delrapportering 2021 framgick att det fanns otydligheter i ansvar och rutiner gällande aktualitetsprövning av dessa. Vidare var förteckningen över styrande dokument på Region Stockholms hemsida inte uppdaterad. Hemsidan innehöll felaktig information om bl.a. giltighetstid och vissa styrdokument som upphävts var kvar i förteckningen. Revisionen såg en risk att detta försvårade för nämnder, bolag och externa aktörer att ta del av aktuell information. Revisionen rekommenderade därför regionledningskontorets ledning att stärka den interna kontrollen gällande aktualitetsprövning av styrdokument och säkerställa att aktuella styrdokument finns i förteckningen.

I den uppföljande granskningen under 2022 framgår att regionledningskontoret har omarbetat rutinerna för publicering av styrande dokument på den externa hemsidan och uppdaterat information gällande dokumentens giltighetstid. Vidare finns en intern lista inom den administrativa avdelningen där ansvaret för aktualitetsprövning av enskilda styrdokument fördelas till olika avdelningarna med kontaktperson för varje styrdokument. Den process som numer används för aktualitetsprövningen innebär att administrativa avdelningen en gång per år, i samband med budgetprocessen, frågar respektive ansvarig för styrdokumentet om behov av uppdatering etc. Till fullmäktiges budget läggs sedan en uppdaterad bilaga med gällande styrdokument som också motsvaras av aktuell förteckning på den externa hemsidan. Om nya styrdokument fastställs under året uppdateras förteckningen på hemsidan löpande.

Som framgått ovan ingår det i avdelningarnas ansvar för respektive styrdokument att löpande aktualitetspröva styrdokumentet. Hur följsamheten till styrdokumentet ska följas upp behöver dock tydliggöras. De olika avdelningarna arbetar i dagsläget med uppföljning på olika sätt.

En genomgång av samtliga styrdokument visar att det i flera fall inte är tydligt om det finns direkta krav på nämnder och bolag att utifrån det enskilda styrdokumentet vidta åtgärder, t.ex. att ta fram en lokal plan.

⁸⁰ Rekommendation nr 67993, Regionrevisorerna, delrapport regionstyrelsen 2021

⁸¹ Inom ramen för fullmäktiges budgetbeslut 2023 har regionstyrelsen fått ett antal uppdrag kopplat till styrdokument varav ett handlar om att se över samtliga gällande styrande dokument och i samband med delåret 2023 föreslå styrande dokument som kan upphöra att gälla/ slås ihop.

Exempel på sådana styrdokument är Regional handlingsplan för ökad patientsäkerhet och Riktlinjer för säkerhet. I de fall en lokal plan ska tas fram är det i vissa fall otydligt om det är nämnd/styrelse som ska fastställa dokumentet eller om det kan göras på förvaltningsnivå. Revisionen konstaterar att nivå för fastställande av lokalt dokument i vissa fall behöver avgöras specifikt i den lokala beredningen inom nämnden/bolaget. Detta då det kan vara beroende av t ex verksamhetens omfattning, lokala delegations-/beslutsordningar etc. Trots detta bör det finnas möjlighet att ha en större tydlighet/vägledning kring detta i flera regionövergripande styrdokument.

Revisionen har under året specifikt följt upp hanteringen av styrdokument hos de nämnder och bolag som köper förvaltningsstöd från annan nämnd. Köp av förvaltningstjänster regleras i dessa fall i överenskommelser och avtal parterna emellan. Filmbolaget AB, tillväxt- och regionplanenämnden, klimat- och hållbarhetsnämnden, vård- och kunskapsstyrningsnämnden samt färdtjänstnämnden köper förvaltningsstöd av kulturnämnden, regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden respektive trafiknämnden. Granskningen visar att detta har hanterats på olika sätt och att det i flera fall inte finns någon tydlig hantering av styrdokument för de nämnder/bolag som köper förvaltningsstöd.

I överenskommelsen mellan färdtjänstnämnden och trafiknämnden fastställs att det som en del av uppdraget bör åligga trafiknämnden att anta styrande dokument, som ramverk, planer, riktlinjer, rutiner med mera för styrning av och ledning av uppdraget. Enligt överenskommelsen bör det vidare åligga trafiknämnden att, i de fall färdtjänstnämnden ska eller bör anta egna styrande dokument, föreslå sådana dokument för beslut. Av granskningen framgår att det inte finns någon sammanställning över vilka dokument som färdtjänstnämnden för egen del bör anta.

I överenskommelsen mellan klimat- och hållbarhetsnämnden och regionstyrelsen omnämns inte styrdokument. Av revisionens delrapport 2022 framgår att klimat- och hållbarhetsnämnden saknar flera styrdokument där det enligt fullmäktiges policyer och riktlinjer ska tas fram lokala riktlinjer och styrdokument.

Tillväxt- och regionplanenämnden hade tidigare en egen förvaltning och har därför haft en annan utgångspunkt än nyinrättade nämnder/bolag. Hanteringen av styrdokument nämns dock inte i överenskommelsen mellan regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden.

Den reglering som finns mellan vård- och omsorgsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden tar inte heller upp hanteringen av styrdokument.

För Film Stockholm behandlar inte avtalet med kulturnämnden styrdokument.

Revisionen konstaterar dock att bolaget arbetar med att ta fram lokala styrande dokument. Filmbolaget har en tydlig sammanställning av vilka dokument som finns, vilka som är under framtagande och en plan för ytterligare kompletteringar.

Bedömning

Revisionen konstaterar att regionledningskontoret arbetat med att förbättra den administrativa hanteringen av de regionövergripande styrdokument. Det finns nu en rutin för löpande aktualitetsprövning. Vidare finns en rutin för hur förteckningen över gällande dokument ska upprätthållas och presenteras. Tidigare lämnad rekommendation bedöms därmed vara åtgärdad.

De nämnder och bolag som köper förvaltningsstöd har eget ansvar för att samtliga styrande dokument som krävs av nämnder respektive bolag finns fastställda. Säljande förvaltnings planering och beredning av beslut om styrdokument behöver därför vara en tydlig del i förvaltningsstödet till köpande nämnd och vid behov vara specificerat i avtalet/överenskommelsen mellan köpande och säljande nämnd/bolag.

Regionen har en omfattande mängd styrdokument och revisionen bedömer att det inte alltid är tydligt vad som förväntas av enskild nämnd/bolag, t.ex. om lokala styrdokument ska antas. I samband med uppföljning och revidering av styrdokument menar revisionen att regionstyrelsen, så långt som möjligt, behöver vara tydlig med och stödja nämnder och bolag i den lokala hanteringen. Detta gäller särskilt kopplat till de nämnder/bolag som köper förvaltningsstöd.

Regionstyrelsen behöver för egen del som säljande nämnd av förvaltningsstöd säkerställa att den nämnd som köper förvaltningsstöd av regionstyrelsen får tillräckligt stöd gällande styrdokumentshanteringen.

4.5 Inköpsprocessen

Av reglemente för regionstyrelsen⁸² framgår att styrelsen ska leda och samordna Region Stockholms inköpsstrategier och -arbete. Fullmäktiges policy för inköp⁸³ anger att regionstyrelsen bl.a. ska bedriva uppsikt över nämnders och bolags inköpsarbete och säkerställa att inköpsarbetet bedrivs effektivt. Revisionen har följt upp tidigare lämnade rekommendationer inom området.

4.5.1 Uppsikt över inköpsarbetet

Revisionen har tidigare rekommenderat regionstyrelsen att stärka uppsikten av hur beställarnämnderna lever upp till policy och riktlinjer i syfte att säkerställa förutsättningar för avtalsuppföljning och därmed öka möjligheten att

⁸² RS 2021-0083, Reviderad av regionfullmäktige, 2022-03-22, § 34 (RS 2022-0285).

⁸³ Landstingsfullmäktige 2018-06-05, LS 2017-1197, Regionstyrelsen Rev 2019-06-18, LS 2018-0667

agera affärsmässigt både på trafik- och vårdområdet⁸⁴. Uppföljning av inköp och upphandling sker årligen via en obligatorisk bilaga till nämnders och bolags verksamhetsberättelser. Detta skapar, enligt regionledningskontoret, förutsättningar för avtalsuppföljning och uppföljning av affärsmässigt agerande inom trafik- och vårdområdet. Regionledningskontoret planerar att under 2023 genomföra utbildningar inom avtalsuppföljning.

Bilagorna till nämnders och bolags verksamhetsberättelser analyseras och sammanställs av regionledningskontoret, dels till en text inom ramen för årsredovisningen, dels till ett s.k. inköpsbokslut. Av årsredovisningen 2022 framgår helt kort att verksamheterna har utvecklat sitt arbete inom inköpsområdet, men att det fortfarande återstår förbättringsområden avseende avtalsuppföljning och kategoristyrkt inköpsarbete.

Inköpsbokslutet tas i sin tur fram i två varianter där den kortare varianten publiceras på den externa hemsidan. Den kortare varianten används också i olika externa sammanhang, t.ex. i samband med leverantörsträffar, för att ge en översikt av regionens inköpsverksamhet. För verksamhetsåret 2021⁸⁵ beskrivs att de flesta förvaltningar och bolag uppger att de genomför systematisk uppföljning av ingångna avtal.

Den andra, längre, varianten av inköpsbokslutet används av regionledningskontoret som ett internt underlag på tjänstemannanivå och finns publicerad på regionens intranät. I denna version lyfts positiva exempel på avtalsuppföljning fram, men här redogörs också för utvecklingsområden. Gällande avtalsuppföljningen framgår att flera förvaltningar och bolag uppgivit att uppföljning av de mål som ligger i avtalen kan utvecklas. Det framgår vidare att leverantörernas seriositet kontrolleras i samband med upphandling, men mer sällan under avtalstiden. Ett annat förbättringsområde som lyfts i rapporten är att alla avtal inte är inlagda i respektive nämnd och bolags avtalsdatabas, vilket innebär att de inte är kända för alla. Vidare framgår att flera verksamheter menar att det behövs en gemensam avtalskatalog och statistik över inköpsdata. Behovet av digitalisering inom inköpsområdet bedöms i inköpsbokslutet vara prioriterat.

4.5.2 Rutiner och arbetssätt för att genomföra systematiska utvärderingar
Revisionen har tidigare rekommenderat regionstyrelsen att säkerställa att rutiner och arbetssätt finns för att genomföra systematiska utvärderingar av genomförda upphandlingar och avtal i syfte att kontinuerligt utveckla upphandlingsprocessen⁸⁶. Revisionen konstaterar att en mycket stor del av upphandlingsvolymen hanteras av beställarnämnderna hälso- och sjukvårdsnämnden respektive trafiknämnden.

⁸⁴ Rekommendation nr 31843, regionrevisorerna projektrapport 2019/9 Beställarnämndernas förutsättningar för avtalsuppföljning.

⁸⁵ Inköpsbokslutet för 2022 är ännu inte klart utan sammanställs under våren 2023.

⁸⁶ Rekommendation nr 29153, regionrevisorerna projektrapport 5/2017 Förutsättningar för affärsmässighet i upphandlingsprocessen

Uppföljning av tidigare rekommendationer inom området riktade till hälso- och sjukvårdsnämnden visar att det funnits utvecklingsinitiativ kopplat till utvärderingar, men att fokus för utvecklingsarbetet har varit på andra delar av avtalsuppföljningsprocessen⁸⁷. Ett strukturerat utvecklingsarbete med systematiska och dokumenterade utvärderingar har därför ännu inte påbörjats. För trafiknämnden har granskning visat att det finns en modell och systematik för en strukturerad avtalsutvärdering gällande trafikavtal, dock inte fullt ut implementerad⁸⁸.

Sedan några år finns ett regionövergripande arbete att införa s.k. kategoristyrning.⁸⁹ Syftet är att genom ökad samordning sänka kostnaderna för inköp. Inom ramen för fullmäktiges budget 2023 har vissa revideringar beslutats jämfört med ursprunglig plan för införandet av kategoristyrningen. Det handlar bland annat om senareläggning gällande införandet av vissa kategorier och beslut om nya kategorier och tidplan för införandet av dessa. Det framgår av granskningen att systematiska utvärderingar av genomförda upphandlingar har inarbetats som ett moment i anvisningen för kategoristyrning i inköpsarbete. Genom detta anger regionledningskontoret i skriftlig kommentar till revisionens rekommendation att systematiska utvärderingar omhändertas på strategisk nivå för samtliga genomförda upphandlingar inom respektive inköpskategori. Regionledningskontoret framför också att en modell för utvärdering av upphandling är tänkt att, inom ramen för kategoristyrningen, utarbetas under 2023.

4.5.3 Bedömning

Revisionen bedömer att det genom processen med att begära in underlag och sammanställa ett inköpsbokslut bedrivs en systematisk uppsikt gällande inköpsområdet. Tidigare lämnad rekommendation om att stärka uppsikten kopplat till avtalsuppföljning bedöms därmed vara åtgärdad. Revisionen konstaterar dock att årsredovisningens beskrivning av inköpsområdet är kortfattad. Revisionen menar därför att regionstyrelsen bör överväga i vilken form styrelsen kan ta del den information som finns genom inköpsbokslutet samt hur fullmäktige kan ges en mer utförlig information av vilka utvecklingsområden som finns inom inköpsområdet.

Revisionen noterar exempelvis att behovet av digitalisering inom inköpsområdet lyfts fram i den längre versionen av inköpsbokslutet. Revisionen menar att inköpsbokslutet även behöver innehålla en analys av hur inköpsarbetet skulle kunna effektiviseras genom digitalisering. Denna analys behöver visa vad som krävs för en sådan utveckling.

⁸⁷ Rekommendation 31840 till hälso- och sjukvårdsnämnden, regionrevisorerna projektrapport 9/19 Beställarnämndernas förutsättningar för avtalsuppföljning RK 2019-0050

⁸⁸ Delrapport trafiknämnden 2022 RK 2022-0033

⁸⁹ Regionfullmäktige beslutade den 5 maj 2020 (RS 2019-1148) att införa kategoristyrning i inköpsarbete.

Kopplat till tidigare lämnad rekommendation om att säkerställa rutiner och arbetssätt för att genomföra systematiska utvärderingar av upphandlingar och avtal konstaterar revisionen att initiativ tagits och att det pågår ett utvecklingsarbete, i huvudsak inom ramen för arbetet med kategoristyrning. Rekommendationen bedöms därför vara delvis åtgärdad. Revisionen kommer att fortsätta följa detta arbete specifikt, liksom införandet av kategoristyrning generellt.

4.6 Förebyggande arbete mot oegentligheter i inköpsprocessen

Nämnder och bolag med stor inköp- och upphandlingsverksamhet är särskilt utsatta för risker för oegentligheter, bland annat i form av mutor eller annan korruption. Region Stockholms upphandlingar under 2021 uppskattades till ca 62 mdkr⁹⁰ vilket gör det förebyggande arbetet för att motverka oegentligheter viktigt.

Mot denna bakgrund har revisionen granskat hur regionstyrelsen säkerställer ett tillräckligt arbete för att förebygga oegentligheter i nämnders och bolags inköpsprocess.⁹¹ Med oegentligheter avses i granskningen ett medvetet bedrägligt beteende som strider mot regionens eller nämndens/styrelsens regelverk, vänskapskorruption, jäv samt förtroendeskadligt agerande och korruption.

4.6.1 Styrande dokument

Revisionens granskning visar att det finns ett antal policyer och riktlinjer som berör och styr det förebyggande arbetet kopplat till oegentligheter inom inköpsprocessen. Två grundläggande styrdokument är *Uppförandekod för Region Stockholm*⁹² och *Riktlinjer för anti-korruption och representation*⁹³ (hädanefter benämnt uppförandekoden respektive riktlinje antikorruption). För inköpsområdet finns även *Policy för inköp*⁹⁴ och *Riktlinjer för inköp*⁹⁵. Utöver ovan nämnda styrdokument finns *Riktlinje för intern kontroll*⁹⁶ som styr hur nämnder och bolag ska arbeta med intern kontroll.

Styrdokumenterna beskriver hur de som arbetar inom regionen förväntas agera i det vardagliga arbetet utifrån regionens grundläggande värderingar. Dokumenten innehåller också mer detaljerade regler som anställda ska följa för att bland annat motverka korruption. Det framgår att nämnder och bolag ska ta hänsyn till risker för jäv, korruption och andra oegentligheter vid identifiering och analys av risker och utformning av kontroller.

⁹⁰ Uppskattat upphandlingsvärde för annonserade upphandlingar (inkl LOV) 2021 enligt Årsrapport Inköp 2021 RS 2022-0140

⁹¹ Huvudfokus har varit styrningen för att förhindra eller minska risk för oegentligheter som begås av anställda inom den egna organisationen.

⁹² RS 2019-0829

⁹³ RS 2020-0266

⁹⁴ RS 2019-0063

⁹⁵ LS 2018-0667

⁹⁶ RS 2019-0866

Detta gäller särskilt i samband med upphandling och inköp, avtalsefterlevnad samt hantering av fakturor och utbetalningar. Fördelning av ansvar ska även säkerställa att risker för oegentligheter, korruption och jäv minimeras.

4.6.2 Kommunikation och utbildning

De ovan nämnda styrdokumenterna finns publicerade på regionens intranät tillsammans med en del internt och externt utbildningsmaterial med tips för extern vidareutbildning, inklusive e-learning, pedagogiska filmer, dilemmaövningar m.m. Det finns också ett antal nätverk, exempelvis för inköpsansvariga och för funktioner som arbetar med intern kontroll, för informations- och erfarenhetsutbyte. I dessa nätverk kan, enligt intervjuer, frågor om oegentligheter vid behov tas upp och diskuteras. Nätverken träffas några gånger per termin.

Under hösten 2022 initierade regionledningskontoret ett seminarium om korruption med NOA⁹⁷ där bl.a. inköpsansvariga kunde delta. I samband med seminariet föredrogs även regionens styrning och hur nämnder/bolag kan arbeta med det förebyggande arbetet mot oegentligheter. Enligt intervjuer finns det dock ingen plan på central nivå för kontinuerlig utbildning om oegentligheter. Det pågår dock diskussioner om att införa regiongemensam e-learning inom området. Ett annat förslag är att arbeta mer tematiskt med vissa av styrdokumenterna så att de regelbundet tas upp och diskuteras i verksamheterna.

4.6.3 Uppföljning

Enligt policyn *Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm*⁹⁸ ska regionstyrelsen ha en övergripande kontroll över att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges vision och mål och de styrande dokumenten, över att lagar efterlevs samt över att den ekonomiska förvaltningen är effektiv och säker. Regionstyrelsen ska enligt inköspolicyn bedriva uppsikt över nämnders och bolags inköpsarbete och säkerställa att inköpsarbetet bedrivs effektivt (se även avsnitt 4.5).

I verksamhetsberättelsen ska nämnder och bolag⁹⁹ enligt regionledningskontorets anvisning övergripande kommentera de viktigaste åtgärderna kopplat till risker för korruption samt efterlevnad av styrdokumenterna inom området. I regionstyrelsens verksamhetsberättelse för 2021 framgår vilka insatser styrelsen för egen del arbetat med under året. Det görs dock ingen samlad bedömning och återrapportering utifrån ett uppsiktsperspektiv av inrapporteringen från nämnder och bolag, varken i regionstyrelsens verksamhetsberättelse eller i årsredovisningen för Region Stockholm.

Som framgått av avsnitt 4.5 följs inköpsarbetet årligen upp via en obligatorisk bilaga till nämnders och bolags verksamhetsberättelser. I bilagan ska bl.a.

⁹⁷ Nationella anti-korruptionsgruppen inom Polisens Nationella Operativa Avdelning

⁹⁸ RS 2020-0740

⁹⁹ Bolagen rapporterar motsvarande i rapporten *Särskild bolagsredovisning*

anges antal och belopp för slutförda upphandlingar över och under direktupphandlingsgränsen, hur man arbetar för att motverka direktupphandlingar och hur man arbetar med avtalsuppföljning. Uppgifterna från alla nämnder/bolag sammanställs av regionledningskontoret i det så kallade inköpsbokslutet. Av inköpsbokslutet framgår bl.a. en del arbete som bedrivits inom avtalsuppföljning och uppförandekod för leverantörer. Några allmänna förbättringsområden lyfts fram (se vidare avsnitt 4.5), men det lämnas inga specifika uppmaningar eller dylikt till enskilda nämnder eller bolag.

Granskningen visar vidare att det inte finns någon utpekad ansvarig funktion för styrdokumentens uppförandekoden och riktlinje anti-korruption inom regionledningskontoret. Enligt uppgift var det den tidigare regelefterlevnadschefen som tog fram uppförandekoden och riktlinjen. Emellertid har tjänsten regelefterlevnadschef varit vakant i ca 1,5–2 år men upprätthålls delvis av annan tjänsteman inom regionledningskontoret. En översyn av regelefterlevnadsfunktionen förväntas ske framöver efter tillsättning av ny regiondirektör.

I avvaktan på detta har arbetet primärt handlat om att upprätthålla den lagstadgade centrala visselblåsfunktionen som är en viktig komponent i arbetet med skydd mot oegentligheter (se avsnitt 4.7).

4.6.4 Bedömning

Revisionen konstaterar att det finns ett ramverk med ett antal policyer och riktlinjer som berör och reglerar oegentligheter inom inköpsprocessen. Dessa styrande dokument bedömer revisionen i huvudsak vara utförliga och omfatta nödvändiga beskrivningar av hanteringen av oegentligheter på en central/övergripande styrnivå. Revisionen ser positivt på de diskussioner som förs om att införa ytterligare stöd inom området som t.ex. införande av e-learning.

Genom publicering av styrdokument på intranätet och inrättande av olika nätverk bedömer revisionen att det finns en styrning och kanaler för informations- och erfarenhetsutbyte. Det centrala visselblåsarssystemet gör det möjligt att anmäla oegentligheter och missförhållanden, även för den som vill vara anonym.

Revisionen konstaterar att arbetet med att förebygga oegentligheter hanteras inom en rad områden men att det kan bli mer tydligt hur styrelsen utifrån sin uppsikt hanterar detta ur ett helhetsperspektiv. Styrelsen bör därför se över den formella återrapporteringen utifrån ett uppsiktsperspektiv med en tydligare samlad bedömning av nämnder och bolags arbete enligt regionens styrdokument inom området.

4.7 Visselblåsarfunktionen

I november 2019 publicerade Europaparlamentet direktivet om skydd för personer som rapporterar om överträdelser.

Den 17 december 2021 trädde den så kallade visselblåsarlagen¹⁰⁰ i kraft i Sverige¹⁰¹. Enligt lagen ska bl.a. anställda kunna larma om missförhållanden på en arbetsplats. Den som anmäler ett missförhållande ska skyddas mot represalier.

Revisionen har granskat Region Stockholms visselblåsarfunktion. Syftet med granskningen har varit att bedöma om regionstyrelsen har en tillräcklig intern styrning och kontroll avseende visselblåsarfunktionen. Granskningen har genomförts med hjälp av intervjuer, dokumentstudier, stickprovsgranskning av inkomna visselblåsningsärenden samt en enkätundersökning.

4.7.1 Visselblåsartjänsten i regionen

Regionstyrelsen fattade 2019 beslut¹⁰² att upprätta en central *visselblåsarfunktion*. I regiondirektörens beslut¹⁰³ om uppbyggandet av tjänsten framgick att funktionen skulle bemannas av regelefterlevnadschefen, chefsjuristen och HR-direktören. Regelefterlevnadschefen skulle vara ansvarig för funktionen och hanteringen av inkomna anmälningar skulle fördelas mellan de tre funktionerna. Regiondirektören beslutade även att upphandla en säker kommunikationskanal och ärendehanteringsverktyg (*systembaserad visselblåsartjänst*).

Visselblåsartjänsten möjliggör en anonym rapportering och återkoppling till rapportören/visselblåsaren. Kommunikationen mellan rapportör och mottagare sker via en kod som rapportören får för att kunna följa ärendet, utan att behöva ange personuppgifter. Tjänsten är frikopplat från regionens IT-system och webbtjänster. Data i tjänsten krypteras och loggning av aktivitet sker. Granskningen visar att merparten av de som nyttjat tjänsten också varit trygga med att de varit anonyma.

Visselblåsartjänsten är tillgänglig via regionens intranät, men inte via regionens externa hemsida. Det innebär att visselblåsarlagens krav att även en tidigare anställd och en person som gör en förfrågan om eller söker arbete i regionen har svårt att rapportera om misstänkt oegentlighet. I fullmäktiges budget¹⁰⁴ för 2023 framgår att möjligheten till en extern visselblåsartjänst ska ses över.

Regionledningskontoret genomförde 2022 en egen utvärdering och bedömde då att visselblåsartjänsten uppfyller kraven i dataskyddsförordningen när det gäller behandling av personuppgifter. Granskningen visar att vid upphandlingen av visselblåsartjänsten ställdes ett antal krav på informationssäkerhet. Ingen uppföljning av att kraven efterlevs har dock genomförts.

¹⁰⁰ Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (visselblåsarlagen)

¹⁰¹ Offentliga arbetsgivare, t.ex. kommuner och regioner, hade fram till den 17 juli 2022 att implementera en visselblåsartjänst.

¹⁰² Regionledningskontorets verksamhetsplan 2019, LS 2018–0696 och LS 2018–1178

¹⁰³ Delegationsbeslut RDR 9074, LS 2019-0552

¹⁰⁴ Budget 2023 för Region Stockholm, RS 2022-0123

4.7.2 Hantering av inkomna ärenden

Under 2022 har totalt 55 anmälningar inkommit till visselblåsartjänsten. Anmälningarna har rört misstankar mot enskilda personer om korruptionsrelaterade brott eller andra allvarliga händelser av misskötsamhet. Enligt uppgift har det inte i något fall gått att verifiera att oegentligheter eller allvarlig misskötsel förekommit. Inga anmälningar eller utredningar har lett till polis-anmälningar.

Granskningen visar att det på intranätet finns skriftliga rutiner som beskriver processen för hantering av anmälan och vad rapportören kan förvänta sig, exempelvis om återkoppling i ärendet. Därutöver finns information om vad visselblåsartjänsten är, när och hur den ska användas, vem som kan vissla/rapportera samt om anonymitet och personuppgiftshantering. Enlig lagen ska den rapporterade personen få en bekräftelse om att rapporten är mottagen inom sju dagar från mottagandet¹⁰⁵. Stickprovsgranskning¹⁰⁶ visar att bekräftelse lämnats i samtliga tre granskade ärenden inkomna efter 17 juli och i 2 av 7 granskade ärenden inkomna före det datumet.

Vidare ska visselblåsarfunktionen ge en återkoppling i ärendet till den rapporterade personen inom tre månader från det datum bekräftelse av mottagande har skett. Stickprovsgranskningen visar att detta görs i de tre ärendena efter den 17 juli men inte i något av de tidigare ärendena som granskats.

Vidare visar granskningen att vem som hanterar en viss inkommen anmälan beror på anmälanens karaktär. Vissa anmälningar vidareförmädlas till berörd verksamhet med krav på återrapportering. Det sker om utredningsgruppen vid visselblåsarfunktionen bedömer att det är det lämpligaste förfarandet. Lagen ställer krav på att de anställda inom funktionen ska vara oberoende. I det fallet anmälan rör någon i mottagningsfunktionen eller högre chefer inom regionledningen ska därför extern expertis kopplas in i utredningen av jävs-skäl.

Enligt rutinbeskrivning¹⁰⁷ ska varje inkommen anmälan diarieföras. De steg i hanteringen som ska dokumenteras är den inkomna anmälan, bekräftelse om att anmälan är mottagen, utredning av ärendet inklusive om detta har vidarebefordrats till någon annan verksamhet för utredning, återkoppling till den rapporterade personen om vad utredningen visade och vilka åtgärder har vidtagits. Revisionens stickprovsgranskning av inkomna anmälningar visar att bara i tre av ärendena finns dokumentation av samtliga ovannämnda steg. För tre av tio ärenden finns ingen dokumentation avseende meddelande om anmälningsmottagande, utredning eller återkoppling.

¹⁰⁵ Den rapporterade personen kan dock avstå från att få bekräftelse vilket måste framgå av anmälan.

¹⁰⁶ Stickprovet omfattar perioden jan-okt 2022 och det är ett urval av tio ärenden bland fyrtiotvå inkomna, vilket motsvarar 24 % av samtliga inkomna ärenden under perioden. Sju av dessa ärenden har inkommit innan den 17 juli 2022 vilket var sista datumet för offentliga arbetsgivare att ha implementerat visselblåsarlagen.

¹⁰⁷ RS 2022-0592

Samtliga tre har inkommit innan den 17 juli 2022. För fyra ärenden finns vissa steg dokumenterade.

Regiondirektören får regelbunden återkoppling om inkomna ärenden. Fullmäktige får information om inkomna ärenden genom en kort rapportering i årsredovisningen för Region Stockholm.

4.7.3 Kännedom om visselblåsarfunktionen

Revisionen konstaterar att visselblåsarfunktionen inte är helt synlig och lättillgängligt på intranätet. En anledning till detta är, enligt intervjuade, att utformningen av intranätet har ändrats ett antal gånger under de åren som tjänsten har funnits.

I utbildningen av nyanställda ingår också att synliggöra bl.a. riktlinjerna för anti-korruption.¹⁰⁸ I riktlinjerna framgår att misstankar om allvarliga oegentligheter kan rapporteras öppet eller anonymt till den centrala visselblåsar-tjänsten eller lokala om sådana finns.

Enkätundersökning¹⁰⁹ visar att cirka 60 procent av de svarande känner till att det finns en visselblåsarlag, men att endast drygt 40 procent känner till visselblåsarfunktionen. Drygt hälften av de svarande uppger dock att de vet var de ska vända sig för att anmäla misstankar om oegentligheter eller missförhållanden. Ungefär 20 procent av de svarande uppger att de någon gång har tvekat om att anmäla en oegentlighet/missförhållande p.g.a. rädsla för repressalier från arbetsgivaren.

4.7.4 Bedömning

Offentliga arbetsgivare behövde implementera visselblåsarlagen senast den 17 juli 2022. Regionstyrelsen inrättade en visselblåsarfunktionen och visselblåsar-tjänst redan 2019. Revisionen bedömer att den interna styrningen och kontrollen avseende hanteringen av inkomna anmälningar successivt har förbättrats.

Revisionen bedömer att visselblåsar-tjänsten behöver synliggöras mer på intranätet och att informations- och utbildningsinsatser kring funktionen bör öka. Revisionen ser positivt på att regionstyrelsen ska se över möjligheten till en extern visselblåsar-tjänst. En sådan skulle leda till bättre följsamhet av visselblåsarlagen genom att t.ex. tidigare anställda också får möjlighet att anonymt anmäla eventuella missförhållanden/oegentligheter.

Rekommendation:

- Ledningen för regionledningskontoret bör säkerställa att visselblåsar-tjänsten är känd bland regionens medarbetare, t.ex. genom

¹⁰⁸ Riktlinjer för anti-korruption, RS 2020-0266

¹⁰⁹ Enkäten omfattade 4 194 slumpmässigt valda medarbetare fördelade på samtliga av regionens verksamheter. Enkäten innehöll 18 frågor och hade totalt sett en svarsfrekvens på ca 39 procent. Många av enkätens frågor berörde hantering av inkomna anmälningar och förutsatte att en faktisk anmälan hade gjorts, därför varierar svarsfrekvensen för respektive fråga.

regelbundna utbildnings- och informationsinsatser samt genom att bättre synliggöra visselblåsartjänsten på regionens intranät.

4.8 Bidrags- och projekthantering

Revisionen har under 2022 granskat den interna kontrollen av bidragshantering, och speciellt riktade statsbidrag, inom regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, SLSO och Karolinska¹¹⁰. Granskningarna har även omfattat om en korrekt hantering i räkenskaperna säkerställs.

4.8.1 Bakgrund

Riktade statsbidrag (kallas även för specialdestinerade statsbidrag¹¹¹) är avsedda för en bestämd verksamhet eller ett visst ändamål. De kräver i regel någon form av motprestation och återrapportering och betalas ofta inte ut med automatik utan måste sökas¹¹². Allmän kritik mot de riktade statsbidragen är bland annat att de annonseras för sent i förhållande till regioners och kommuners budgetprocess och planeringsförutsättningar vilket försvårar utnyttjandet. Bidragen är vidare oftast ettåriga och kan därmed endast utnyttjas för kortvariga insatser utanför ordinarie verksamhet. Bidragen medför också en hel del administration.¹¹³ Även om bidragen innebär ett tillskott i finansieringen innebär hanteringen en del utmaningar.

I samband med pandemin höjdes den samlade nivån på riktade statsbidrag till regionerna väsentlig då en rad pandemirelaterade statsbidrag tillkom. För Region Stockholms del ökade de riktade statsbidragen från en nivå på cirka 6,4 mdkr år 2019 till som högst 14,8 mdkr 2021. Under 2022 har Region Stockholm mottagit riktade statsbidrag på 10,5 mdkr.¹¹⁴

För flera av regionens nämnder och bolag har revisionen under ett antal år pekat på felaktigheter i redovisningen och hanteringen av bidrag generellt, och särskilt de riktade statsbidragen. När det gäller regionstyrelsens hantering av de riktade statsbidragen, pekade revisionen i årsgranskning 2021 bland annat på att det tydligt bör framgå hur enskilda statsbidrag förmedlas vidare till verksamheterna och att det bör tydliggöras hur beslut om detta ska fattas.

¹¹⁰ Se även revisionens årsrapporter 2022 för hälso- och sjukvårdsnämnden, SLSO och Karolinska

¹¹¹ Båda begreppen används i regionen. I årsredovisningen används t.ex. begreppet "riktade" medan regionledningskontorets rutin för statsbidrag använder begreppet "specialdestinerade".

¹¹² Definition enligt regionledningskontorets rutin Redovisning av statsbidrag och övriga bidrag, 2021-05-26

¹¹³ Se bland annat rapporter från Statskontoret, Riksrevisionen samt information på SKR:s hemsida.

¹¹⁴ Angivna belopp är hämtade från resultatraden "Statsbidrag och övriga bidrag" i årsredovisningarna. Beloppen innehåller därmed även en del andra bidrag. Förändringarna mellan åren beror dock i huvudsak på förändringar i de riktade statsbidragen.

4.8.2 Processen för statsbidragshantering

Med undantag för de statsbidrag som under pandemin riktades till kollektivtrafiken brukar merparten av de riktade statsbidragen till regioner vara inriktade mot hälso- och sjukvården. Det finns därför sedan tidigare en samverkan mellan regionledningskontoret och hälso- och sjukvårdsförvaltningen gällande hanteringen. Samverkan har varit informell, men under 2022 har det pågått ett arbete med att kartlägga, strukturera och dokumentera processen. För att förbättra den interna kontrollen i statsbidragshantering har regionledningskontoret också utarbetat och successivt implementerat en form av databas i Excel för löpande uppföljning och dokumentation av hanteringen av varje enskilt statsbidrag.

Granskningen visar att de två förvaltningarna hjälps åt med att identifiera vilka riktade statsbidrag som kan antas komma inför och under det kommande verksamhetsåret. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen gör sedan en bedömning av om regionen är behörig att söka respektive statsbidrag och hur det kan komma att utnyttjas. I de flesta fall är det hälso- och sjukvårdsförvaltningen som aviserar regionens intresse för statsbidraget, medan det sedan oftast är regionledningskontorets ansvar (inom ramen för resultatenheten koncernfinansiering, se avsnitt 6.2) att formellt rekvirera respektive statsbidrag. Det är med något enskilt undantag alltid regionledningskontoret som tar emot utbetalningen av statsbidraget. Regionledningskontoret har därefter ansvar för att hålla reda på samtliga inkommande statsbidrag och vidareförmedla dessa till den nämnd, vanligtvis hälso- och sjukvårdsnämnden, som ska utnyttja bidraget alternativt i sin tur vidareförmedla till olika vårdgivare.

En generell grundprincip som är fastslagen både i styrdokumentet Integrerad ledning och styrning (ILS) och i fullmäktiges budget 2022 är att statsbidrag oavkortat ska fördelas till den nämnd vars verksamhet bidraget avser. Vidareförmedlingen av statsbidrag från regionledningskontoret till verksamheterna sker på tre olika sätt. Några statsbidrag vidareförmedlas inom ramen för fullmäktiges budget för det kommande verksamhetsåret, dvs. statsbidraget utgör en del av anslaget till berörd nämnd. Andra bidrag vidareförmedlas löpande från regionledningskontoret till hälso- och sjukvårdsnämnden utan några särskilda beslut. Här utgår regionledningskontoret från vilka bidrag som hälso- och sjukvårdsnämnden har tagit upp som intäkter i sin verksamhetsplan för det kommande året. Den tredje varianten för vidareförmedling av statsbidragen är att regionledningskontorets ekonomidirektör fattar ett verkställighetsbeslut gällande vidareförmedling av ett enskilt bidrag. I tidigare granskning har revisionen bedömt att det inte funnits en tydlig delegation för ekonomidirektören att fatta dessa verkställighetsbeslut. Genom beslut av regiondirektören i juni 2022¹¹⁵ finns nu en sådan delegation. Tidigare lämnad rekommendation¹¹⁶ är därmed åtgärdad.

¹¹⁵ RRD2102, RS 2022-0463

¹¹⁶ Rekommendation nr 29139, regionrevisorerna årsrapport regionstyrelsen 2016

Enligt uppgift kommer statsbidrag fr.o.m. 2023 enbart vidareförmedlas från regionledningskontoret genom verkställighetsbeslut.

Under flera år har räkenskapsrevisionen visat att projektmedel i flera nämnder och bolag inte har redovisats enligt god redovisningssed. Projektmedel har redovisats som förutbetalda projektmedel och balanserats till nästkommande år utan att det funnits underlag som visat att detta är förenligt med de ursprungliga villkoren för bidragen. Ett sådant villkor kan t.ex. vara att bidraget är ettårigt och därmed bara får utnyttjas under innevarande verksamhetsår.

Revisionen har tidigare konstaterat att de bidrag som hanterats felaktigt många gånger härrört från internt förmedlade medel från hälso- och sjukvårdsförvaltningen där regleringen av användningen har funnits i interna avtalet/beslut från hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Denna reglering har inte alltid angett vilket faktiskt statsbidrag som är grunden till bidraget och har inte alltid varit förenlig med de ursprungliga villkoren för det specifika statsbidraget. Av årets granskning framkommer att det i hälso- och sjukvårdsförvaltningens vidareförmedling av bidrag till andra nämnder och bolag under 2022 tydligt framgår ursprung och villkor för bidraget.

Granskning av SLSO och Karolinska visar att det även för 2022 kvarstår felaktiga balansposter. Framförallt SLSO har dock arbetat med att korrigera tidigare felaktigheter och har bl.a. återbetalat felaktigt balansförda statsbidrag till hälso- och sjukvårdsnämnden. För Karolinska framkommer att det under 2022 tillkommit nya felaktigheter i räkenskaperna. För hälso- och sjukvårdsförvaltningen kvarstår felaktigheter i räkenskaperna.

4.8.3 Interna regelverk

Granskningen visar att det inte tidigare funnits någon regionövergripande processbeskrivning gällande hanteringen av riktade statsbidrag vare sig generellt eller specifikt för olika typer av statsbidrag. Den processbeskrivning som enligt tidigare avsnitt har tagits fram används nu internt inom regionledningskontoret. Processbeskrivningen är dock inte publicerad eller på annat sätt dokumenterad och tillgänglig för alla aktörer.

Varje enskilt statsbidrag har egna regler och villkor. Utöver vilka som är berättigade att söka statsbidraget kan villkoren handla om under vilka år statsbidraget får användas (vanligtvis endast ett år), vilken typ av återredovisning som ska göras gällande användningen samt om outnyttjade medel ska återbetalas eller inte. Det framgår av granskningen 2022 att i de fall det från regionledningskontorets sida finns ett verkställighetsbeslut om vidareförmedling så tydliggör beslutet vilka villkor som gäller samt att mottagande part övertar hela ansvaret för statsbidraget. I de övriga två fallen av vidareförmedling, via anslag och kopplat till hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhetsplan, finns inga sådana specifika skrivningar om villkor och ansvar till mottagande part.

I maj 2021 upprättade regionledningskontoret rutinen Redovisning av statsbidrag och övriga bidrag. Rutinen beskriver översiktligt hur vidareförmedling från regionledningskontoret till verksamheterna ska gå till, men är i huvudsak inriktad på vilka konton som ska användas i räkenskaperna och hur bidragen ska periodiseras. Rutinen saknar information om övrig hantering av statsbidragen, t.ex. hur och när ansvar för villkoren i statsbidragen förs över samt hur medel som inte har upparbetats och som behöver återbetalas ska hanteras. Här framgår istället av granskningen att regionledningskontoret inför delårs- och årsbokslut skickar ut mail med påminnelser gällande t.ex. att statsbidrag kan behöva återbetalas. Det framgår också att regionledningskontoret via nätverksträffar påmint förvaltningarna om att tidigare felaktigheter i räkenskaperna behöver hanteras.

Utöver rutinen för statsbidrag finns också en rutin för projektredovisning vilken behandlar externt finansierade projekt där medel inkommer från t.ex. stiftelser, läkemedelsindustri och staten. Denna rutin är nära kopplad till tidigare nämnd rutin för hantering av statsbidrag och övriga bidrag och kompletterar, men också överlappar, delvis rutinen med mer allmänna anvisningar för bidragshantering. Enligt rutinen för projektredovisning bör varje förvaltning/bolag som hanterar externa projektmedel ha internt beslutade riktlinjer/regelverk för dessa.

4.8.4 Bedömning

Revisionen konstaterar att regionens hantering av riktade statsbidrag sker i flera led med flera parter inblandade i ansökan om statsbidrag. Statsbidragen vidareförmedlas internt, ofta två gånger, innan de når slutanvändaren av bidraget. För en korrekt hantering av statsbidragen genom hela processen menar revisionen att det är viktigt med en tydlig översiktlig beskrivning där också ansvar och roller i de olika stegen är tydliggjorda. Regionledningskontoret bör därför på en regionövergripande nivå tydliggöra processen för statsbidragshantering, t.ex. genom att den framtagna processbeskrivningen tillgängliggörs i lämplig form för samtliga berörda parter i regionen.

Revisionen konstaterar, liksom i tidigare granskningar, att de riktade statsbidragen hanteras av ett fåtal personer inom regionledningskontoret med stor risk för personberoende. Detta är ytterligare ett skäl till att processen har behövt vara dokumenterad och att det som komplement till den övergripande processdokumentationen behövs detaljerad rutinbeskrivning för hanteringen inom regionledningskontoret.

Revisionen har tidigare rekommenderat regionledningskontoret att i syfte att ytterligare stärka den interna kontrollen upprätta dokumenterade rutinbeskrivningar för väsentliga processer med påverkan på den finansiella rapporteringen¹¹⁷.

¹¹⁷ Rekommendation nr 29370, regionrevisorerna, delrapport regionstyrelsen 2019

Revisionen vill betona att denna rekommendation bl.a. avser regionledningskontorets interna rutiner för statsbidragshanteringen och ser därför positivt på att det nu har tagits fram en processbeskrivning för denna del av den finansiella rapporteringen. Revisionen har också tidigare särskilt rekommenderat regionledningskontoret att dokumentera hanteringen av statsbidrag inklusive roller och ansvar för att minska sårbarheten vid personella förändringar.¹¹⁸ Denna rekommendation bedöms nu vara åtgärdad, se dock ny rekommendation nedan angående att tydliggöra processen på en regionövergripande nivå.

Revisionen ser också positivt på att det under året succesivt har implementerats en databas för dokumentation av den löpande hanteringen av varje enskilt statsbidrag. Revisionen noterar att regionledningskontoret i fortsättningen avser att enbart vidareförmedla statsbidrag genom verkställighetsbeslut eftersom detta skapar en mer enhetlig och tydligare hantering. Även om ansvariga inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen genom sitt arbete med att bedöma statsbidrag är väl insatta i villkoren för olika statsbidrag så innebär förändringen också att det generellt kommer vara en formellt tydligare avlämning av ansvaret från regionledningskontoret till hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Varje nämnd och bolag har i grunden ansvar för att hantera inkommande bidrag korrekt. Samtidigt menar revisionen att de rutinbeskrivningar som tagits fram av regionledningskontoret behöver utgöra ett heltäckande stöd för alla moment i hanteringen av statsbidragen. Risk finns också för oklarheter när det finns två rutinbeskrivningar som båda handlar om hantering av externa bidrag och som delvis överlappar varandra. Regionledningskontoret bör samla och utveckla rutinerna så att beskrivningen blir heltäckande för hela den lokala hanteringen av bidrag inklusive statsbidragen.

Bedömningar av hanteringen inom övriga granskade nämnder framgår i revisionens årsrapport för respektive nämnd.

Rekommendationer:

- Regionledningskontorets ledning bör på en regionövergripande nivå tydliggöra processen för statsbidragshanteringen
- Regionledningskontorets ledning bör samla och utveckla rutinerna för statsbidrag och projekthantering så att beskrivningen blir heltäckande för hela den lokala hanteringen av bidrag/projekt inklusive statsbidragen.

¹¹⁸ Rekommendation nr 37774, regionrevisorerna, årsrapport regionstyrelsen 2019

4.9 Hanteringen av hälsodata

Nedan återges ett sammandrag av granskningens iakttagelser samt revisionens bedömning. Granskningens iakttagelser mer i detalj redovisas i en promemoria till regionledningskontoret.

Med hälsodata avses data i journaler och statistik om patienter. Regionstyrelsen inrättade under 2019 ett centrum för hälsodata (CHD) som ska underlätta för forskares tillgång till hälsodata samt användandet av hälsodata för innovation och utveckling inom vården. Det kan till exempel handla om säkrare diagnostiska verktyg, effektiva behandlingar och livsnödvändiga vacciner och läkemedel.

Revisionen har granskat om utlämnande av hälsodata sker juridiskt säkert och på ett etiskt riktigt sätt så att den enskilda patientens integritet skyddas, samtidigt som åtkomst och användandet av hälsodata underlättas. Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och studier av processen för utlämnande av data hos CHD, intervjuer med handläggare på CHD och Region Stockholms forsknings- och innovationsdirektör. Revisionen har i enkäter tillfrågat vårdgivarnas FoU-ansvariga och forskare som ansökt om data om deras erfarenheter av ansökningsprocessen och dataleveransen.

Hälsodata framhålls vara strategiskt viktigt i såväl fullmäktiges forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi 2021-2024¹¹⁹ som i Life science-strategin¹²⁰ för Stockholmsregionen. Totalt har det sedan år 2020 inkommit 145 ansökningar om datauttag. Fram till december 2022 är totalt 72 ansökningar slutförda.

Centrumet har organiserats som ett samarbetsorgan inom regionen. CHD fungerar som kontaktpunkt för forskare och har kontakter med vårdgivare, hälso- och sjukvårdsnämnden och olika statliga myndigheter. CHD stöttar forskare som söker data där de flesta i dagsläget rör den s.k. VAL-databasen¹²¹ som förvaltas av hälso- och sjukvårdsförvaltningen och vårdens huvudjournalssystem Take Care som förvaltas av Karolinska universitetssjukhuset. De flesta ansökningarna rör uttag ur VAL, därefter Take Care. Granskningen visar att allt fler frågor gäller uttag från flera källor eller informationsägare. Tillfrågade FoU-ansvariga pekar på nyttan av samordning och enhetlighet i utlämnandet av data genom att CHD utgör en kontaktpunkt.

Att få tillgång till hälsodata med personuppgifter är omgärdat av flera lagar, regler och krav. Detta innebär bland annat att forskning på data med personuppgifter som rör hälsa, så kallade känsliga personuppgifter, alltid måste föregås av tillstånd från Etikprövningsmyndighet (EPM) och att säkerheten kring hanteringen av uppgifterna måste vara hög. Det finns också flera råd

¹¹⁹ Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm 2021–2024

¹²⁰ Regionfullmäktige 2021-06-08, RS 2019-0751

¹²¹ <https://www.folkhalsokollen.se/datakallor/val-databaserna/>, uttagsdatum 2022-06-15

och samverkansgrupper kopplat till CHD. Bl.a. ett patientråd där Funktionsrätt Stockholm, Synskadades Riksförbund och Delaktighet, Handlingskraft och Rörelsefrihet (DHR) medverkar. Det finns vidare ett samverkansråd för diskussion där vårdgivarnas FoU-ansvariga, dataskyddsombud, och chefläkare deltar samt ett prekvalificeringsråd för bedömning av de enskilda ansökningarna av hälsodata där bland flera regionledningens juridikfunktion deltar.

Arbetsprocessen för utlämning av hälsodata omfattar flera steg och flera kompetenser som bidrar till bedömning av ansökan och hur utlämningen bäst sker. För både uttag ur VAL och Take Care arbetar CHD utifrån en checklista. För övriga datakällor finns inte en lika uppstyrd process. En kartläggning av regionens hälsodatakällor avseende informationsägarskap och förvaltning av källorna har påbörjats för att bland annat undersöka flaskhalsar i processen. För en slutgiltigt godkänd ansökan stämmer CHD av med flera olika instanser som vårdgivare/informationsägare, tekniker, berörda förvaltare/driftspartner m fl. Även avstämningar med sökande forskare behövs kring bland annat koderna för att datauttaget ska bli det efterfrågade. Tidsåtgången uppfattas av en del forskare som projektpåverkande. Granskningen visar att kommunikationen från CHD dock har blivit allt tydligare vilket bättre balanserar sökandes förväntningar med den faktiska handläggningsprocessen. Revisionen noterar samtidigt att det i fullmäktiges budget 2022 finns en indikator som avser handläggningstiderna för utlämning av hälsodata. Indikatorn uppnår inte sitt målvärde, i likhet med de föregående åren.

Från att ha haft omsättning på handläggare har nu CHD en grupp av fasta handläggare. Tidigare sökande menar sig ha fått fel data levererade, något som dock få respondenter i granskningen menar sker i dagsläget. Region Stockholm och CHD har under våren 2022 kommit överens med flera branschorganisationer inom läkemedels- och medicinteknik om gemensamma regler för hälsodata¹²². Det berör framför allt hur samverkan och användning och utlämnande av hälsodata ska gå till från de verksamheter inom regionen som har tillgång till hälsodata.

Bedömning

Revisionen bedömer att utlämnandet av hälsodata i huvudsak sker samordnat, juridiskt säkert och på ett etiskt riktigt sätt. Processen för utlämning sker i steg där flera olika kompetenser är inkopplade i kontroll och i beslut. Framför allt avstämningar, kontrollfrågor och bedömningar av flera kompetenser

¹²² <https://www.regionstockholm.se/om-regionstockholm/forskning-och-innovation/Nyheter/2022/06/overenskommelse-om-halsodataranschorganisatione>, uttagsdatum 2022-06-15

bidrar till ett säkert förfarande. Rutiner för utlämning av data från VAL och Take Care är väl etablerade.

Data från andra källor eller andra slags data lämnas inte ut lika frekvent och har därför inte lika upparbetade rutiner. För en forskare som ansöker om utlämnande är det ofta av vikt att processen går så snabbt som möjligt. Revisionen bedömer därför att ledningen bör arbeta fram rutiner även för andra typer av datakällor än VAL och Take Care.

Då förfrågningarna som rör fler datakällor eller informationsägare ökar bedömer revisionen att CHD:s samordnande roll blir allt viktigare. Dels för att göra utlämnandet enhetligt, dels för att avlasta vårdgivarna i hanteringen kring datautlämning.

Rekommendation:

- Regionledningskontorets ledning bör för utlämning av hälsodata arbeta fram en rutin för datauttag även för andra typer av datakällor än VAL och Take Care.

4.10 Vårdinformationsmiljön – underhåll och utveckling

Tillgång till en fungerande och ändamålsenlig vårdinformationsmiljö inklusive journalsystem, är kritiskt för effektivitet och kvalitet inom vården. Den data som samlas in är vidare både en operativ och strategisk tillgång, inte bara inom vården som sådan utan också för forskning och innovation. Region Stockholm konstaterade redan 2014 behov av att utveckla vårdinformationsmiljön, i vilket ingick att ersätta nuvarande huvudjournalsystem Take Care. Revisionen har i flera tidigare granskningar pekat på behov av att tydliggöra och säkerställa olika aspekter i utvecklingsarbetet. I ett särskilt projekt har revisionen granskat om regionstyrelsen säkerställer tillräckliga förutsättningar för en tydlig styrning av underhåll och utveckling av vårdinformationsmiljön.¹²³

Arbetet med att utveckla vårdinformationsmiljön har genom åren benämnts på olika sätt, bl.a. Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM). I grunden handlar det pågående och framtida utvecklingsarbetet om ett omfattande löpande generationsskifte gällande väsentliga delar i vårdinformationsmiljön.

I projektrapporten framgår att det finns oklarheter kring ansvar och ägarskap för den befintliga vårdinformationsmiljön, både när det gäller det övergripande ansvaret för helheten och ansvar för enskilda delar. Vidare menar revisionen att det behöver tydliggöras hur arbetet med att hålla ihop pågående arbete med vårdinformationsmiljön ska hanteras framöver.

¹²³ Regionrevisorerna projektrapport 11/2022 Vårdinformationsmiljön – underhåll och utveckling

För utvecklingsarbetet noteras särskilt att Karolinskas roll är otydlig. Hittills har sjukhuset deltagit i det regiongemensamma arbetet med förberedelser för nytt huvudjournalssystem och utveckling av datalager, men har samtidigt beslutat om och arbetat efter en egen it-strategi, framför allt med utveckling av vårddatalager. I fullmäktiges budget för 2023 har regionstyrelsen fått i uppdrag att säkerställa en behovsstyrd successiv utveckling av ett regionalt vårddatalager. Av beslutsunderlaget framgår att det är Karolinskas utveckling av vårddatalager som ska prövas i detta avseende. Karolinska har dock inte fått något formellt uppdrag från regionstyrelsen gällande utveckling av vårddatalager. Något alternativ till Karolinskas utveckling av vårddatalager framgår inte.

Revisionen konstaterar vidare att det finns betydande risker kopplat till det fortsatta arbetet med både nytt huvudjournalssystem och utveckling av vårddatalager. Det gäller bl.a. behov av standardisering av processer, termer och begrepp som en förutsättning för att kunna utbyta nödvändig information i vårdprocesserna. Även informations- och patientsäkerhetsrisker gällande vårddatalagret behöver analyseras. Revisionen menar vidare att regionstyrelsens beslutsunderlag till fullmäktiges två uppdrag i budget 2023 gällande vårdinformationsmiljön saknar viktig information om förutsättningarna för utvecklingsarbetet och hur det planeras. Särskilt behövs en total kalkyl för arbetet där alla olika kostnadsaspekter ingår. Revisionen konstaterar vidare att det behöver klargöras vilka typer av beslut i det fortsatta arbetet som bör fattas på den politiska nivån.

Revisionen har i projektrapporten rekommenderat regionstyrelsen att tydliggöra ansvar och roller gällande ägarskap och förvaltning av den nuvarande och framtida vårdinformationsmiljön samt att tydliggöra ansvar och roller för den fortsatta utvecklingen av vårdinformationsmiljön. Revisionen bedömer vidare att det är väsentligt för utvecklingen av ett regiongemensamt vårddatalager att regionstyrelsens respektive Karolinskas roller i detta utvecklingsarbete tydliggörs.

Revisionen har vidare rekommenderat regionstyrelsen att ta fram en strategisk plan som tydliggör hur det fortsatta arbetet ska genomföras och hur de risker och utmaningar som finns ska hanteras. Här betonas särskilt vikten av att regionstyrelsen säkerställer att informations- och patientsäkerhetsriskerna gällande vårddatalagret analyseras. Regionstyrelsen bör också säkerställa former för beslutsfattande i det fortsatta arbetet med vårdinformationsmiljön och att beslut fattas på rätt nivå. Slutligen bör regionstyrelsen snarast säkerställa att regionledningskontoret tar fram ett heltäckande ekonomiskt underlag gällande hela det nu planerade utvecklingsarbetet.

Revisorerna i revisorsgrupp I överlämnade rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2023-06-30.

4.11 Trafikplanering

Region Stockholm ansvarar för regional planering där transportsystemet generellt ingår liksom kollektivtrafiken mer specifikt. I ett särskilt projekt¹²⁴ har revisionen granskat om den regionövergripande trafikplaneringen sker utifrån en sammanhållen strategi, med samverkan såväl internt inom regionen som externt med länets kommuner.

I Region Stockholms ansvar ingår att ta fram och följa upp ett antal styrdokument med bäring på trafikplaneringen för hela Stockholmsregionen. Det är tre dokument som benämns som "regionala inriktningsdokument". Ett av dokumenten är den *regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFSS 2050)* som tas fram av tillväxt- och regionplanenämnden¹²⁵ och beslutas av fullmäktige. I RUFSS2050 finns delar som berör transportsystemet i sin helhet såväl som kollektivtrafiken mer specifikt. *Trafikförsörjningsprogrammet* arbetas fram av trafiknämnden och beslutas av fullmäktige. Programmet utgör regionens viktigaste styrdokument för kollektivtrafiken där långsiktiga mål för den regionala kollektivtrafiken definieras. Området styrs även av *länsplanen för transportinfrastruktur* som är en plan för statlig finansiering av infrastrukturåtgärder. Planen ska bidra till att de nationella transportpolitiska målen nås. Arbetet med planen ligger under Länsplane- och samhällsplaneringsutskottets ansvar¹²⁶ och planen fastställs av fullmäktige. Framtagandet av dessa dokument ska ske i samverkan med länets kommuner och andra intressenter.

Revisionens samlade bedömning är att det inte finns någon formaliserad strategi för regionens trafikplanering, men att samverkan sker såväl internt som externt. I arbetet finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning kopplad till framtagande och uppföljning av de olika styrdokumenterna. Revisionen bedömer dock att styrdokumentens inbördes förhållande behöver förtydligas och kommuniceras till externa intressenter. Även regionens styrning mot de mål som formuleras i dokumenten behöver utvecklas och ensas. När det gäller en mer löpande regional samverkan kring trafikplanering ser revisionen en förbättringspotential, särskilt kopplat till genomförandet av åtgärder som ska leda mot målen.

Revisionen har därför rekommenderat regionstyrelsen att tillsammans med trafiknämnden säkerställa att det inbördes förhållandet mellan de regionala inriktningsdokumenten för trafikplanering förtydligas, framför allt i sammanhang där samverkan sker med externa parter.

¹²⁴ Regionrevisorerna, Projektrapport 6/2022 Regional trafikplanering. Strategier, styrning och samverkan för trafikutveckling

¹²⁵ Enligt den nämndorganisation som gällde t o m 2022. Fr o m 2023 ligger ansvaret för revidering av RUFSS 2050 på infrastruktur- och regionplaneutskottet, under regionstyrelsen. Ansvaret för uppföljning av RUFSS 2050 ligger på klimat- och regionutvecklingsnämnden.

¹²⁶ Enligt den utskottsorganisation inom regionstyrelsen som gällde t o m 2022. Fr o m 2023 ligger ansvaret för revidering och uppföljning av länsplanen på infrastruktur- och regionplaneutskottet, under regionstyrelsen.

Revisorerna i revisorsgrupp I överlämnade rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2023-05-30.

4.12 Uppföljning av tidigare rekommendationer

Vid 2022 års början fanns ca 80 rekommendationer från revisionen till regionstyrelsen respektive regionledningskontorets ledning. Revisionen har under året följt upp merparten av dessa. Viss rekommendationsuppföljning har dock skjutits till kommande år, bland annat mot bakgrund av planerade granskningar 2023. Det gäller framför allt rekommendationer med koppling till reglementena respektive området varuförsörjning.

En stor del av rekommendationsuppföljningen i samband med årsgranskningen har kommenterats i olika avsnitt här i årsrapporten och i övrigt, se kommentarer i bilaga 1 och 2. Av de rekommendationer som följts upp under året bedömdes sju som åtgärdade i delåret och ytterligare 19 som åtgärdade i samband med årsgranskningen. Som framgått av avsnitt 4.2.2 har därutöver ett antal rekommendationer kopplat till krisberedskap utgått och ersatts av omformulerade rekommendationer.

Under året har det tillkommit 18 nya rekommendationer. Totalt finns 70 rekommendationer till regionstyrelsen respektive regionledningskontorets ledning när granskningen av 2022 avslutats.

5 Räkenskaper

I detta avsnitt görs en bedömning av om redovisningen är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 3.

5.1 Region Stockholms årsredovisning

Regionstyrelsen upprättar en regionövergripande årsredovisning för Region Stockholm. Årsredovisningen 2022 innehåller en sammanhållen förvaltningsberättelse.

5.1.1 Förvaltningsberättelse

I förvaltningsberättelsen redogör regionstyrelsen för nämnders och styrelser resultat och verksamhet med utgångspunkt från deras respektive uppdrag från fullmäktige. Förvaltningsberättelsen innehåller, i enlighet med LKBR¹²⁷, väsentlig information och förhållanden som inte resultat- och balansräkningen tar upp, men som är viktiga för bedömningen av Region Stockholms resultat och ställning.

¹²⁷ Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

Förvaltningsberättelsen innehåller också information om den förväntade utvecklingen inom regionen, en samlad redovisning av Region Stockholms investeringsverksamhet, en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställs för den löpande verksamheten och en utvärdering av om målen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Det finns även information om pensionsförpliktelser och pensionsmedelsförvaltning, avsättningar och ansvarsförbindelser, säkringsredovisning m.m.

Förvaltningsberättelsen ska enligt RKR:s rekommendation¹²⁸ innehålla ett antal huvudrubriker. Rubrikerna finns i regionens årsredovisning.

Förvaltningsberättelsen innehåller analyser och orsakssamband när det gäller beskrivningen av det ekonomiska resultatet. Revisionen konstaterar att investeringsredovisningen inte fullt ut är upprättad i enlighet med LKBR och RKR:s rekommendation¹²⁹. Den lösning som har valts, där förvaltningsberättelsen är på en övergripande nivå medan mer detaljerade information framgår i verksamhetsberättelsen är dock rimlig med hänsyn till den omfattning investeringsverksamheten i Region Stockholm har. Revisionen noterar även att jämförelse med föregående år saknas i uppställningen av driftredovisningen.

När det gäller analyserna av måluppfyllelsen anser revisionen liksom tidigare att det är svårt att bedöma måluppfyllelsen för vissa av målen (se avsnitt 2.2 respektive 4.1).

Förvaltningsberättelsen innehåller viktiga förhållanden för bedömningen av regionens resultat och ställning samt andra förhållanden som är av betydelse för styrningen och uppföljningen av verksamheten i enlighet med LKBR¹³⁰ och RKR:s¹³¹ rekommendationer.

5.1.2 Räakenskaper sammanställd redovisning

Årsredovisningen uppfyller i allt väsentligt kraven i RKR:s rekommendation om Sammanställd redovisning.¹³²

I enlighet med LKBR finns det i årsredovisningen för Region Stockholm en resultat- och balansräkning för de sammanställda räakenskaperna som omfattar regionen och dess koncernbolag.

Revisionen har noterat att det inte skett någon ändring i redovisningsprinciper för fastighets- och servicenämnden som till skillnad mot regionen i övrigt aktiverar ränta på pågående projekt. Revisionen anser att samma redovisningsprinciper bör tillämpas inom hela regionen.

¹²⁸ Rådet för kommunal redovisning (RKR), Rekommendation R15 Förvaltningsberättelse

¹²⁹ Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning 10 kap. 2 §. Samt Rådet för kommunal redovisning (RKR) Rekommendation R14 Drift- och investeringsredovisning

¹³⁰ Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

¹³¹ Rådet för kommunal redovisning

¹³² Rådet för kommunal redovisning (RKR), Rekommendation 16 Sammanställda räakenskaper

5.1.3 Balanskravet

Enligt årsredovisningen redovisar Region Stockholm ett positivt balanskravsresultat efter justering av realisationsvinster på 4 810 mnkr. Kommunallagens krav på en ekonomi i balans har därmed uppnåtts för 2022.

I årsredovisningen framgår att resultatet efter balanskravsjusteringar medger reservering till resultatutjämningsreserven med 3 882 mnkr. Efter avsättningen redovisas ett positivt balanskravsresultat på 928 mnkr.

Revisionen bedömer att balanskravstutredningen i allt väsentligt följer lagens krav.

5.1.4 Revisionens bedömning

Förvaltningsberättelsen är i allt väsentligt upprättad i enlighet med LKBR och RKR:s rekommendationer. Årsredovisningen för Region Stockholm bedöms i allt väsentligt vara upprättad enligt god redovisningssed, enligt LKBR och RKR:s rekommendationer och ger en rättvisande bild av årets resultat och ekonomiska ställning. Revisionen bedömer att balanskravstutredningen i allt väsentligt följer lagens krav.

Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara rättvisande.

6 Redovisningsenheter inom regionstyrelsen

I detta avsnitt görs en bedömning av ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat, intern styrning och kontroll samt räkenskaperna för regionstyrelsens redovisningsenheter; regionledningskontoret, skadekontot¹³³ och koncernfinansiering.

6.1 Regionstyrelsen/regionledningskontoret

Regionledningskontoret har under 2022 utgjort förvaltningsstöd till tre nämnder; regionstyrelsen, tillväxt- och regionplanenämnden samt klimat- och hållbarhetsnämnden.

6.1.1 Ekonomiskt resultat

Årets resultat för regionstyrelsens redovisningsenhet regionledningskontoret (regionstyrelsen/RLK) uppgår till 351 mnkr.

¹³³ Granskning av skadekontot sker inom ramen för granskningen av regionstyrelsens/RLK. För 2022 finns inga särskilda iakttagelser att redovisa för skadekontot.

	Budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Resultaträkning (mnkr)			
Verksamhetens intäkter	2 839	2 949	2 734
Verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar och finansnetto	- 2 839	-2 598	-2 183
Årets resultat	0	351	550
Coronarelaterade merkostnader och intäktsbortfall	-	3	23
Justerat resultat	-	354	573
Balansomslutning (mnkr)		1 162	1 112
Årsarbetare (antal)	315	355	330

Regionstyrelsen/RLK:s ekonomi har i mindre utsträckning påverkats av coronapandemin än det föregående året. Fullmäktige har beslutat¹³⁴ att coronarelaterade merkostnader och intäktsbortfall ska undantas vid avstämningen av resultatkravet för samtliga nämnder och bolag. Dessa poster uppgår sammanlagt till 3 mnkr.

Enligt regionledningskontorets anvisningar ska nämnder och bolag, vid avstämning mot resultatkravet, justera för effekter av högre personalomkostnadspålägg (se avsnitt 2.1.2). Revisionen konstaterar att någon sådan justering inte har gjorts för regionstyrelsen/RLK.

I den fortsatta analysen utgår revisionen från det justerade resultatet som används vid avstämning mot fullmäktiges resultatkrav.

Verksamhetens intäkter är 110 mnkr högre än budget. De högre intäkterna jämfört med budget utgörs av momskompensation (11 mnkr), riktade statsbidrag framför allt avseende personalens återhämtningsbonus (42 mnkr), externa projektintäkter (64 mnkr), samt övriga intäkter¹³⁵ (25 mnkr). Detta uppvägs delvis av att anslaget till regionstyrelsen är lägre (35 mnkr) efter att FOU-medel som inte använts har förts över till 2023 (se avsnitt 6.1.4).¹³⁶

Verksamhetens kostnader är 243 mnkr lägre än budgeterat. Den största avvikelserna finns inom *Lämnade bidrag* där utfallet blivit 301 mnkr lägre än budget. Avvikelsen beror främst på projekt inom personal och forskning som inte har genomförts i den omfattning som planerats (86 mnkr) samt att det inte funnits förutsättningar att betala ut bidrag till den egenägda vården, framför allt inom HR-området, i den utsträckning som budgeterats (43 mnkr).

¹³⁴ RS 2021-0062 och RS 2021-0685

¹³⁵ Framför allt olika typer av vidarefakturerings mot tillväxt- och regionplanenämnden respektive klimat- och hållbarhetsnämnden.

¹³⁶ På kostnadssidan finns motsvarande transaktion inlagd under lämnade bidrag vilket gör att detta inte får någon resultatpåverkan. Se även avsnitt 6.1.4

Resterande avvikelse handlar framför allt om att det funnits avsatta medel till regionstyrelsen för oförutsedda kostnader vilka inte har utnyttjats (109 mnkr) och att kostnader redovisats inom andra resultatrader (81 mnkr)¹³⁷.

Personalkostnaderna inklusive inhyrd personal är 60 mnkr högre än budgeterat. Kostnaderna för den politiska organisationen är högre än budgeterat (12 mnkr), medan kostnaderna är lägre än budgeterat på tjänstemannasidan (7 mnkr). Därutöver har kostnader för inhyrd personal, huvudsakligen från andra förvaltningar, tillkommit utöver budget (59 mnkr).

IT- och telekostnader är 45 mnkr lägre än budgeterat. Detta förklaras framför allt av att avsatta medel för arbetet med vårdinformationsmiljön inte har utnyttjats fullt ut delvis p.g.a. förseningar, delvis för att budgeten var felaktig.

Övriga kostnader är 47 mnkr lägre än budget. Gåva till Ukraina medför ökad kostnad (50 mnkr). Kostnader för information och PR är högre än budget (15 mnkr) och avser kostnader relaterat till valrörelsen samt deltagande i konferenser. Utnyttjandet av konsultmedel är högre än budgeterat (62 mnkr)¹³⁸ liksom riskkostnader (10 mnkr). Övriga tjänster visar ett lägre utfall jämfört med budget (27 mnkr). Utöver detta har Regiondirektörens utvecklingsmedel¹³⁹ inte utnyttjats fullt ut (63 mnkr) och att kostnader har bokförts på andra resultatrader (12 mnkr).

Avskrivningarna är 1,5 mnkr högre än budgeterat och förklaras med att avskrivningskostnader för kommunikationssystemet *Rakel* inte var budgeterade.

Årets investeringar uppgår till 3 mnkr, och avser IT, att jämföra med fullmäktiges budget på 13 mnkr, vilket ger en upparbetningsgrad på 37 procent. Det framgår att budgeten för investeringar är för hög i förhållande till den investeringsverksamhet som varit planerad.

Revisionen konstaterar, liksom i årsrapporten 2021, att avvikelser i förhållande till budget inte har analyserats och kommenterats på ett helt tillfredsställande sätt. För en mer fullständig analys av resultatet har revisionen i granskningen behövt inhämta kompletterande information från förvaltningen.

Enligt regionledningskontorets anvisningar ska verksamhetsberättelsen innehålla kommentarer och analys gällande konsultkostnader och hur verksamheten arbetar med att minska dessa. Vidare ska arbetet med att genomföra konsultväxling beskrivas.

¹³⁷ För regionstyrelsens oförutsedda insatser har det funnits 200 mnkr budgeterat. 9 mnkr i bidrag till kulturnämnden finns bokfört inom Lämnade bidrag. Gåva till Ukraina (50 mnkr) är kostnadsfört inom Övriga kostnader. Medel till civilförsvaret är kostnadsfört med 26 mnkr inom IT- och telekostnader och med 5 mnkr inom Övriga kostnader.

¹³⁸ Som framgått av tidigare not ingår här konsultkostnader för arbete med civilförsvaret vilket genom beslut i regionstyrelsen finansieras genom medel för RS oförutsedda.

¹³⁹ Budgeten innehåller 100 mnkr gällande regiondirektörens utvecklingsmedel.

Av granskningen framgår att kostnaderna för konsulter varit 62 mnkr högre än budgeterat. Ytterligare analys i enlighet med anvisningarna för verksamhetsberättelsen saknas.

Bedömning

Revisionen bedömer att fullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts i och med att det justerade resultatet överstiger resultatkravet. Det positiva resultatet jämfört med budget kan huvudsakligen hänföras till att avsatta medel för regionstyrelsens oförutsedda utgifter respektive regiondirektörens utvecklingsmedel inte utnyttjats fullt ut samt att bidrag inte utbetalats för att aktiviteter inte genomförts i den utsträckning som planerats.

Revisionen har tidigare rekommenderat regionledningskontorets ledning att tydligare specificera och kommentera avvikelser i verksamhetsberättelsens redogörelse för utfall jämfört med årsbudget.¹⁴⁰ Rekommendationen kvarstår. Revisionen noterar även för 2022, liksom för 2021, att verksamhetsberättelsen för regionstyrelsen/RLK i delar avviker från den generella mall och de anvisningar som gäller för verksamhetsberättelserna i regionen. Till exempel saknas föreskriven analys av konsultkostnaderna.

6.1.2 Verksamhetsmässigt resultat

Mål och indikatorer

Regionstyrelsen/RLK ska, enligt fullmäktiges budget, för egen del styra mot fullmäktiges tre inriktningsmål *Långsiktig ekonomisk uthållighet*, *En hållbar regional utveckling* och *Hållbar arbetsgivare* genom att arbeta med angivna underliggande mål och indikatorer. Regionstyrelsen/RLK omfattas av 13 underliggande mål med sammanlagt 23 indikatorer.

Enligt regionledningskontorets anvisningar är ett mål uppfyllt om mer än hälften av indikatorerna nått sina målvärden. Om bara hälften av indikatorerna har uppnått sina målvärden anses målet vara delvis uppfyllt. För året bedömer regionstyrelsen/RLK att fem av fullmäktiges mål uppnås, två mål uppfylls delvis och ett mål uppfylls inte. För underliggande mål (5 st) utan indikatorer anges ingen måluppfyllnad.

Följande fem mål bedöms som uppfyllda; *Ett resultat i balans, 2035: Region Stockholms verksamheter är resilienta, Kärnverksamhet ska prioriteras, Hög innovations- och digitaliseringsgrad* samt *En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa*.

Målet *Region Stockholm är tillgängligt för alla och bemötandet likvärdigt* bedöms som delvis uppfyllt.

¹⁴⁰ Rekommendation nr 67990, regionrevisorerna delrapport regionstyrelsen 2021

För en av målets två indikatorer, *Andelen genomförda sociala konsekvensanalyser och/eller folkhälsokonsekvensanalyser*, har inga konsekvensanalyser planerats och indikatorn har därför inte mätts (se vidare avsnitt 2.2). Likaså bedöms målet *Region Stockholm – attraktiv arbetsgivare* som delvis uppfyllt. Följande indikatorer inom detta mål uppnås inte: *Motivation (Hållbart medarbetarengagemang, HME)*, *Styrning (HME)* samt *Personalomsättning*. Revisionen noterar att för *Personalomsättning* var målvärdet mindre än eller lika med åtta procent och för regionledningskontoret var utfallet 17,7 procent. Utfallet har dock förbättrats något jämfört med föregående år.

Målet *Till år 2030 har Region Stockholms totala klimatpåverkan halverats jämfört med 2019* har ej uppfyllts. Indikatorn *Klimatpåverkan från tjänstesor, ton koldioxidekvivalenter* når ej målnivån.

Till följande mål finns inga indikatorer beslutade för regionstyrelsen/RLK: *Hållbar investeringsutveckling*, *Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter*, *Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen*, *Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion* samt *Systematisk kompetensförsörjning*. Därmed görs ingen bedömning av måluppfyllelsen för dessa.

Måluppfyllelsen har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredsställande sätt i verksamhetsberättelsen.

Uppdrag

Regionstyrelsen/RLK ansvarar för 49 uppdrag, varav 33 från fullmäktige och resterande 16 från regionstyrelsen. För 2022 har 12 nya uppdrag tillkommit från regionfullmäktige och 10 från regionstyrelsen.

Revisionen konstaterar att 22 fullmäktigeuppdrag har genomförts eller på annat sätt avslutats under 2022. Två uppdrag är pågående med avvikelse, resterande nio uppges vara pågående enligt plan. Gällande uppdrag från regionstyrelsen har nio uppdrag avslutats under året, ett uppdrag är pågående med avvikelse, resterande sex uppdrag pågår enligt plan.

Revisionen noterar att flera av uppdragen är markerade som avslutade med hänvisning till att fullmäktige gett ett nytt uppdrag, att uppdraget har återkallats eller att uppdraget fortgår inom regionstyrelsens grunduppdrag. Detta trots att uppdraget inte har genomförts eller åtgärdats. För en tydligare återkoppling av hur uppdrag har hanterats bör regionledningskontoret fundera på alternativ statussättning när uppdrag utgår eller upphör av någon orsak. Se avsnitt 2.2.

I verksamhetsberättelsen kommenteras uppdragen i löpande text under respektive mål, tillsammans med annat utfört arbete. Av bifogad bilaga framgår tidplan för avslut av uppdrag.

Övrig planerad verksamhet

Kriget i Ukraina har till stor del påverkat regionstyrelsen/RLK. Behovet av säkerhetsåtgärder samt fokus på den civila beredskapen har ökat och aktiviteter inom området har genomförts.

Det framgår av den ekonomiska redovisningen att regionledningskontoret i övrigt inte fullt ut har genomfört planerade aktiviteter samt att bidrag inte fullt ut betalats ut till den egenägda vården, främst avseende HR samt forskning. Dock framgår det inte av verksamhetsberättelsen vad anledningen till detta är och vilka konsekvenser det innebär för regionledningskontoret respektive för verksamheten i övrigt.

Bedömning

Det verksamhetsmässiga resultatet har i huvudsak uppnåtts. Måluppfyllelsen har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredsställande sätt i verksamhetsberättelsen. Redovisningen av fullmäktiges uppdrag till regionstyrelsen/RLK följer anvisningarna för verksamhetsberättelsen och ger en tydlig bild av pågående arbete. Revisionen menar dock att verksamhetsberättelsen bör kompletteras med en tydligare analys av hur planerad verksamhet i övrigt har genomförts. I den mån vissa delar inte har genomförts enligt plan bör orsaker till och konsekvenser av detta beskrivas (se även avsnitt 6.1.3).

6.1.3 Intern styrning och kontroll

Ekonomi- och verksamhetsstyrning

Uppföljning och analys av verksamhetens olika delar

Enligt styrdokumentet *Integrerad ledning och styrning*¹⁴¹, ska verksamhetsberättelsen skrivas i förhållande till den beslutade verksamhetsplanen och redogöra för hur nämnden har nått målen och nämndens ekonomiska resultat. En stor del av regionstyrelsens verksamhet som bedrivs inom regionledningskontoret handlar om bidragsgivning samt projektverksamhet. För att få en tydlig bild av det ekonomiska och verksamhetsmässiga utfallet behöver detta, i verksamhetsberättelsen, beskrivas utifrån både resultaträkning och hur anvisade medel, som bidrag och projekt, använts.

I beslutad verksamhetsplan för 2022 specificeras fördelning av 2022 års anslag i en tabell. Det avser medel till den politiska respektive tjänstemannaorganisationen, oförutsedda medel samt särskilda projekt som forskning, IT-stöd och personalsatsningar.

I regionstyrelsens verksamhetsberättelse kommenteras dock inte utfall och avvikelser enligt den uppdelning som finns i verksamhetsplanen.

¹⁴¹ Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm, RS 2020-0469, RS 2020-0740

Vidare innehåller verksamhetsberättelsen inte någon uppföljning av de bilagor som i verksamhetsplanen ytterligare specificerar budgeten för bidrag, avgifter och satsning på strategisk kompetensförsörjning. Det saknas därmed möjlighet att via verksamhetsberättelsen följa hur utfall inom dessa områden påverkat årets resultat.

Som framgått av avsnitten om ekonomisk respektive verksamhetsmässigt resultat ovan följer verksamhetsberättelsen för regionstyrelsen/RLK inte fullt ut den mall och de anvisningar som finns för nämnder och bolags verksamhetsberättelse. Därmed saknas i verksamhetsberättelsen information och analyser som bör finnas med för att, på samma sätt som för övriga nämnder och bolag, ge en tillräcklig bild av regionstyrelsen/RLK:s resultat.

Löpande uppföljning av verksamheten inom regionledningskontoret

Av styrdokumentet *Integrerad ledning och styrning* framgår att nämnder och bolag månadsvis ska följa upp genomförandet av verksamhetsplaner och det ekonomiska utfallet. Månadsrapporterna ska behandlas i nämnden/bolagsstyrelsen. Regionstyrelsen har enligt instruktion¹⁴² ålagt arbets- och personalutskottet att bevaka och följa upp nämnder och bolags ekonomiska och verksamhetsmässiga måluppfyllelse. Instruktionen saknar dock information om hur arbets- och personalutskottet ska följa upp regionstyrelsens egen verksamhet. Revisionen konstaterade i årsrapporten 2021 att de rapporter som presenteras i arbets- och personalutskottet handlar om den koncernövergripande ekonomin och att utskottet inte behandlar någon separat rapport för regionstyrelsen/RLK. Revisionen konstaterar att samma förhållande även gäller för 2022. Granskningen visar också att de koncernövergripande rapporterna inte bifogas handlingarna och att rapporteringen inte är tillgänglig via ärendehanteringssystemet.

Bedömning

Revisionen bedömer fortsatt att regionstyrelsen bör stärka uppföljningen och redovisning av regionledningskontorets verksamhet och ekonomiska utfall i enlighet med styrdokumentet *Integrerad ledning och styrning* samt regionledningskontorets anvisningar för verksamhetsberättelsen.

Arbetet med riskanalys och intern kontrollplan

Enligt anvisningar för internkontrollplanen ska nämnden beskriva styr- och kontrollmiljön. Regionstyrelsen/RLK:s plan för internkontroll beskriver att förutsättningarna för att bedriva intern kontroll under 2022 påverkas av de organisationsförändringar som gjorts under 2021. Det framgår att arbetet fortsatt behöver anpassas och ses över och att det kan behövas ändringar i styr- och kontrollmiljön såsom ansvars- och beslutsordningar, arbetsordningar, delegationer, processer och arbetssätt med mera. Status på detta arbete kommenteras inte i årsuppföljningen av internkontrollplanen.

¹⁴² Instruktion för regionstyrelsens utskott och beredningar RS 2021-0082

Av regionstyrelsens plan för intern kontroll 2022 framgår att det finns åtta risker med riskvärden som motiverar åtgärder och kontroller för 2022. Revisionen konstaterar att regionstyrelsen/RLK delar upp i riskerna i tre typer av risker; koncernövergripande, interna samt förvaltningsrisk. I delrapporten noterade revisionen att den åtgärdsplanering som finns i internkontrollplanen inte föreföll vara uppdaterad för 2022. Speciellt kopplat till de koncernövergripande riskerna framgår att det i flera fall saknas åtgärder och kontroller.

Revisionen konstaterar att uppföljningen av risker och åtgärder är knapphändig och att det inte går att följa vilket arbete som har utförts under året. Det framgår inte heller av uppföljningen om det tillkommit nya risker, om några risker inte längre bedömts som aktuella eller vilka förändringar som skett i riskvärdering från föregående period.

Bedömning

Revisionen konstaterar att det i regionstyrelsen/RLK:s plan för intern kontroll 2022 är svårt att följa hur riskerna hanteras. Revisionen noterar också att regionstyrelsen/RLK i sin egen uppföljning av interkontrollplanen inte redovisar enligt mall för nämnder och styrelser. Den interna processen för arbetet med att ta fram plan för intern kontroll behöver utvecklas under 2023 vilket också förvaltningen har konstaterat i intervjuer. Avseende de koncernövergripande riskerna behöver regionstyrelsen ha ett tydligare perspektiv på åtgärder utifrån regionstyrelsens ansvar.

Avrapporterade granskningar i delrapport

Delar av årets granskning har tidigare avrapporterats i delrapporten för regionstyrelsen. Nedan sammanfattas iakttagelser från granskning av intern kontroll i revisionens delrapport 2022.

Betalkort

Revisionen har granskat om regionstyrelsen har en tillräcklig intern kontroll gällande den interna användningen av korttypen inköpskort vid mindre inköp.

Regionstyrelsen har en intern rutin som anger användningsområde för inköpskort samt vilka begränsningar som finns för användandet.

I revisionens granskning genomfördes stickprov som sammanfattningsvis visade på att det i ett flertal fall förekommit någon form av avsteg från aktuella rutiner och regelverk. Utan tillräckligt underlag saknas möjlighet att bedöma ändamålsenligheten i de inköp som görs. Vidare innebär det att spårbarhet saknas vilket gör att uppföljning och kontroll inte är möjlig.

Revisionen rekommenderade regionledningskontorets ledning att komplettera regelverk och rutiner med hur uppföljning och kontroll av inköpskort ska ske i syfte att säkerställa en tillräcklig intern kontroll.

Revisionen rekommenderade även regionledningskontoret att följa upp och utvärdera implementeringen av utvecklingsinsatser gällande hanteringen av inköpskort för att säkerställa att regelverk och instruktioner efterlevs.

I samband med årsgranskningen anger regionledningskontoret att det under året har genomförts förändringar av kortanvändningen. Vidare har det tagits fram ett informationsmaterial med regelverk och rutiner. I och med digital hantering av egna utlägg ser regionledningskontoret över tid ett minskat behov av betalkort. Revisionen kommer att följa upp rekommendationerna under 2023.

Intern styrning och kontroll i ekonomiprocesserna

Revisionen har tidigare rekommenderat regionledningskontoret att dokumentera utförda kontroller avseende större fakturor för att erhålla spårbarhet¹⁴³ och att stärka den interna kontrollen av ändringar i leverantörsregistrets fasta data¹⁴⁴. Vid uppföljning konstaterar revisionen att regionledningskontoret har utvecklat rutiner och dokumentation av kontroller. Rekommendationerna bedöms därmed vara åtgärdade.

Revisionen har i tidigare granskningar lämnat rekommendationer¹⁴⁵ kopplat till den interna kontrollen i löneprocessen. Ett arbete pågår på regionledningskontoret, men arbetet är ännu inte avslutat varför rekommendationerna kvarstår.

Granskningar utan väsentliga iakttagelser

Revisionen har granskat regionledningskontorets samordning av bidrag till organisationer i Stockholms län. Flera av de centrala förvaltningarna delar ut bidrag till organisationer. Enligt *Policy och riktlinjer för bidrag till organisationer i Stockholms län*¹⁴⁶ finns inget hinder för att samma organisation söker flera olika bidrag som de kan vara berättigade till. Bidrag ska dock inte utdelas flera gånger för samma ändamål om inte särskilda skäl föreligger. Revisionen konstaterar att regionledningskontoret samlar in information om beviljade bidrag från berörda nämnder. Revisionen konstaterar vidare att 485 bidrag beviljats under 2021. Av dessa har fyra gått till organisationer som redan beviljats bidrag av en annan nämnd under året. Revisionen har inte funnit något som tyder på att bidrag beviljats flera gånger för samma ändamål.

Revisionen har även granskat ledningsnära kostnader och representation samt hantering av skadekontot utan några väsentliga iakttagelser.

¹⁴³ Rekommendation nr 29377, regionrevisorerna, delrapport regionstyrelsen 2019

¹⁴⁴ Rekommendation nr 67994, regionrevisorerna, delrapport regionstyrelsen 2021

¹⁴⁵ Rekommendationer nr 29203 och 29204, delrapport regionstyrelsen 2021

¹⁴⁶ Diarienummer RS 2020-0469, RS 2019-1194

Uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer

Revisionen har följt upp tidigare lämnade rekommendationer avseende bi-sysslor och jäv¹⁴⁷. Granskningen visar att det pågår ett förbättringsarbete på regionledningskontoret som planeras vara genomfört under 2023. Av de två rekommendationer som lämnades bedömer revisionen att dokumentation av jäv i protokoll har förbättrats och är åtgärdat. För resterande delar görs bedömningen att rekommendationerna är delvis åtgärdade.

För rekommendationsuppföljning i övrigt, se avsnitt 4.12 samt bilaga 1 och 2.

6.1.4 Räken skaper

Hantering av forskningsmedel

Liksom för tidigare år under pandemin har statliga forskningsmedel (ALF-medel) inte kunnat utnyttjas fullt ut under året. Enligt avtal mellan staten och dåvarande Stockholms läns landsting samt vissa andra landsting om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården¹⁴⁸ ska forskningsmedel förbrukas under aktuellt kalenderår. Även i år har dock ett tilläggsavtal träffats mellan parterna vilket innebär att ej nyttjade forskningsmedel 2022 får användas 2023.

Årsbokslut inkl. verksamhetsberättelse

Årsbokslutet för regionledningskontoret (inkl. redovisningsenheten Skadekontot) är i allt väsentligt upprättat enligt god redovisningssed, regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räken skaperna bedöms vara rättvisande.

6.2 Koncernfinansiering

Koncernfinansiering är en redovisningsenhet under regionstyrelsen där poster av regionövergripande karaktär redovisas; skatteintäkter, statsbidrag, personalomkostnadspålägg och pensioner. Enheten har inga anställda och bedriver inte någon egen verksamhet. Verksamhetsberättelsen är därför begränsad till förklaringar av de olika finansiella posternas förändringar.

6.2.1 Ekonomiskt resultat

Årets resultat för regionstyrelsens redovisningsenhet koncernfinansiering uppgår till 3 051 mnkr. Detta är 4 325 mnkr högre än det budgeterade resultatet på -1 274 mnkr. Avvikelsen beror till största del på att skatteintäkterna blivit högre än budgeterat. Därutöver har vissa regionövergripande buffertar, bl.a. gällande pensionskostnader, inte behövt tas i anspråk. Här finns t.ex. också en positiv avvikelse gällande återföring av avsättning för den bonus till medarbetarna som kostnadsfördes 2021.

¹⁴⁷ Rekommendation nr 67991 och 67992, regionrevisorerna, delrapport regionstyrelsen 2021

¹⁴⁸ Nationellt ALF-avtal LS 1408-0934

Motsvarande kostnader under 2022 för utbetalning av bonusen har belastat nämnder och bolag. För väsentliga avvikelser mot budget i övrigt ur ett regionövergripande perspektiv, se avsnitt 2.1.1.

6.2.2 Intern kontroll

Rutin- och processbeskrivningar

Koncernfinansierings processer hanteras av ett begränsat antal personer, vilket ökar risken för personberoende. Revisionen har därför tidigare rekommenderat att rutinbeskrivningar för väsentliga processer med påverkan på den finansiella rapporteringen upprättas och att riskanalyser med identifiering av motverkande kontrollmoment dokumenteras¹⁴⁹. Revisionen konstaterar att det under 2022 har pågått ett arbete med att dokumentera hanteringen av statsbidrag, se vidare avsnitt 4.8. För övriga processer konstateras som tidigare att vissa kontrollmoment utförs, men i övrigt kvarstår behovet av rutinbeskrivningar och dokumentation av riskanalyser/kontrollmoment. Då kontrollmoment inte dokumenteras kan revisionen inte bekräfta att kontrollerna utförs och är tillräckliga. Tidigare lämnad rekommendation avseende rutinbeskrivningar och riskhantering kvarstår.

6.2.3 Räakensaper – Årsbokslut koncernfinansiering

Årsbokslut och verksamhetsberättelse

Årsbokslutet för koncernfinansiering är i allt väsentligt upprättat enligt god redovisningssed, regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räakensaperna bedöms vara rättvisande.

7 Regionstyrelsens yttrande över delrapport 2022

Regionstyrelsen har 2023-02-14 lämnat yttrande över delrapporten för 2022. Styrelsen har i yttrandet kommenterat revisionens synpunkter utan avvikande mening. I yttrandet kommenteras revisionens skrivningar om hanteringen av inflationens effekter på pensionsskulden respektive målnivåer för indikatorer inom målet Långsiktig ekonomisk uthållighet. Vidare redovisas åtgärder kopplat till lämnad rekommendation om att tydliggöra och säkerställa hanteringen när nämnder/styrelser prognostiserar negativa avvikelser mot resultatkrav.

¹⁴⁹ Rekommendation nr 29370, regionrevisorerna delrapport regionstyrelsen 2019

Vad gör regionrevisorerna?

Regionrevisorerna granskar den verksamhet som bedrivs av regionens nämnder och bolagsstyrelser. Revisionsuppdraget är det största inom kommunal verksamhet.

Att vara revisor är ett förtroendeuppdrag vars syfte är att med oberoende, saklighet och integritet främja, granska och bedöma verksamheten. Den övergripande uppgiften för revisorerna är att granska hur nämnder och styrelser tar sitt ansvar. De förtroendevalda revisorerna är fullmäktiges och ytterst medborgarnas instrument för den demokratiska kontrollen. De har därmed en viktig funktion i den lokala självstyrelsen.

Ledamöter i nämnder och styrelser ansvarar inför fullmäktige för hur de själva, anställda och uppdragstagare genomför verksamheten. I ansvaret ingår att genomföra en ändamålsenlig verksamhet utifrån fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten, på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt och med en tillräcklig intern kontroll samt att upprätta rättvisande räkenskaper.

I årsrapporter för nämnder och styrelser sammanfattar revisionskontoret den granskning som genomförts under det gångna året. Verksamhetsrevisionen redovisas löpande i projektrapporter. Publikationerna finns på www.sll.se. Det går även att prenumerera på regionrevisorernas nyhetsbrev genom att anmäla intresse via e-postmeddelande till regionrevisorerna.rev@regionstockholm.se.

Postadress: Box 22230, 104 22 Stockholm
Besöksadress: Hantverkargatan 25 b (T-bana Rådhuset)
Telefon: 08-737 25 00
E-post: regionrevisorerna.rev@regionstockholm.se
Hemsida: www.regionstockholm.se
Org.nr: 232100-0016

Regionrevisorerna

Rekommendationer till nämnd/styrelse – ÅR 2022

Regionstyrelsen

Avtalsstyrning och uppföljning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
31843 Från rapport 2019/9 projektrapport	Regionstyrelsen bör stärka uppsikten av hur beställarnämnderna lever upp till policy och riktlinjer för inköp i syfte att säkerställa förutsättningar för avtalsuppföljning och därmed öka möjligheten att agera affärsmässigt både på trafik- och vårdområdet.		ÅR 2022 Revisionen bedömer att det genom processen med att begära in underlag och sammanställa ett inköpsbokslut bedrivs en systematisk uppsikt gällande inköpsområdet. Revisionen konstaterar dock att årsredovisningens beskrivning av inköpsområdet är kortfattad och menar därför att regionstyrelsen bör överväga i vilken form styrelsen kan ta del den information som finns genom inköpsbokslutet samt hur fullmäktige kan ges en mer utförlig information av vilka utvecklingsområden som finns inom inköpsområdet. Rekommendationen bedöms vara åtgärdad.
74843 Från rapport 2021/06 Projektrapport	Regionstyrelsen behöver säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om de satsningar som görs på specialistsjuksköterskor och vad dessa lett till.		ÅR 2022 Av regionens budget för 2023 framgår att regionstyrelsen övertar hela ansvaret för finansieringsmodellen av lön vid vidareutbildning till specialistsjuksköterska eller barnmorska. Under 2023 kommer en ny modell tas fram när det gäller styrning och uppföljning av vidareutbildning för specialistsjuksköterskor eller barnmorskor. Rekommendationen bedöms därför som delvis åtgärdad.

Regionrevisorerna

Ekonomistyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29145 Från rapport 2016/9 Projektrapport Tidigare ID 1073	LS övergripande ekonomistyrning - Landstingsstyrelsen behöver komplettera det ekonomiska regelverket med principer eller strategier som säkerställer landstingets kostnadskontroll över omfattande och långsiktiga driftavtal.		ÅR 2022 Revisionen konstaterar att det finns flera, i sammanhanget, relevanta skrivningar i olika styrdokument som tagits fram under senare år. Mot bakgrund av att rekommendationen kommer från en granskning som gjordes 2016 avskrivs rekommendationen. Revisionen kommer följa den fortsatta utvecklingen gällande ekonomistyrningen ur olika perspektiv.
86668 Från rapport 2022 Delrapport	Regionstyrelsen bör tydliggöra och säkerställa hanteringen när nämnder/styrelser prognostiserar negativa avvikelser mot resultatkrav.	—	

Fastighetsförvaltning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
36768 Från rapport 2019/8 Projektrapport	Regionstyrelsen bör, i beredningen inför fullmäktiges beslut säkerställa att resultatansvaret för LFS ingår som en del i FSN:s övergripande ansvar för regionens vårdfastigheter.		ÅR 2022 I och med beslut om budget 2023 ligger nu resultatansvaret för LFS som en del i FSN:s övergripande ansvar för regionens vårdfastigheter.
73634 Från rapport 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör bereda förslag på styrande principer inom fastighetsområdet för beslut i fullmäktige, antingen årligen som del i regionens budget eller i ett separat styrdokument.	—	ÅR 2022 Av regionstyrelsens yttrande på den aktuella rapporten framgår att regionstyrelsen har i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för regionens mark- och fastighetsäggande. Arbete med att utforma och ta fram planen pågår, och en viktig utgångspunkt i arbetet har varit att en sådan plan bör utgå från och befästa de grundläggande principer som ska

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			<p>gälla. Även styrande principer inom fastighetsområdet bör beslutas av fullmäktige, även om granskningen visar att de fortsatt tillämpas i praktiken. Det förslag till policy för markanvisningar som tagits fram bör beslutas av fullmäktige, även om det inte nödvändigtvis behöver hanteras i samma dokument som planen. Vad gäller den del av planen som rör fastigheterna och strategier är formatet ännu inte fastställt, men det är sannolikt nödvändigt att även denna del beslutas av fullmäktige.</p> <p>Revisionen avser att följa upp ovanstående arbete och tillhörande beslut i fullmäktige kring ovan.</p>
73635 Från rapport 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör bereda förslag på en markanvisningspolicy för beslut i fullmäktige, för att säkerställa att markanvisningar sker på affärsmässig grund.	—	<p>ÅR 2022</p> <p>Av regionstyrelsens yttrande på den aktuella rapporten framgår att regionstyrelsen har i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för regionens mark- och fastighetsäggande. Arbete med att utforma och ta fram planen pågår, och en viktig utgångspunkt i arbetet har varit att en sådan plan bör utgå från och befästa de grundläggande principer som ska gälla. Även styrande principer inom fastighetsområdet bör beslutas av fullmäktige, även om granskningen visar att de fortsatt tillämpas i praktiken. Det förslag till policy för markanvisningar som tagits fram bör beslutas av fullmäktige, även om det inte nödvändigtvis behöver hanteras i samma dokument som planen. Vad gäller den del av planen som rör fastigheterna och strategier är formatet ännu inte fastställt, men det är sannolikt nödvändigt att även denna del beslutas av fullmäktige.</p> <p>Revisionen avser att följa upp ovanstående arbete och tillhörande beslut i fullmäktige kring ovan.</p>

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
73638 Från rapport 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att den mark- och fastighetsägarplan som styrelsen tar fram på uppdrag av fullmäktige även beslutas av fullmäktige	—	ÅR 2022 Av regionstyrelsens yttrande på den aktuella rapporten framgår att regionstyrelsen har i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för regionens mark- och fastighetsägarplan. Arbetet med att utforma och ta fram planen pågår, och en viktig utgångspunkt i arbetet har varit att en sådan plan bör utgå från och befästa de grundläggande principer som ska gälla. Även styrande principer inom fastighetsområdet bör beslutas av fullmäktige, även om granskningen visar att de fortsatt tillämpas i praktiken. Det förslag till policy för markanvisningar som tagits fram bör beslutas av fullmäktige, även om det inte nödvändigtvis behöver hanteras i samma dokument som planen. Vad gäller den del av planen som rör fastigheterna och strategier är formatet ännu inte fastställt, men det är sannolikt nödvändigt att även denna del beslutas av fullmäktige. Revisionen avser att följa upp ovanstående arbete och tillhörande beslut i fullmäktige kring ovan.
73639 Från rapport 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att regionstyrelsens uppdrag att leda och styra fastighetsstrategiska frågor, som nu specificeras i avtal, Förtydligande av regionfullmäktiges beslut avseende fastighetsuppdrag även framgår i reglemente för regionstyrelsen och FSN respektive ägardirektiv för Locum.	●	ÅR 2022 Reglementen för regionstyrelsen och FSN, samt ägardirektiv för Locum är nu förtydligade gällande ansvar för fastighetsstrategiska frågor inom vården.
73640 Från rapport 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör förtydliga i reglementena för hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen om det är nämnden eller styrelsen som ansvarar för samordningen av regionens vårdbehov i samband med fastighetsförsäljningar.	●	ÅR 2022 Revisionen kan konstatera att i det senaste beslutade reglementet för regionstyrelsen och övriga nämnder, beslutat av fullmäktige 2022-11-22 har flera förändringar och förtydliganden gjorts, men inte något förtydligande kopplat till den utestående rekommendationen.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
73641 Från rapport 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör förtydliga i reglementet för fastighets- och servicenämnden om och hur beloppsgränsen på 100 mnkr ska tillämpas även vid fastighetsförsäljningar som ingår som en del i försäljningar av bolag.		ÅR 2022 Rekommendationen bedöms åtgärdad, då, RLK, helt korrekt menar att det inte framgår av reglementet för FSN att de har möjlighet/rätt att sälja något bolag oavsett pris och att om de skulle vilja genomföra en sådan bolagstransaktion så är det i kommunallagens mening att betrakta som ett beslut av principiell beskaffenhet som ska hänföras till fullmäktige för beslut.
73642 Från rapport 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör förtydliga hur hälso- och sjukvårdsnämnden ska involveras i de strategiska fastighetsfrågor som är väsentliga för den framtida vårdplanering.		ÅR 2022 Revisionen konstaterar att det finns ett par gemensamma nämndare för genomförda projektgranskningar av investeringar inom hälso- och sjukvårdsområdet under året. Det handlar dels om att det inte finns en tydlig analys av hur det faktiska planerade vårdbehovet ser ut, dels att det är otydligt vem/vilka av regionens nämnder eller bolagsstyrelser som ska ansvara för att ta fram en långsiktig vårdfastighetsstrategi som kopplas till det planerade framtida vårdbehovet. Revisionen kommer att fortsätta följa denna rekommendation tillsammans med andra närliggande rekommendationer. Rekommendationen bedöms vara ej åtgärdad.
75952 Från rapport 2021/10 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det i reglemente och ägardirektiv på ett entydigt sätt framgår vilken organisationsenhet som har fastighetsägar- och byggherreansvar för kollektivtrafikens fastigheter.	—	

Regionrevisorerna

Hållbarhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
66458 Från rapport 2021/02 Projektrapport	Regionstyrelsen bör, tillsammans med trafiknämnden, fastighets- och servicenämnden och Locum AB, tydliggöra vilka prioriterade insatser som behöver genomföras för att säkerställa att regionens samhällsviktiga verksamheter kan motstå och hantera framtida klimatförändringar.		Delår 2022 Varje verksamhet har ansvar att ta fram en klimat-, risk- och sårbarhetsanalys (KRSA). En övergripande systemsyn kan dock inte åstadkommas i enskild verksamhet utifrån deras eget mandat. Regionstyrelsen har en samordnande roll. I denna övergripande helhetssyn behöver flera olika perspektiv sammanvägas och prioriteras utifrån tillgängliga resurser. Inför sådan sammanvägning behöver t ex nivå av resiliens bestämmas. En aggregerad KRSA kan vara ett betydelsefullt underlag. Rekommendationen bedöms inte vara åtgärdad.
66459 Från rapport 2021/02 Projektrapport	Regionstyrelsen bör bereda för beslut i fullmäktige vilka prioriterade insatser som behöver genomföras för att säkerställa ett regionövergripande klimatanpassningsarbete och att regionens samhällsviktiga verksamheter kan motstå och hantera framtida klimatförändringar.		Delår 2022 Varje verksamhet har ansvar att ta fram en klimat-, risk- och sårbarhetsanalys (KRSA). En övergripande systemsyn kan dock inte åstadkommas i enskild verksamhet utifrån deras eget mandat. Regionstyrelsen har en samordnande roll. I denna övergripande helhetssyn behöver flera olika perspektiv sammanvägas och prioriteras utifrån tillgängliga resurser. Inför sådan sammanvägning behöver t ex nivå av resiliens bestämmas. En aggregerad KRSA kan vara ett betydelsefullt underlag. Rekommendationen bedöms inte vara åtgärdad.
96677 Från rapport 2020/6 Projektrapport Tidigare ID 67474	Regionstyrelsen bör ta fram stödande dokument för att tydliggöra och konkretisera följsamhet till de olika områdena inom social hållbarhet.		ÅR 2022 Denna rekommendation med ursprungsnr 67474 har pga av omorganisation flyttats från klimat- och hållbarhetsnämnden. Arbete har pågått med utveckling av sociala- och

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			<p>folkhälsokonsekvensanalyser där utbildningar och workshops inom barnrätt, HBTQI och funktionshinder har genomförts. I ett första steg med de verksamheter som kopplar till klimat- och hållbarhetsnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden. Vägledning för delaktighet för personer med funktionsnedsättning (RS 2021–0187) har implementerats. En metod för sociala konsekvensanalyser har utvecklats för att underlätta verksamheters arbete med social hållbarhet i beslutsfattande, investeringar, inköp, avtal, framtagande av styrdokument och projektarbete.</p> <p>Den riktlinje som var tänkt att behandlas i klimat- och hållbarhetsnämnden hösten 2022 har blivit försenad. Revisionen inväntar den slutgiltiga utformningen av riktlinjen.</p>

Inköp och upphandling

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29153 Från rapport 2017/5 Projektrapport Tidigare ID 1103	Regionstyrelsen bör säkerställa att rutiner och arbetssätt finns för att genomföra systematiska utvärderingar av genomförda upphandlingar i syfte att kontinuerligt utveckla upphandlingsprocessen.	●	ÅR 2022 Det framgår av granskning att systematiska utvärderingar av genomförda upphandlingar har inarbetats som ett moment i anvisningen för kategoristyrkt inköpsarbete. Regionledningskontoret framför också att en modell för utvärdering av upphandling är tänkt att, inom ramen för kategoristyrningen, utarbetas under 2023. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
51312 Från rapport 2020 Delrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det i styrande dokument framgår hur inköp och varuförsörjning ska upprätthållas under en kris.	—	ÅR 2021 Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			rekommendationer genomföras under 2022.
58892 Från rapport 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör se över hur inköp över den ordinarie beloppsgränsen i delegationsordningen ska hanteras vid behov av snabba beslut i en krissituation.	—	ÅR 2021 Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.

Intern kontroll

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29210 Från rapport 2018 Delrapport Tidigare ID 1335	Landstingsstyrelsen bör efterfråga uppföljningen av intressepolitiska bidrag.	●	ÅR 2022 Regionstyrelsen behandlade på sammanträdet den 24 februari 2023 ärende om bidrag och uppföljning av intressepolitisk verksamhet till organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning. I samband med ärendet fastställdes en instruktion för att förtydliga hur uppföljningen av utbetalda medel ska se ut. Instruktion Uppföljning av intressepolitiska bidrag (RS 2022–0473) läggs som bilaga i Riktlinjer för bidrag för intressepolitisk verksamhet till organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning (RS 2020–0648). Rekommendationen bedöms därmed som åtgärdad.
29366 Från rapport 2018 Årsrapport Tidigare ID 1495	Regionstyrelsen bör fastställa ett sammanhållet dokument som beskriver styrelsens behandling av personuppgifter.	●	ÅR 2022 Regionstyrelsen beslutade på sammanträdet den 24 januari att fastställa riktlinjer för mål och styrande principer för regionstyrelsens systematiska integritetsskyddsarbete. Rekommendationen bedöms som åtgärdad.

Regionrevisorerna

Investeringar

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29341 Från rapport 2018/13 Projektrapport Tidigare ID 1387	Regionstyrelsen bör identifiera behov av tillkommande investeringar inom både vård- och trafikområdet för att ge en heltäckande bild av investeringsutgifterna i förhållande till beräknat ekonomiskt utrymme		ÅR 2022 I och med beslut om budget 2023 kan revisionen konstatera att regionstyrelsen, tillsammans med dels trafiknämnden, dels med FSN/Locum har identifierat behovet av tillkommande investeringar inom såväl trafik-, som inom vård- fastighetsområdet för den tillkommande tioårsperioden utöver den i budget beslutade tioåriga investeringsplanen.
29342 Från rapport 2018/13 Projektrapport Tidigare ID 1388	Regionstyrelsen bör säkerställa att prioriteringar av ersättningsinvesteringar och underhållsåtgärder görs inom ramen för regionens möjliga investeringsutrymme. Detta för att behålla värdet och funktionaliteten i både trafikens och vårdens fastigheter och anläggningar.		ÅR 2022 För att stärka det systematiska arbetet med Regions Stockholms anläggningstillgångar behöver trafiknämnden och fastighets- och servicenämnden, enligt budget 2023, under 2023 säkerställa och aktualitetspröva långsiktiga planer för underhåll och ersättningsinvesteringar för samtliga anläggningstillgångar. Revisionen kommer under 2023 att följa denna uppmaning för att säkerställa att den även efterlevs i praktiken.
36766 Från rapport 2019/14 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i riktlinjerna för investeringar förtydliga hur avvikelser ska hanteras och finansieras med en tillräcklig kontroll av enskilda investeringar över tid utifrån fattade genomförandebeslut.		ÅR 2022 Inom ramen för regionledningskontorets arbete med tillämpningsanvisningar kopplat till Region Stockholms styrande dokument för ekonomi kommer anvisningar kring avvikelsehantering att ingå, alternativt ingå som del av fullmäktiges uppdrag i budget 2023 till regionstyrelsen att uppdatera regionens riktlinje för investeringar. Mot bakgrund av detta så kommer revisionen att följa upp rekommendationen då dessa tillämpningsanvisningar är färdigställda, alternativt när regionens investeringsriktlinje är uppdaterad.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
58381 Från rapport 2020/8 Projektrapport	Regionstyrelsen bör utöka sin redovisning till fullmäktige av pågående investeringar i form av prognoser gällande tidplan, investeringsutgifter och objektsinnehåll, samt avvikelser mot fullmäktiges fattade genomförandebeslut.		ÅR 2022 Revisionen bedömer nu att regionstyrelsen nu utökat sin redovisning till fullmäktige av pågående investeringar i form av prognoser gällande tidplan, investeringsutgifter och objektsinnehåll, samt avvikelser mot fullmäktiges fattade genomförandebeslut gällande de trafik- och vårdinvesteringar som fullmäktige beslutat om, dvs de över 300 mnkr.
58382 Från rapport 2020/8 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att utvärderingar och slutredovisningar av avslutade investeringar genomförs mot fullmäktiges ursprungliga genomförandebeslut gällande tidplan, investeringsutgifter och objektsinnehåll.		ÅR 2022 Av den reviderade riktlinjen för investeringar framkommer att för avslutade investeringar ska återsrapportering med avstämning mot beslutad tidplan, budget och omfattning göras till investeringens beslutsinstans. Revisionen kan även konstatera att frågan om återsrapportering hanteras i regionledningskontorets rapporteringsanvisningar kopplade till bokslutsarbetet. Revisionen har dock ännu inte sett om och hur regionstyrelsen faktiskt rapporterar avslutade investeringar till investeringens beslutsinstans, i detta fall fullmäktige, varvid rekommendationen fortsatt bedöms som delvis åtgärdad. Nästkommade uppföljning bedöms ske i samband med årsrapportering 2023.
76154 Från rapport 2021/09 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att skrivningarna i riktlinjen för investeringar och riktlinjerna för ekonomistyrning överensstämmer när det gäller om och i sådana fall när nämnder och bolagsstyrelser ska lyfta beslutade avvikelser mot fattade genomförandebeslut till regionstyrelsen för godkännande.	—	ÅR 2022 Av budget 2023 framgår att regionstyrelsen har fått i uppdrag att se uppdatera Region Stockholms riktlinje för investeringar i syfte att åstadkomma bättre styrning och kontroll. I samband med det arbetet kan lämpligen förtydliganden göras inom området.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Revisionen har haft en förtydligande dialog, samt överlämnat ett dokument med föreslagna förtydliganden under våren 2023. Revisionen kommer att följa upp rekommendationen då regionstyrelsens uppdrag är slutfört
84845 Från rapport 2022/01 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i reglementet för hälso- och sjukvårdsnämnden förtydliga hur nämnden ska kunna ta sitt ansvar för behovet av robusta och säkra lokaler i enlighet med Socialstyrelsens föreskrift.	—	ÅR 2022 Av regionstyrelsens yttrande på revisionsrapporten framgår att inom ramen för Region Stockholms förstärkta arbete med beredskapsfrågor och civilt försvar som leds och samordnas av regionstyrelsen, kommer det att ingå att identifiera lämplig dimensionering på robusthet för hälso- och sjukvårdens fastigheter. Arbetet kommer att ske i dialog med hälso- och sjukvårdens utförare- och beställarverksamhet samt fastighetsverksamheten. Med detta arbete som grund kan sedan bedömning göras om förtydligande bör ske i någon nämnds reglemente enligt regionstyrelsen. Revisionen avser att följa upp ovanstående arbete och eventuella förtydliganden i berörda verksamheters reglementen.
85852 Från rapport 2022/02 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att en investerings effekt på robusthet framgår i underlagen inför investeringsbeslut.	—	

IT/informationssäkerhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
67468 Från rapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att FSN ges ett tydligare uppdrag att skapa en gemensam, kostnadseffektiv och	—	

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
2021/03 Projektrapport	säker it- och informationsmiljö om hela regionens IT-infrastruktur konsolideras i stället för bara delar av den.		
67469 Från rapport 2021/03 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa efterlevnad av styrmodellen för it och digitalisering för att underlätta prioritering mellan olika behov och nyttor samt stärka förmågan att samskapa digitala tjänster.	—	ÅR 2022 Styrmodellen för IT berördes i viss mån i granskning av vårdinformationsmiljön men denna rekommendation kommer att följas upp framåt.
67470 Från rapport 2021/03 Projektrapport	Regionstyrelsens roll gentemot FSN bör tydliggöras, bl.a. när det gäller beslut och ansvar för kontraktering av IT-tjänster, val av leverantör och leverantörskontakter.	—	
97503 Från rapport 2022/11 Projektrapport	Regionstyrelsen bör tydliggöra ansvar och roller gällande ägarskap och förvaltning av vårdinformationsmiljön	—	
97504 Från rapport 2022/11 Projektrapport	Regionstyrelsen bör ta fram en strategisk plan som tydliggör hur det fortsatta arbetet med huvudjournalssystem och vårddatalager ska genomföras och hur risker och utmaningar ska hanteras.	—	
97505 Från rapport 2022/11 Projektrapport	Regionstyrelsen bör sammanställa och tydliggöra ekonomiska och organisatoriska förutsättningar för arbetet med huvudjournalssystem och vårddatalager och specifikt Karolinskas respektive regionstyrelsens roller i utvecklingen av vårddatalager.	—	
97506 Från rapport 2022/11 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa former för beslutsfattande i nu planerat utvecklingsarbete gällande vårdinformationsmiljön och att beslut fattas på rätt nivå.	—	
97507 Från rapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att informations- och patientsäkerhetsrisker gällande vårddatalagret analyseras.	—	

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
2022/11 Projektrapport			

Oegentligheter

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29359 Från rapport 2018 Årsrapport Tidigare ID 1486	Regionstyrelsen bör fastställa riktlinjer för förtroendevaldas säkerhet och trygghet samt säkerställa att dessa är kända av förtroendevalda inom regionen.		ÅR 2022 I riktlinjerna (RS 2020-0782) framgår det att arbetet mot hot och våld inkluderar förtroendevalda och att det är regiondirektören som ansvarar för att skyddet upprätthålls gentemot förtroendevalda inom ramen för deras förtroendeuppdrag i Region Stockholm. Vid utbildning ges också regionens folder om hot och våld till förtroendevalda och därutöver Säpo:s folder Personlig säkerhet till regionråden. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.
29360 Från rapport 2018 Årsrapport Tidigare ID 1488	Regionstyrelsen bör tydliggöra roll- och ansvarsfördelningen vad gäller skydd mot otillåten påverkan för styrelseledamöter som inte är politiker.		ÅR 2022 Region Stockholm har inget arbetsgivaransvar för styrelseledamöter som inte är politiker. Det kan ändå uppstå situationer som inverkar på regionens verksamhet eller lokaler och personal. Bedömning görs av säkerhetsavdelningen inom RLK vid varje enskilt fall och i de fall verksamhet eller organisation kan bli påverkad tar Region Stockholm ansvar. Riktlinjerna för säkerhet (RS 2020-0782) skulle med fördel kunna uppdateras med ett klargörande om att ansvaret inte inkluderar dem som inte omfattas av arbetsgivaransvaret. Då det dock inte finns krav härom utgår rekommendationen.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
67991 Från rapport 2021 Delrapport	Regionstyrelsen bör - stärka kontrollen av att ledamöter i styrelsen inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande. - förbättra dokumentationen av jäv i protokoll.		ÅR 2022 Vid revisionens uppföljning framkommer att regionstyrelsens ledamöter i början av mandatperioden deltagit i en utbildning om jäv och att de påminns att anmäla eventuell jäv vid sammanträdena. Regionledningskontoret planerar 2023 riktade insatser för att särskilt beakta jävsfrågan och ska även göra en intern uppföljning av de anmälningar och registreringar som inkommit. Revisionen noterar samtidigt att regionstyrelsen har förbättrat dokumentationen av jäv i protokoll. Mot bakgrund av att ett arbete kvarstår bedöms rekommendationen som delvis åtgärdad.

Personal

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
36966 Från rapport 2019/10 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att konkretiseringen av arbetet med kompetensförsörjningsstrategin sker på längre sikt än ett år i taget.		ÅR 2022 Den kompetensförsörjningsstrategi som gällde vid rekommendationens tillkomst, upphörde att gälla år 2021. Frågan om långsiktighet kvarstår dock och med det nya uppdrag som givits i budget 2023 (RS 2022-0123) om att arbeta fram och implementera en ny kompetensförsörjningsstrategi kvarstår rekommendationen. Revisionen planerar en ny granskning i frågan under 2024.
73637 Från rapport 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör snarast verka för att anställningsförhållandet för förvaltningschefen för fastighetsverksamheten formaliseras så att denne är anställd av regionen.		ÅR 2022 Rekommendationen kommer ursprungligen från årsrapporten 2019 för fastighets- och servicenämnden (FSN) och har legat på FSN. I samband med projektgranskningen 2021/7 har rekommendationen förts över till regionstyrelsen då det av reglementet för regionstyrelsen framgår i 3 § 6 att

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			<p>styrelsen ska anställa nämndernas förvaltningschefer och bestämma anställningsvillkor och därmed sammanhängande frågor, inkluderande upphörande av anställning.</p> <p>Revisionen håller inte med regionledningskontorets argumentation om att i och med att fullmäktige har beslutat utse Locums vd till förvaltningschef och att vd har tillträtt, så föreligger en anställning även om det inte formaliserats genom ett anställningsavtal. Revisionen håller vidare inte med regionledningskontoret bedömning att det inte finns några formkrav för en anställning och att den tillsättning som regiondirektören skriftligen beslutat om per den 1 juli 2019 är tillräcklig.</p>

Strategisk styrning och organisation

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29141 Från rapport 2016/3 Projektrapport Tidigare ID 1018	Landstingsstyrelsen bör i samverkan med berörda nämnder tydliggöra ansvarsfördelningen för den övergripande trafikplaneringen och trafikpolitiken.		ÅR 2022 Revisionen bedömer att reglementen för regionstyrelsen, tillväxt- och regionplanenämnden och trafiknämnden samt instruktion för länsplane- och samhällsplaneringsutskottet definierar ansvarsområden genom att knyta an till de inriktningsdokument som ska tas fram och följas upp av respektive organisation. Rekommendationen bedöms vara åtgärdad.
29372 Från rapport 2019 Delrapport Tidigare ID 1571	Regionstyrelsen bör välja ledamöter och ersättare till alla sina utskott och beredningar.		ÅR 2022 Uppföljande granskning visar att valärenden finns som en stående dagordningspunkt på regionstyrelsens sammanträden. I och med ny mandatperiod har val till samtliga utskott och beredningar genomförts.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
30106 Från rapport 2019 Delrapport Tidigare ID 1579	Regionstyrelsen bör säkerställa att mål och indikatorer inför fullmäktiges budgetbeslut är tillräckligt beredda, förankrade och att det finns en process för kvalitetssäkring.		ÅR 2022 Det framgår av granskning att det pågår ett utvecklings- och förankringsarbete från regionledningskontorets sida när det gäller indikatorerna i målstyrningen. Revisionen konstaterar dock att det fortfarande finns problem gällande indikatorerna, framförallt konstateras mätproblem för flera indikatorer som ingår i målstyrningen för 2022 vilket gör att dessa indikatorer inte har kunnat mätas. Se även avsnittet om målstyrning i allmänhet i revisionens årsrapport för regionstyrelsen 2022. Revisionen noterar att det i budget 2023 finns ett uppdrag till regionstyrelsen att ta fram ett förslag till en ny målstruktur och modell för målstyrning. Revisionen kommer att följa detta uppdrag kopplat till denna rekommendation. Rekommendationen bedöms fortsatt vara delvis åtgärdad.
51308 Från rapport 2020 Delrapport	Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden bör samordna en revidering och harmonisering av krisberedskapsplanen och katastrofmedicinska beredskapsplanen för att tydliggöra hur dessa ska interagera med varandra		ÅR 2022 Under 2022 har det genomförts en revidering och harmonisering av krisberedskapsplanen och den katastrofmedicinska beredskapsplanen. Nya styrdokument är fastställda. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.
51309 Från rapport 2020 Delrapport	Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden bör tydliggöra beslutsstrukturen och organisationen för en extraordinär händelse respektive allvarlig händelse/särskild händelse och kommunicera en gemensam bild av ansvar och befogenheter		ÅR 2022 Under 2022 har en uppföljande granskning genomförts gällande rekommendationer kopplat till regionens krisberedskap. Revisionen har valt att låta flertalet av de tidigare rekommendationerna utgå till förmån för nya/omformulerade rekommendationer som bättre kopplar till genomförd granskning, t ex gällande nya fastställda styrdokument. Mot denna bakgrund utgår denna rekommendation. Se vidare avsnitt 4.2.2 i revisionens årsrapport regionstyrelsen

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			2022 samt framtaget PM, Utveckling av regionens krisberedskap, med iakttagelser från granskningen och information om rekommendationshanteringen.
51310 Från rapport 2020 Delrapport	Regionstyrelsen bör, i samband med uppdraget att utarbeta förslag som tydliggör rollerna och ansvarsfördelningen vid krisledning, bl.a. analysera hur RSSL påverkar regionstyrelsens och LISAB:s ansvar för samordning och ägarstyrning		ÅR 2022 Under 2022 har en uppföljande granskning genomförts gällande rekommendationer kopplat till regionens krisberedskap. Revisionen har valt att låta flertalet av de tidigare rekommendationerna utgå till förmån för nya/omformulerade rekommendationer som bättre kopplar till genomförd granskning, t ex gällande nya fastställda styrdokument. Mot denna bakgrund utgår denna rekommendation. Se vidare avsnitt 4.2.2 i revisionens årsrapport regionstyrelsen 2022 samt framtaget PM, Utveckling av regionens krisberedskap, med iakttagelser från granskningen och information om rekommendationshanteringen.
51311 Från rapport 2020 Delrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att nämnder/styrelser följer fullmäktiges krisberedskapsplan samt tydliggöra om de lokala planerna ska beslutas av nämnd/styrelse eller ledning		ÅR 2022 Under 2022 har en uppföljande granskning genomförts gällande rekommendationer kopplat till regionens krisberedskap. Revisionen har valt att låta flertalet av de tidigare rekommendationerna utgå till förmån för nya/omformulerade rekommendationer som bättre kopplar till genomförd granskning, t ex gällande nya fastställda styrdokument. Mot denna bakgrund utgår denna rekommendation. Se vidare avsnitt 4.2.2 i revisionens årsrapport regionstyrelsen 2022 samt framtaget PM, Utveckling av regionens krisberedskap, med iakttagelser från granskningen och information om rekommendationshanteringen.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
57480 Från rapport 2020/5 Projektrapport	Regionstyrelsen bör tydliggöra hälso- och sjukvårdsnämndens ansvar för digitaliseringen, särskilt i rollen som beställare av hälso- och sjukvård.		ÅR 2021 Revisionen noterar att det i budget 2022 finns ett tydliggörande på en övergripande nivå av ansvar. Revisionen bild är dock att det också behövs en del tydliggörande på lägre nivåer. Revisionen kommer därför fortsätta följa hur detta tydliggörs under 2022. Rekommendationen bedöms därmed vara delvis åtgärdad.
57481 Från rapport 2020/5 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden fastställa på vilka grunder regionen ska delta i Ineras utvecklingssatsningar och hur beslut om deltagande i dessa ska tas.	—	ÅR 2021 Revisionen planerar följa upp rekommendationen utifrån de beslut som fattas under 2022.
58891 Från rapport 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att styrelsen har en lokal krisberedskapsplan som bland annat beskriver vilken roll regionledningskontoret har när det finns behov av att samordna regionens verksamheter.		ÅR 2022 Under 2022 har en uppföljande granskning genomförts gällande rekommendationer kopplat till regionens krisberedskap. Revisionen har valt att låta flertalet av de tidigare rekommendationerna utgå till förmån för nya/omformulerade rekommendationer som bättre kopplar till genomförd granskning, t ex gällande nya fastställda styrdokument. Mot denna bakgrund utgår denna rekommendation. Se vidare avsnitt 4.2.2 i revisionens årsrapport regionstyrelsen 2022 samt framtaget PM, Utveckling av regionens krisberedskap, med iakttagelser från granskningen och information om rekommendationshanteringen.
74239 Från rapport 2021/05 Projektrapport	Regionstyrelsen bör utvärdera hur olika finansieringsformen för det interna arbetet i Region Stockholm kan bidra till målet att vara den mest innovationsdrivna geografiska regionen.	—	ÅR 2022 Yttrandet i rapporten berör hur utvärdering och uppföljning sker. Kommentarer här i Stödet rör innovationsfondens uppföljning och att fonden bidrar till målet att vara den mest innovationsdrivna geografiska regionen.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Granskningen motsäger inte detta, men rapporten pekar på att olika finansieringsformer behöver utvärderas. Är innovationsfonden det bästa sättet att finansiera innovationsarbete?
78276 Från rapport 2021 Årsrapport	Regionstyrelsen bör analysera och tydliggöra förutsättningarna för att nämnders och bolags servicefunktioner ska överföras till fastighets- och servicenämnden.	—	
91002 Från rapport 2022/06 Projektrapport	Regionstyrelsen bör tillsammans med trafiknämnden säkerställa att det inbördes förhållandet mellan de regionala inriktningsdokumenten för trafikplanering förtydligas, framför allt i sammanhang där samverkan sker med externa parter.	—	
96674 Från rapport 2018 Årsrapport Tidigare ID 30029	Regionstyrelsen bör utveckla former för hur Region Stockholms verksamheter ska bidra till målen i RUFS.	●	<p>ÅR 2022</p> <p>Denna rekommendation med ursprungsnr 30029 har pga av omorganisation flyttats från tillväxt- och regionplannämnden.</p> <p>Region Stockholms arbete med regional utveckling följs upp löpande med mål och indikatorer som finns under inriktningsmålet "en hållbar regional utveckling". Indikatorerna i budgeten är inhämtade från RUFS 2050 och är samma indikatorer i uppföljningen av RUFS 2050 som årligen rapporteras till fullmäktige. Dessa indikatorer tydliggör inte hur Region Stockholms verksamheter bidrar till målen i RUFS utan avser den regionala utvecklingen för hela Stockholmsregionen. Revisionen menar att det fortfarande finns behov av att utveckla målstyrningen för att tydliggöra hur Region Stockholms verksamheter bidrar till målen i RUFS. Regionstyrelsen har i budget 2023 fått i uppdrag att se över målstyrningen. Revisionen följer upp denna rekommendation i slutet av 2023 inför budget 2024 och ev reviderad</p>

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			målstruktur gjorts.
98179 Från rapport 2022 Årsrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att indikatorer och målvärden som kopplar till den regionala utvecklingen i budgeten utgår från vad Region Stockholm ska uppnå för aktuellt budget/planår.	—	

Säkerhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29357 Från rapport 2018 Årsrapport Tidigare ID 1484	Regionstyrelsen behöver säkerställa att rutiner för uppföljning av informationssäkerhet gentemot privata vårdgivare tas fram och efterlevs.		ÅR 2022 Den del som berör RS är avklarad. Det återstår dock arbete för HSN i enlighet med revisionens projektrapport nr 9/2022 Externa vårdgivares informationssäkerhet.
29358 Från rapport 2018 Årsrapport Tidigare ID 1485	Regionstyrelsen bör ytterligare stärka samordningen och uppföljningen av regionens krisberedskap.		ÅR 2022 Under 2022 har en uppföljande granskning genomförts gällande rekommendationer kopplat till regionens krisberedskap. Revisionen har valt att låta flertalet av de tidigare rekommendationerna utgå till förmån för nya/omformulerade rekommendationer som bättre kopplar till genomförd granskning, t ex gällande nya fastställda styrdokument. Mot denna bakgrund utgår denna rekommendation. Se vidare avsnitt 4.2.2 i revisionens årsrapport regionstyrelsen 2022 samt framtaget PM, Utveckling av regionens krisberedskap, med iakttagelser från granskningen och information om rekommendationshanteringen.
58889 Från rapport 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden, i styrdokumentet, definiera vad ett direktiv från RSSL innebär så att det förhåller sig till lagstiftning, reglementen, ägardirektiv samt bolagsordning.		ÅR 2022 Under 2022 har en uppföljande granskning genomförts gällande rekommendationer kopplat till regionens

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			<p>krisberedskap. Revisionen har valt att låta flertalet av de tidigare rekommendationerna utgå till förmån för nya/omformulerade rekommendationer som bättre kopplar till genomförd granskning, t ex gällande nya fastställda styrdokument.</p> <p>Mot denna bakgrund utgår denna rekommendation. Se vidare avsnitt 4.2.2 i revisionens årsrapport regionstyrelsen 2022 samt framtaget PM, Utveckling av regionens krisberedskap, med iakttagelser från granskningen och information om rekommendationshanteringen.</p>
58890 Från rapport 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör bestämma vilken information som styrelsen behöver för ledning och styrning i en kris.		<p>ÅR 2022</p> <p>Under 2022 har en uppföljande granskning genomförts gällande rekommendationer kopplat till regionens krisberedskap. Revisionen har valt att låta flertalet av de tidigare rekommendationerna utgå till förmån för nya/omformulerade rekommendationer som bättre kopplar till genomförd granskning, t ex gällande nya fastställda styrdokument.</p> <p>Mot denna bakgrund utgår denna rekommendation. Se vidare avsnitt 4.2.2 i revisionens årsrapport regionstyrelsen 2022 samt framtaget PM, Utveckling av regionens krisberedskap, med iakttagelser från granskningen och information om rekommendationshanteringen.</p>
59590 Från rapport 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör stärka sin uppföljning så att styrelsen får en regelbunden lägesbild av regionens krisberedskap.		<p>ÅR 2022</p> <p>Det framgår av granskning att metodstöd etc för risk- och sårbarhetsanalyser har tagits fram. Revisionen konstaterar dock att det finns behov av att utveckla och formalisera den regiongemensamma processen för risk- och sårbarhetsanalyserna (se separat rekommendation). I detta menar revisionen också att regionstyrelsen årligen bör efterfråga en statusrapportering utifrån genomförd risk- och</p>

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			sårbarhetsanalys. Regionstyrelsen bör också, i enlighet med det ansvar som finns utpekad i krisberedskapsplanen, följa upp att övriga nämnder och styrelser utför de specifika uppdrag som har specificerats i planen. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
85850 Från rapport 2022/02 Projektrapport	Regionstyrelsen bör definiera vilken nivå på robusthet som behövs för att uppnå tillräcklig driftssäkerhet och beredskap för sjukhusbyggnaderna.	—	
98185 Från rapport 2022 Årsrapport	Regionstyrelsen bör i samarbete med hälso- och sjukvårdsnämnden tydliggöra beslutsmandaten för beslutsfattarna i de regionala krisstaberna. Detta gäller särskilt beslutsmandat i förhållande till övriga nämnder och bolag.	—	
98186 Från rapport 2022 Årsrapport	Regionstyrelsen bör, i enlighet med utpekad ansvar i krisberedskapsplanen, säkerställa en övergripande planering för övning kopplat till krisberedskap.	—	
98187 Från rapport 2022 Årsrapport	Regionstyrelsen bör, i enlighet med utpekad ansvar i krisberedskapsplanen, följa upp att övriga nämnder och styrelser utför de specifika uppdrag som har specificerats i planen.	—	

Verksamhetsstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
57270 Från rapport 2020/7 Projektrapport	Regionstyrelsen bör se till att uppföljningen till fullmäktige ger en samlad bild av läkemedelsförsörjningen för att underlätta beredskap inför en kris eller extraordinära händelser.	—	ÅR 2021 Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
74237 Från rapport 2021/05 Projektrapport	Regionstyrelsen och tillväxt-och regionplanenämnden bör i samverkan säkerställa att ansvaret för det regionala utvecklingsuppdraget är tydligt för externa parter.		ÅR 2022 Kommunikationsarbete pågår. Det ska tydliggöra hur relevanta strategier är sammankopplade och kompletterar varandra. Under hösten har en dialog- och mötesserie genomförts med Stockholmsregionens innovationsnoder och avslutades med dialogkonferens där det regionala uppdraget berörts. Revisionen planerar att undersöka hur kommunikationsarbetet fungerat i ny granskning 2023.

Ägarstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
38583 Från rapport 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen behöver tydliggöra vad ansvaret för strategisk samordning mellan sjukhusen enligt fullmäktiges styrdokument innebär i praktiken.		ÅR 2021 Revisionen konstaterar att det inför 2022 har gjorts en organisatorisk förändring på tjänstemannanivån i syfte att bland annat stärka samordningen. Därtill har LISAB ett uppdrag från fullmäktige i budget 2022 att under 2022 utreda synergimöjligheter i Region Stockholms egenägda vårdproduktion och föreslå åtgärder för att bättre använda tillgängliga resurser över tid. Revisionen kommer att följa arbetet under 2022. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
85851 Från rapport 2022/02 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det är tydligt var ansvaret finns för att ta fram en övergripande risk- och sårbarhetsanalys för hälso- och sjukvårdssystemet i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter.	—	ÅR 2022 Se även den granskning som genomförts under 2022 gällande rekommendationer kopplat till regionens krisberedskap. (Avsnitt 4.2.2 i revisionens årsrapport regionstyrelsen 2022 samt framtaget PM, Utveckling av regionens krisberedskap, med iakttagelser från granskningen och

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			information om rekommendationshanteringen.)

Övrigt

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
78277 Från rapport 2021 Årsrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att fullmäktiges beslut som rör skilda frågor så långt som möjligt hanteras i separata ärenden för att öka transparens och spårbarhet.		ÅR 2022 Revisionen konstaterar att även ärendet om budget 2023 innehåller en lång rad andra ärenden. Som tidigare menar revisionen att de beslutsunderlag som presenteras i ärendet inte är av den karaktären som föreskrivs i regionens egna styrdokument och som normalt ingår om ett liknande ärende läggs fram under övriga året. Enligt budgetdokumentet ska ytterligare beslutsunderlag finnas att tillgå i diariet. Genomgång av de ingående ärendena visar dock att det i diariet inte finns någon ytterligare dokumentation gällande beredningen av ärendet. Även om det framgår av särskilt listning i kallelsen vilka ärenden som ingår menar också revisionen att det försvårar transparens och spårbarhet när alla underlag till besluten samlas i en enda stor bilaga till budgeten.

Regionrevisorerna

Rekommendationer till ledning – ÅR 2022

Regionstyrelsen

Ekonomistyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
37774 Från rapport 2019 Årsrapport	Regionledningskontoret bör dokumentera hanteringen av statsbidrag inklusive roller och ansvar för att minska sårbarheten vid personella förändringar		ÅR 2022 Revisionen konstaterar att det under 2022 pågått ett arbete med att kartlägga, strukturera och dokumentera statsbidragsprocessen. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad. (Se dock ny rekommendation angående att tydliggöra processen på en regionövergripande nivå.)
67990 Från rapport 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör i sina redogörelser för regionledningskontorets årsprognos respektive helårsutfall i jämförelse med årsbudget tydligt specificera och kommentera avvikelser.		ÅR 2022 Vid granskning av verksamhetsberättelsen 2022 konstaterar revisionen att vissa avvikelser mot budget behöver kommenteras mer utförligt. Rekommendationen kvarstår.

Hållbarhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29119 Från rapport 2015 Årsrapport Tidigare ID 813	Regionledningskontoret bör tydliggöra hur investeringarnas miljöpåverkan ska beskrivas i beslutsunderlagen inför genomförandebeslut, dels för att täcka miljöbalkens krav, dels för att täcka de krav som regionens regionens hållbarhetspolicy och -strategi ställer upp."		ÅR 2022 Det saknas ännu stödjande dokument till investeringsriktlinjen som ska tydliggöra hur investeringarnas miljöpåverkan ska beskrivas i beslutsunderlagen. Arbeta pågår med att förtydliga hur hållbarhetsaspekter ska hanteras inom investeringsområdet. Antingen som en del i regionens riktlinje för investeringar eller i till den tillhörande

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			tillämpningsanvisningar. Enligt RLK kommer detta arbetet slutföras inför beslut under 2023. Rekommendationen kommer följas upp när den reviderade riktlinjen/tillämpningsanvisningen beslutats.

Inköp och upphandling

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
57975 Från rapport 2020/6 Projektrapport	Regionledningskontoret bör i samverkan med serviceförvaltningen tydliggöra RLK hållbarhets roll i inköpsprocessen.		ÅR 2022 Revisionens uppföljning visar att RLK hållbarhets roll har tydliggjorts, bl.a. i revidering av serviceförvaltningens upphandlingsprocess och mall för upphandlingsstrategi samt att RLK hållbarhet är en obligatorisk deltagare i berörda upphandlingar. Rekommendationen bedöms som åtgärdad.

Intern kontroll

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29139 Från rapport 2016 Årsrapport Tidigare ID 1005	Landstingsstyrelsens förvaltning bör uppdatera beslutsordningen med uppgifter om rätten att fatta verkställighetsbeslut om vidareförmedling av statsbidrag.		ÅR 2022 Beslutsordningen har kompletterats med att ekonomidirektören fattar beslut om vidareförmedling av specialdestinerade statsbidrag till nämnder och bolag. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.
29155 Från rapport 2017/8 Projektrapport Tidigare ID 1106	Landstingsstyrelsens förvaltning bör ta fram en landstingsövergripande vägledning för utformning av och innehåll i ekonomiska och eventuellt andra konsekvensbeskrivningar i beslutsunderlagen till nämnder och styrelser"		Delår 2022 Någon regionövergripande vägledning för beslutsunderlag har inte noterats. Status på arbetet kommer att följas upp med regionledningskontoret inför årsgranskningen 2022.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29203 Från rapport 2017 Årsrapport Tidigare ID 1253	Landstingsstyrelsens förvaltning bör säkerställa att de kontroller som ska genomföras vid löneutbetalningar dokumenteras i en rutinbeskrivning eller checklista som stöd till cheferna.	●	ÅR 2022 Revisionen konstaterar vid uppföljning att det saknas en central kontroll över att befintliga rutinbeskrivningar tillämpas i samband med lönekörning och att kontrollmomenten faktiskt utförs. Mejl skickas numera ut till samtliga med personalansvar inför godkännande av lön med ett antal kontroller som ska utföras. Lönerapport ska signeras av ansvarig som bevis på detta. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
29204 Från rapport 2017 Årsrapport Tidigare ID 1254	Landstingsstyrelsens förvaltning bör säkerställa att uppföljning sker av att samtliga ansvariga chefer granskar och signerar sina utanordningslistor.	●	ÅR 2022 I samband med att utanordningslistor signeras i Heromas sker dokumentation av signeringen. Dialog pågår med Serviceförvaltningen för att fastställa en rutin för att signalera om utanordningslistor ej signeras. Ansvar för att säkerställa att respektive chef kontrollera och signera utanordningslistor är chefs chef/respektive avdelningschef. Arbetet förväntas vara avslutat Q1 2023. Rekommendationen bedöms som delvis åtgärdad.
29370 Från rapport 2019 Delrapport Tidigare ID 1566	Koncernfinansiering - generellt I syfte att ytterligare stärka den interna kontrollen bör följande upprättas:- dokumenterade rutinbeskrivningar för väsentliga processer med påverkan på den finansiella rapporteringen- dokumenterade riskanalyser med identifiering av motverkande kontrollmoment.	●	ÅR 2022 Granskning visar att det under 2022 tagits fram processbeskrivning för statsbidragshanteringen. Revisionen noterar i övrigt för processerna kopplat till den finansiella rapporteringen, liksom i delåret, att en viss uppföljning sker men att dokumentationen kan förstärkas och förtydligas ytterligare. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29377 Från rapport 2019 Delrapport Tidigare ID 1574	Leverantörsfakturahantering Regionledningskontoret bör dokumentera utförda kontroller avseende större fakturor för att erhålla spårbarhet till utförda kontroller.	●	ÅR 2022 Revisionen har i samband med bokslutsgranskning 2022 följt upp hur kontroller av leverantörsfakturor hanteras och dokumenteras. Uppföljningen visar att stickprovskontroll av fakturor görs inför varje utbetalning samt att detta dokumenteras. Betalfilerna kontrolleras även via tjänsten betal-kontroll, där exempelvis giltig f-skatt, blufföretag, dubbel-betalning och ej godkända leverantörer kontrolleras. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.
29378 Från rapport 2019 Delrapport Tidigare ID 1576	Regionledningskontoret bör säkerställa att genererade logglistor ur Heroma tas fram för regelbunden kontroll och kvalitetssäkring av ändringar av fasta data för att minska risken för felaktiga ändringar.	●	ÅR 2022 Det genomförs ingen systematisk genomgång på förvaltningsövergripande (regionövergripande) nivå avseende ändringar på lokal verksamhetsnivå. <ul style="list-style-type: none">• Det finns ingen formell övergripande process för behörighetsadministration.• Det görs ingen regelbunden och övergripande genomgång av användare för att säkerställa att behörigheter ligger i linje med användarnas arbetsuppgifter.• Det sker ingen regelbunden och övergripande genomgång av befintliga behörigheter som finns upplagda i systemet. Rekommendationen bedöms därmed inte vara åtgärdad.
67993 Från rapport 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör stärka den interna kontrollen gällande aktualitetsprövning av styrdokument och säkerställa att aktuella styrdokument finns i förteckningen.	●	ÅR 2022 Revisionen bedömer att regionledningskontoret stärkt den interna kontrollen gällande aktualitetsprövning av styrdokument genom en årlig process med avstämning mellan kansliavdelningen respektive ansvarig avdelning samt att kansliavdelningen löpande säkerställer att aktuella styrdokument finns i förteckningen. Revisionen bedömer därmed

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			att rekommendationen är åtgärdad.
86669 Från rapport 2022 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör komplettera regelverk och rutiner med hur uppföljning och kontroll av inköpskort ska ske i syfte att säkerställa en tillräcklig intern kontroll.	—	
86670 Från rapport 2022 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör följa upp och utvärdera implementeringen av utvecklingsinsatser gällande hanteringen av inköpskort för att säkerställa att regelverk och instruktioner efterlevs.	—	
98181 Från rapport 2022 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör på en regionövergripande nivå tydliggöra processen för statsbidragshanteringen.	—	

Oegentligheter

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29361 Från rapport 2018 Årsrapport Tidigare ID 1489	Regionledningskontoret bör formalisera och systematisera riskanalysarbetet på koncernövergripande nivå.		ÅR 2022 Under 2022 har en uppföljande granskning genomförts gällande rekommendationer kopplat till regionens krisberedskap. Revisionen har valt att låta flertalet av de tidigare rekommendationerna utgå till förmån för nya/omformulerade rekommendationer som bättre kopplar till genomförd granskning, t ex gällande nya fastställda styrdokument. Mot denna bakgrund utgår denna rekommendation. Se vidare avsnitt 4.2.2 i revisionens årsrapport regionstyrelsen 2022 samt framtaget PM, Utveckling av regionens krisberedskap, med iakttagelser från granskningen och information om rekommendationshanteringen.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
67992 Från rapport 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör - säkerställa att beslut fattas av behörig chef snarast vid medarbetares anmälan om bisyssla. - stärka uppföljningen av anställdas bisysslor.		ÅR 2022 Regionledningskontoret har sett över hanteringen av bisysslor inom regionen och avser revidera tillämpningsanvisningarna i samband med tertialredovisningen 2023. Vid revisionens uppföljning framkommer att särskilda utbildningsinsatser och kunskapshöjande åtgärder inom området har genomförts under året. För att stärka uppföljningen av anställdas bisysslor ska en intern rutin för återkommande uppföljning tas fram till chefer och ledning. Då arbete pågår och ännu ej färdigställt bedöms rekommendationen som delvis åtgärdad.
98180 Från rapport 2022 Årsrapport	Ledningen för regionledningskontoret bör säkerställa att visselblåsartjänsten är känd bland regionens medarbetare, t.ex. genom regelbundna utbildnings- och informationsinsatser samt genom att bättre synliggöra visselblåsartjänsten på regionens intranät.	—	

Räkenskaper

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
67994 Från rapport 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör stärka den interna kontrollen av ändringar i leverantörsregistrets fasta data, till exempel informationen om leverantörer.		ÅR 2022 Revisionen har i samband med bokslutsgranskningen 2022 följt upp hur ändringar av fast data i leverantörsregistret hanteras. En ny rutin har införts där kontroll och signering görs över samtliga ändringar i leverantörsregistret föregående månad. Upplägg av nya leverantörer görs via förvaltningarnas/bolagens försystem betalkontroll vilket betyder att uppgifterna inte registreras av personer inom RLK. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
98182 Från rapport 2022 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör samla och utveckla rutinerna för statsbidrag och projekthantering så att beskrivningen blir heltäckande för hela den lokala hanteringen av bidrag/projekt inklusive statsbidragen.	—	

Strategisk styrning och organisation

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
51313 Från rapport 2020 Delrapport	Regionledningskontoret bör säkerställa att det finns dokumenterade arbetsprocesser för hur regionen organiserar arbetet med länsplanen.	●	ÅR 2022 Revisionen bedömer att det finns en struktur för revidering och löpande uppföljning av länsplanen. Då det är första gången som Region Stockholm fungerat som länsplaneupprättare understryker revisionen vikten av att den utvärdering av revideringsprocessen genomförs och att slutsatser och lärdomar på ett strukturerat sätt dokumenteras och återförs till såväl nästkommande revideringsprocess, som till det löpande arbetet med länsplanen. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
76962 Från rapport 2021 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör säkerställa att beslutsunderlag gällande reglemente som ska fastställas av fullmäktige inte innehåller reglering av vilka beredningar som ska finnas då detta enligt kommunallagen ska fastställas av respektive nämnd.	—	ÅR 2021 Tidigare rekommendation nr 30108 innehöll flera olika delrekommendationer. Rekommendationen har nu avslutas men det fanns en del i rekommendationen gällande beredningar till nämnder som återstår för hantering. Detta ligger nu i denna nya rekommendation.

Regionrevisorerna

Säkerhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
98188 Från rapport 2022 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör tydliggöra vilka befintliga och planerade styrdokument som styr beredskapsområdet och hur dessa förhåller sig till varandra.	—	
98189 Från rapport 2022 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör tydliggöra hur kontorets stabsarbete ska fungera och säkerställa att den personal som kan bli aktuell i stabsarbetet har tillräcklig utbildning för detta.	—	
98190 Från rapport 2022 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör formalisera en tydlig och förutsägbar process för regionens risk- och sårbarhetsanalyser.	—	

Verksamhetsstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
74241 Från rapport 2021/05 Projektrapport	Regionledningskontoret bör tydligare ange hur självskattningsindikatorer om innovationsarbete ska definieras så att mätning och uppföljning sker på ett enhetligt sätt	●	ÅR 2022 Revisionen har tagit del av den PM som förklarar indikatorn. Revisionen planerar en granskning 2023 för att verifiera hur självskattningen och förklaringen till indikatorn fungerar.

Övrigt

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
78279 Från rapport	Regionledningskontorets ledning bör i rapportering av ekonomi och verksamhet för regionstyrelsen följa de anvisningar och mallar som finns för nämnderna.	●	ÅR 2022 I Stödet finns mallar och anvisningar för rapportering av

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
2021 Årsrapport			ekonomi och verksamhet som regionens samtliga nämnder och bolag förväntas använda. Regionledningskontoret använder sig av Stödet för internt bruk men för rapportering till regionstyrelsen görs ett sammandrag av dokumentet som sammanfattas i regionstyrelsens tjänsteutlåtande. Därmed saknas information och analyser som bör finnas med för att ge en tillräcklig bild av regionstyrelsens resultat. Rekommendationen bedöms som delvis åtgärdad.
98183 Från rapport 2022 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör för utlämning av hälsodata arbeta fram en rutin för datauttag även för andra typer av datakällor än VAL och Take Care.	—	

BEDÖMNINGSMÅL OCH BEDÖMNINGSKRITERIER

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

Bedömningsmål:

1. Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges finansiella mål (resultatkrav) och följt fullmäktiges ekonomiska riktlinjer.
2. Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges mål för verksamheten och genomfört tilldelade uppdrag.
3. Nämnden/styrelsen har i övrigt bedrivit verksamheten med god ekonomisk hushållning utifrån fullmäktiges beslut.
4. Nämndens/styrelsens verksamhet har bedrivits i enlighet med för verksamheten gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Bedömningskriterier:

Tillfredsställande

Bedömningsmålen bedöms i allt väsentligt vara uppfyllda. Avvikelse kan förekomma.

Inte helt tillfredsställande

Bedömningsmålen bedöms delvis vara uppfyllda. Det finns större och/eller flera avvikelser.

Otillfredsställande

Bedömningsmålen bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga avvikelser eller allvarliga brister som måste åtgärdas snarast.

Kommentar: Bristerna eller avvikelserna innebär att frågan om anmärkning eller avstyrt ansvarsfrihet bör prövas och ska kunna kopplas till en eller fler av nedanstående ansvarsprövningsgrunder¹:

- *Bristande måluppfyllelse – verksamhet*

¹ God revisionssed 2018

- *Bristande måluppfyllelse – ekonomi*
- *Ohörsamhet/obstruktion*
- *Icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning*

Intern styrning och kontroll

Nämnden/styrelsen ansvarar för att det finns en intern styrning och kontroll som med rimlig grad av säkerhet leder till måluppfyllelse, effektiv verksamhet och regelefterlevnad. Nämnden/styrelsen har säkerställt systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Bedömningsmål:

1. Nämnden/styrelsen har fastställt en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.
2. Nämnden/styrelsen har i budget/verksamhetsplan fastställt ekonomiska och verksamhetsmässiga mål i linje med fullmäktiges mål och övriga uppdrag. Målen är mätbara/uppföljningsbara.
3. Nämnden/styrelsen har riktlinjer och rutiner för väsentliga områden för att säkerställa att verksamhetens uppdrag och mål uppnås samt att lagar, föreskrifter m.m. följs.
4. Nämnden/styrelsen har genomfört en riskanalys som identifierar, värderar och prioriterar väsentliga risker. Nämnden/ styrelsen har i en plan för intern kontroll, i enlighet med regionens fastställda regelverk, fastställt vilka åtgärder/ kontroller som ska hantera prioriterade risker.
5. Nämnden/styrelsen följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
6. Nämnden/styrelsen har ett informations- och kommunikationssystem som stödjer styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
7. Nämndens/styrelsens rapportering ger en rättvisande och tillförlitlig information om ekonomi och verksamhet.
8. Nämnden/styrelsen har säkerställt en tillräcklig beredning av ärenden.

9. Nämnd/styrelse har fattat beslut med stöd i reglemente, delegation eller i uppdrag från fullmäktige.

Bedömningskriterier

Tillräcklig

Bedömningsmålen bedöms i allt väsentligt vara uppfyllda. Avvikelse kan förekomma.

Inte helt tillräcklig

Bedömningsmålen bedöms delvis vara uppfyllda. Det finns större och/eller flera avvikelser.

Otillräcklig

Bedömningsmålen bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga avvikelser eller allvarliga brister som försvårar styrning, ledning, uppföljning och kontroll som därför måste åtgärdas snarast.

Kommentar: Bristerna eller avvikelserna innebär att frågan om anmärkning eller avstyrt ansvarsfrihet bör prövas och ska kunna kopplas till en eller fler av nedanstående ansvarsprövningsgrunder²:

- *Brister i styrning och intern kontroll av verksamhet*
- *Brister i styrning och intern kontroll av ekonomi*
- *Otillräcklig beredning av ärenden*
- *Obehörigt beslutsfattande*

Räkenskaper

Nämndens/styrelsens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning och kan ligga till grund för styrning, ledning, uppföljning och kontroll av den verksamhet som bedrivs.

Bedömningsmål:

1. Nämndens/styrelsens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt landstingets regler och anvisningar.
2. Nämndens/styrelsens delårsrapport och årsbokslut/årsredovisning ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

² God revisionssed 2018

Bedömningskriterier:**Rättvisande**

Räkenskaperna uppfyller i allt väsentligt bedömningsmålen. Avvikelse kan förekomma. Eventuella värderings-, klassificerings- och/eller upplysningsfel är inte av sådan karaktär att de väsentligen påverkar bilden av nämndens/styrelsens resultat och ställning.

Inte rättvisande

Räkenskaperna innehåller väsentliga avvikelser eller allvarliga brister i förhållande till bedömningsmålen och ger inte en rättvisande bild av resultat och ställning.

Kommentar: Bristerna eller avvikelserna innebär att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas och ska kunna kopplas till ansvarsprövningsgrunden³ ej rättvisande redovisning.

³ God revisionssed 2018

Regionstyrelsen

PROTOKOLL
2023-02-14

RS 2023-0037

§ 40**Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2022 för regionstyrelsen**

RS 2022-0816

Ärendebeskrivning

Regionrevisorerna har överlämnat promemorian, delrapport 2022, till regionstyrelsen för yttrande.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där delrapporten är en återkommande avstämningsspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i rapporten och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionrevisorernas bedömning av de frågor som lyfts.

Regionrevisorerna har lämnat 59 rekommendationer till regionstyrelsen, varav en är ny i delrapporten 2022. Av rekommendationerna har 36 stycken, 61 procent, åtgärdats. För de rekommendationer som återstår att hantera, pågår arbete med utgångspunkt från regionstyrelsens ställningstagande av vad som kvarstår att åtgärda.

Beslutsunderlag

1. Regionrådsberedningens skrivelse
2. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
3. Regionrevisorernas delrapport 2022

Yrkanden

Ordförande Aida Hadžialić (S) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 25 januari 2023 (bilaga).

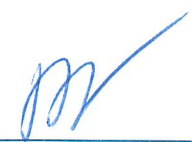

Beslut

Regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande till regionrevisorerna över delrapport 2022 för regionstyrelsen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Expedieras till

Regionrevisorerna

Ordförande	Justerare	Exp. datum	Sign.
------------	-----------	------------	-------

Regionstyrelsen

Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2022 för regionstyrelsen

Föredragande regionråd: Aida Hadžialić

Ärendebeskrivning

Regionrevisorerna har överlämnat promemorian, delrapport 2022, till regionstyrelsen för yttrande.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där delrapporten är en återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i rapporten och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionrevisorernas bedömning av de frågor som lyfts.

Regionrevisorerna har lämnat 59 rekommendationer till regionstyrelsen, varav en är ny i delrapporten 2022. Av rekommendationerna har 36 stycken, 61 procent, åtgärdats. För de rekommendationer som återstår att hantera, pågår arbete med utgångspunkt från regionstyrelsens ställningstagande av vad som kvarstår att åtgärda.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande till regionrevisorerna över delrapport 2022 för regionstyrelsen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionrådsberedningens motivering

Regionrevisorerna har en synnerligen viktig roll i att genom sina granskningar lämna förslag på åtgärder som kan utgöra grunden för ett systematiskt förbättringsarbete i Region Stockholms verksamheter. Delrapporten innehåller en lägesrapport för de granskningar som genomförts under året samt en översiktlig granskning av regionstyrelsens delårsrapport för Region Stockholm.

I regionrevisorernas delrapport framgår att det i granskningen inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten

för Region Stockholm inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Regionrådsberedningen tar fasta på regionrevisorernas rekommendationer gällande regionstyrelsens ansvar för den övergripande ekonomistyrningen. Det ska vara tydligt vad som följer av att en nämnd eller bolag prognosticerar en negativ avvikelse mot resultatkravet. Utveckling av tydligare anvisningar avseende beslutsordningen för prognoser är under framtagande. Det ekonomiska läget gör det än mer centralt att ytterligare konkretisera styrningen mot god ekonomisk hushållning på lång sikt.

Regionstyrelsen har i regionfullmäktiges budget 2023 getts i uppdrag att, i nära samverkan och dialog med nämnder och bolag, ta fram ett förslag till en ny målstruktur och modell för målstyrning. Utkomsten av det arbetet bör ge en ökad tydlighet kring vilken analys som ligger till grund för de målvärden som sätts, i linje med vad som efterfrågas av revisorerna.

En mer omfattande uppföljning av de lämnade rekommendationerna kommer göras i anslutning till årsrapporten.

Regionrådsberedningen tackar för regionrevisorernas granskning och ser fram emot att etablera en god och konstruktiv dialog för fortsatt förbättringsarbete under mandatperioden.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Regionrevisorernas delrapport 2022

Aida Hadžialić

Regionstyrelsen

Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2022 för regionstyrelsen

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande till regionrevisorerna över delrapport 2022 för regionstyrelsen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Regionrevisorerna har överlämnat promemorian, delrapport 2022, till regionstyrelsen för yttrande.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där delrapporten är en återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i rapporten och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionsrevisorernas bedömning av de frågor som lyfts.

Regionrevisorerna har lämnat 59 rekommendationer till regionstyrelsen, varav en är ny i delrapporten 2022. Av rekommendationerna har 36 stycken, 61 procent, åtgärdats. För de rekommendationer som återstår att hantera, pågår arbete med utgångspunkt från regionstyrelsens ställningstagande av vad som kvarstår att åtgärda.

Bakgrund

I regionrevisorernas delrapport ges en lägesrapport utifrån de granskningar som genomförts hittills under året inklusive en översiktlig granskning av regionstyrelsens delårsrapport för Region Stockholm. Rapporten är en delrapportering inför den slutliga avrapporteringen och bedömningen i årsrapporten för 2022.

I regionrevisorerna delrapport framgår att det i granskningen inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten

för Region Stockholm inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

I Region Stockholms styrdokument anges vilken formell hantering av beslut som gäller om nämnd eller bolag prognostiserar en negativ avvikelse mot resultatkravet. Regionrevisorerna konstaterar att det inte är tydligt för nämnder och bolag vad som förväntas och att regionstyrelsen för egen del inte tagit beslut enligt styrdokumentet. Regionrevisorerna bedömer att regionstyrelsen behöver tydliggöra och säkerställa hanteringen vid negativa avvikelser mot resultatkrav. Regionrevisorerna konstaterar vidare att beslutsunderlag inför fullmäktiges beslut om ekonomiska tillskott till nämnder under verksamhetsåret behöver stärkas.

Regionrevisorerna bedömer, liksom i årsrapporten för 2021, att det fortsatt finns potential att konkretisera styrningen mot en god ekonomisk hushållning på lång sikt. För bedömning och beslut gällande indikatorer och målnivåer är det bland annat viktigt att regionstyrelsen redovisar vilken analys som ligger till grund för de målnivåer som sätts inom det regionövergripande målet Långsiktig ekonomisk uthållighet.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där årsrapporten är en återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i sin rapport och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionrevisorernas bedömning i det som lyfts. Regionstyrelsen har under 2022 lämnat yttranden över följande rapporter:

RS 2022-0393 Yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2021 för regionstyrelsen.

RS 2021-0958 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 5/2021, Region Stockholm som innovationspartner.

RS 2021-0959 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 6/2021, Kompetensförsörjning av specialistsjuksköterskor.

RS 2021-1048 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 7/2021 Försäljning av regionens vårdfastigheter.

RS 2021-1049 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 8/2021 Investeringar i tunnelbanans utbyggnad.

RS 2022-0244 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 9/2021
Investeringsprocessen i praktiken.

RS 2022-0245 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 10/2021
Fastighetsägar- och byggherreansvar.

RS 2022-0246 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 11/2021
Hantering av coronapandemin.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Regionrevisorerna kommenterar att det i delårsrapporten för Region Stockholm framgår att regionledningskontoret ska genomföra en utredning rörande hur ökningen av finansiella kostnader för pensionsåtaganden ska redovisas i årsbokslutet 2022. Regionrevisorerna kommer att följa denna utredning för bedömning av om redovisningen av pensionsförpliktelserna i sin helhet följer god redovisningssed vid granskningen av årsbokslutet 2022.

Regionledningskontorets kommentar:

Regionledningskontoret har utrett frågan om när effekten av inflationen på pensionsskulden ska redovisas i bokföringen. I enlighet med Rådet för kommunal redovisning (RKR) och god redovisningssed ska kostnaden för det ökade pensionsåtagande redovisas under 2023.

Regionrevisorerna konstaterar att det i regionstyrelsens underlag till budget 2022, liksom delårsrapporten för 2022, inte framgår vilken analys som ligger till grund för satta målnivåer inom Långsiktig ekonomisk uthållighet. Regionrevisorerna menar att en sådan redovisning behövs för att göra det möjligt att analysera hur uppnådda målnivåer förhåller sig till de långsiktiga behoven för regionen.

Regionledningskontorets kommentar:

Arbetet med att ta fram mål och indikatorer inför regionfullmäktiges beslut om budget sker i enlighet med den process för utvärdering av indikatorer som samordnas av regionledningskontoret. I den process för arbete med mål och indikatorer säkerställs också att mål och indikatorer kvalitetssäkras, bland annat i samband med att budgetförslaget går på remiss till nämnder och bolag. I budget 2023 finns ett uppdrag till regionstyrelsen att ta fram ett förslag till en ny målstruktur och modell för målstyrning. I uppdraget ingår att se över antalet mål och indikatorer i syfte att stärka målstyrningen och minska detaljstyrningen av Region

Stockholms verksamheter. I genomförande av detta uppdrag kommer revisorernas kommentar beaktas.

Regionrevisorernas rekommendationer:

Regionrevisorerna konstaterar att det i regionledningskontorets ekonomihandbok finns en tillämpningsanvisning, Beslutsordning för prognoser inom koncernen. Syftet är att förtydliga den beslutsordning och hantering som återges ovan i Riktlinjer för ekonomistyrning. Enligt tillämpningsanvisningen gäller för regionstyrelsens del, i enlighet med kommunallagen, att styrelsen ska säkerställa att åtgärder vidtas för att nå en ekonomi i balans. Tillämpningsanvisningen anger att regionstyrelsen därför bör besluta att ge nämnden/bolaget i uppdrag att genomföra åtgärder för att nå fullmäktiges beslut.

- Regionstyrelsen bör tydliggöra och säkerställa hanteringen när nämnder/styrelser prognostiserar negativa avvikelser mot resultatkrav.

Regionledningskontorets kommentar:

Implementeringen av Riktlinje för ekonomistyrning (RS 2021-0287) har påbörjats under 2022. Regionstyrelsen kommer till tertialrapporten 2023 utveckla tydligare anvisningar avseende beslutsordningen för prognoser. I anvisningarna ska även tillämpningen för nämnder och bolag framgå.

**Antal rekommendationer som åtgärdats enligt
regionledningskontoret**

Rapport (ursprung)	Återstående rekommendationer enligt regionrevisorerna	Åtgärdat enligt regionlednings- kontoret
Projektrapporter, del- och årsrapporter	58	36 (62 %)
Delrapport 2022	1	0 (0 %)
Totalt	59	36 (61 %)

Ekonomiska konsekvenser

Arbetet med att genomföra aktiviteterna i enlighet med regionrevisorernas rekommendationer hanteras inom regionstyrelsens uppdrag.

Katarina Holmgren
Tillförordnad regiondirektör

Carl Rydingstam
Tillförordnad ekonomidirektör

Beslutsunderlag

1. Regionrevisorernas delrapport 2022

Beslutsexpediering

1. Regionrevisorerna

Godkänd av Katarina Holmgren 2023-01-05